

2016

2016

2016

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN

Toimintakertomus ja IFRS-tilinpäätös 31.12.2016

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS JA IFRS-TILINPÄÄTÖS 31.12.2016

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	3	LIITE 22: Johdannaiset ja suojauslaskenta	78
Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajan katsaus	3	LIITE 23: Sijoitusomaisuus	80
Säästöpankkiryhmä ja Säästöpankkien yhteenliittymä	3	LIITE 24: Henkivakuutustoiminnan varat	82
Toimintaympäristön kuvaus	3	LIITE 25: Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	84
Säästöpankkiryhmän tulos ja tase	4	LIITE 26: Aineelliset hyödykkeet	86
Vakavaraisuus ja riskiasema	5	LIITE 27: Aineettomat hyödykkeet	87
Luottoluokitukset	7	LIITE 28: Laskennalliset verot	88
Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastajat	7	LIITE 29: Muut varat	91
Henkilöstö	8	Velat ja oma pääoma	92
Yhteiskuntavastuu	8	LIITE 30: Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	92
Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin	8	LIITE 31: Velat luottolaitoksille ja asiakkaille	93
Olenneiset tapahtumat tilinpäätöspäivän jälkeen	11	LIITE 32: Liikkeeseenlasketut velkakirjat	94
Vuoden 2017 näkymät	11	LIITE 33: Henkivakuutustoiminnan velat	95
Säästöpankkiryhmän IFRS-tilinpäätös	13	LIITE 34: Velat, joilla on huonompi etuoikeus	97
Säästöpankkiryhmän tuloslaskelma	13	LIITE 35: Varaukset ja muut velat	98
Säästöpankkiryhmän laaja tuloslaskelma	14	LIITE 36: Oma pääoma	99
Säästöpankkiryhmän tase	15	Muut liitetiedot	101
Säästöpankkiryhmän rahavirtalaskelma	16	LIITE 37: Vakuudet	101
Säästöpankkiryhmän oman pääoman muutoslaskelma	18	LIITE 38: Taseen ulkopuoliset sitoumukset	102
Laatimisperiaatteet	19	LIITE 39: Rahoitusvarojen ja -velkojen nettoutus	103
LIITE 1: Kuvaus Säästöpankkiryhmästä ja Säästöpankkien yhteenliittymästä	19	LIITE 40: Käyvät arvot arvostusmenetelmän mukaisesti	109
LIITE 2: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	21	LIITE 42: Muut vuokrasopimukset	111
LIITE 3: Harkinnan ja arvioiden käyttö	31	LIITE 43: Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	112
Säästöpankkiryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	32	LIITE 44: Strukturoitujen konsolidoimattomien yhteisöjen tiedot	115
LIITE 4: Hallinnointiperiaatteet	32	LIITE 45: Lähipiiritiedot	116
LIITE 5: Riskienhallinnan liitetiedot	37	LIITE 46: Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	118
Tilikauden tulos	55	Pilari III liitetiedot	119
LIITE 6: Segmentti-informaatio	55	LIITE 47: Vakavaraisuuden yhteenveto	119
LIITE 7: Korkokate	59	LIITE 48: Omat varat erittäin	120
LIITE 8: Palkkiotuotot ja -kulut, netto	60	LIITE 49: Omaan pääomaan luettavien instrumenttien keskeiset ominaisuudet	130
LIITE 9: Kaupankäynnin nettotuotot	61	LIITE 50: Omien varojen täsmäytyslaskelma	148
LIITE 10: Sijoitustoiminnan nettotuotot	62	LIITE 51: Omien varojen vähimmäismäärä	149
LIITE 11: Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	63	LIITE 52: Kokonaisvastuut vastuuryhmittäin	150
LIITE 12: Rahoitusinstrumenttien tuloserät	67	LIITE 53: Kokonaisvastuut riskipainoittain	151
LIITE 13: Liiketoiminnan muut tuotot	68	LIITE 54: Kokonaisvastuiden maturiteettijakauma vastuuryhmittäin	152
LIITE 14: Henkilöstökulut	69	LIITE 55: Kokonaisvastuut vastuuryhmittäin vastapuolitain	154
LIITE 15: Liiketoiminnan muut kulut	70	LIITE 56: Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet	156
LIITE 16: Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	71	LIITE 57: Merkityksellisten luottovastuiden maantieteellinen jakautuminen	158
LIITE 17: Tuloverot	72	LIITE 58: Varojen sidonnaisuuden aste	160
Varat	73	LIITE 59: Operatiivisen riskin laskelma	162
LIITE 18: Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	73	LIITE 60: Vähimmäisomavaraisuusaste	163
LIITE 19: Käteiset varat	75	Allekirjoitukset	165
LIITE 20: Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	70	Tilintarkastuskertomus	166
LIITE 21: Lainat ja saamiset	77		

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS

1.1.–31.12.2016

Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajan katsaus

Säästöpankkiryhmän vuosi 2016 oli liiketoiminnallisesti menestyksellinen. Onnistumisia koettiin kaikilla liiketoiminnan alueilla niin kasvun, tuloksenteon kuin Ryhmän kehittämispanostustenkin suhteen. Kaikki Säästöpankkiryhmän osat toimivat vahvasti ja tekivät hyvää yhteistyötä Säästöpankkien kilpailuvuon vahvistamiseksi.

Vuonna 2016 saatiin paljon aikaan: uutta Säästöpankkiryhmää rakennettiin ja samalla tehtiin runsaasti kehitystyötä uusien pankkipalveluiden ja tuotteiden tuomiseksi asiakkaille. Säästöpankkiryhmän kehittämissä Säästöpankkikeskus aloitti toimintansa. Säästöpankkiryhmä vahvisti kilpailukykyään ja toimintaansa kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla ennen kaikkea uuden kiinnitysluottopankkinsa, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj, käynnistymisen myötä. Sp-Kiinnitysluottopankki laski onnistuneesti marraskuussa liikkeeseen 500 miljoonan euron katetun joukkovelkakirjalainan. Emission myötä Säästöpankkiryhmä on onnistuneesti vahvistanut toimintaedellytyksiään kilpailukykyisen varainhankinnan kautta.

Säästöpankkien ja Säästöpankkiryhmän liiketoiminta eteni erinomaisesti pitkän ajan suunnitelmien mukaisesti. Ryhmän kasvustrategian mukaisesti pidetään huolta vakavaraisuudesta sekä riskit maltillisina ja hyvin hallinnassa. Säästöpankkiryhmän tase kasvoi ennätyksellisesti 13,4 %. Lainat ja saamiset asiakkailta kasvoivat 10,0 % ja velat asiakkaille kasvoivat 3,5 %. Liikkeeseenlasketut velkakirjat olivat 2,0 miljardia euroa ja ne lähes kaksinkertaistuivat edellisvuodesta. Säästöpankkiryhmän omat pääomat vahvistuivat vuonna 2016 erittäin hyvin 8,3 %.

Säästöpankkiryhmä vahvisti vuonna 2016 asiakastytyvyyttä ja asiakkaiden arvostusta erityisesti Säästöpankin asiakaskokemuksesta. Asiakkaiden positiiviset arviot Säästöpankin palvelusta ja asiakas kohtaamisista ovat vahvistaneet sen, että kovassa muutosvauhdissa Säästöpankkiryhmä on onnistunut muuttamaan asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Asiakkaat arvostavat saamaansa palvelua ja heidän tyytyväisyytensä Säästöpankkien toimintaan on erinomainen. Vuonna 2017 jatketaan Säästöpankkiryhmän kilpailuvuon kehittämistä asiakkaiden parhaaksi ja toimintaedellytysten rakentamista.

Säästöpankkiryhmä panostaa jatkossakin merkittävästi kilpailuvuon vahvistamiseen ja erityisesti sähköisten palvelujen kehittämiseen nykyisen palveluverkoston säilyttäen. Digitaaliset välineet ja digitaalinen pankkitoiminta ovat avainasemassa, jotta asiakkailta on jatkossa mahdollisuus käyttää kaikkia pankkipalveluita ajasta ja paikasta riippumatta.

Säästöpankkiryhmä tarjoaa jatkossakin suomalaisille kuluttajille ja yrittäjille kilpailuvuon, ketterän vaihtoehdon finanssiasioitensa hoitamiseen suurten toimijoiden rinnalle. Toiminnan perusta on vahva: asiakastytyväisyys, lähellä asiakasta tapahtuva päätöksenteko, tuloksenteo, hyvä vakavaraisuus ja maltilliset riskit.

Säästöpankkiryhmä ja Säästöpankkien yhteenliittymä

Säästöpankkiryhmä (jäljempänä myös "Ryhmä") on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, Keskusyhteisönä

toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytä- ja osakkuusyhtiöistä.

Säästöpankkien yhteenliittymään (jäljempänä myös "Yhteenliittymä") kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastaullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja Sp-Rahastoyhtiö Oy. Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien Säästöpankkien perustama Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sai Euroopan keskuspankin myöntämän kiinnitysluottopankin toimiluvan maaliskuussa 2016 ja pankin toiminta käynnistettiin välittömästi. Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj vastaa Säästöpankkiryhmässä vakuudellisesta jälleenrahoituksesta tukkimarkkinoilla. Sp-Kiinnitysluottopankki laski marraskuussa 2016 liikkeeseen 500 miljoonan euron katetun joukkolainan (Covered Bond, CB). Lainalla on S & P Global Ratingsin antama luottoluokitus AAA. Sp-Kiinnitysluottopankki kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja on Säästöpankkiliitto osk:n jäsenluottolaitos maaliskuusta 2016 alkaen. Sen välittäjäpankkeina voi toimia ainoastaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat Säästöpankit.

Säästöpankkiryhmän rakenteesta löytyy lisätietoa sivulta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma.

Toimintaympäristön kuvaus

Globaali talous

Vuoden 2016 aikana nähtiin useita poliittisesti merkittäviä muutoksia. Iso-Britannian irtautuminen kansanäänestyksellä EU-jäsenyydestä oli jatkumoa unionin toistuville poliittisille kriiseille. Yhdysvaltojen presidentinvaalit olivat toinen merkittävä muutos, jonka vaikutukset maailmankauppaan ja geopolitiikkaan tullaan näkemään lähivuosina. Suurista muutoksista huolimatta sijoitusmarkkinoilla säilyi usko talouden elpymiseen vahvana, ja vuoden toisella puoliskolla globaalien talouden elpymisen jatkui odotuksiin nähden hyvin. Merkittävä tekijä globaalien talouden näkökulmasta oli Kiinan tilanteen parantuminen elvytystoimenpiteiden seurauksena.

Euroopassa kasvunäkymät olivat hajanaiset ja erot valtioiden välillä merkittäviä. Rakenneuudistusten hidaskäynnistäminen ja pankkisektorin vaikeudet vaikuttivat osaltaan talouden elpymisvauhtiin. Erityisesti epävarmuus Iso-Britannian äänestystuloksen vaikutuksista hidasti investointien kasvua, mutta työllisyystilanteen parantuminen ja palvelusektorin positiivinen kehitys pitivät luvut positiivisina. Yhdysvalloissa työmarkkinoiden tilanne on parantunut jo usean vuoden ajan ja tämä kehitys jatkui myös vuoden 2016 aikana. Teollisten investointien alhainen kasvu painoi osaltaan kasvulukemia, mutta loppuvuodesta nähty öljyn hinnannousu loi uskoa positiiviseen kehitykseen myös investointien osalta.

Sijoitusmarkkinat

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2016 käynnistyi heikosti, mutta sijoitus-tuotot elpyivät merkittävästi loppuvuotta kohden. Poikkeuksena olivat valtionlainasijoitukset. Korkomarkkinoiden näkökulmasta merkittävin muutos oli keskuspankkien rahapoliittisen elvytyksen asteittainen pienentyminen. Tämä johti etenkin vuoden viimeisellä neljänneksellä pitkien korkojen nousuun ja korkokäyrän jyrkentymiseen. Tällä on osaltaan positiivinen vaikutus pankkisektorin tuloskehitykseen. Ohjauskorkojen nousu tulee tapahtumaan pitkällä aikavälillä ja elvytysohjelmien alasajot tulevat kestämaan vuosia. Näkymät yritysten tuloskasvun parantumisesta tuki osakemarkkinoita, ja sijoittajien luottamus säilyi vahvana korkojen noususta huolimatta. Osakemarkkinoiden positiivinen kehitys heijastui myös yrityslainamarkkinoilla, joiden tuotot nousivat vuoden loppua kohden. Yhdysvaltojen talouden elpyminen johti dollarin vahvistumiseen loppuvuodesta ja tällä oli negatiivinen vaikutus kehittyvien markkinoiden sijoituksiin.

Suomen talous

Suomen talouskasvu on kehittynyt muuta Eurooppaa heikommin. Vientivetoinen talous on kärsinyt globaalitalouden hitaasta kasvusta sekä investointien puutteesta. Vuoden 2016 aikana käynnistynyt elpyminen on antanut kuitenkin uskoa paremmasta. Työttömyys on laskenut ja kotitalouksien luottamus on kohentunut merkittävästi. Yksityinen kulutus kasvaa ja alhainen korkotaso tu-

kee kotitalouksien ostovoimaa. Teollisuuden näkymät ovat myös elpyneet, mutta teollisuustuotanto on edelleen alhaisella tasolla.

Asuntomarkkinat Suomessa

Asuntomarkkinoiden vuosi 2016 sisälsi jo optimistisuutta talouden elpymisen näkökulmasta. Vuosi oli huomattavasti tasaisempi kuin kaksi edeltävää vuotta ja myös vuoden sisällä tapahtuva vaihtelutrendi oli normaalimpi. Kokonaisuutena käytettyjen asuntojen markkinat päättyivät noin 3 % nousuun, mikä tarkoitti Suomessa yhteensä noin 58 000 käytetyn asunnon ja kiinteistön kauppaa vuonna 2016. Uusien asuntojen kauppa vilkastui selkeästi ollen jopa 28 % vilkkaampaa kuin vuonna 2015.

Asuntojen hinnoissa tapahtui lievää nousua, mikäli asunto-markkinoita tarkastellaan laajana kokonaisuutena. Kuitenkin markkinoiden eriytyminen jatkui edelleen voimakkaana. Tämä tarkoittaa, että asuntojen hinnoissa oli edelleen laskua taantuville ja muuttotappiollisilla alueilla. Voittajina olivat edelleen suuret kasvukeskukset sekä kehittyvien kaupunkien ydinalueet. Myyntiajat säilyivät edellisvuoden tasolla, keskiarvo oli noin 70 vuorokautta.

Edullinen lainaraha ja sen saatavuuden parantuminen sekä kuluttajien luottamuksen elpyminen olivat edelleen merkittävimmät ajurit asuntokaupalle. Lisäksi rakennustoiminnassa tuli selkeä muutos parempaan suuntaan.

Säästöpankkiryhmän tulos ja tase

Säästöpankkiryhmän tunnusluvut (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015	1-12/2014 *	1-12/2013 *
Liikevaihto	304 340	298 475	295 628	271 235
Korkokate	131 693	125 018	122 022	110 612
% liikevaihdosta	43,3 %	41,9 %	41,3 %	40,8 %
Tulos ennen veroja	69 603	69 699	63 137	71 074
% liikevaihdosta	22,9 %	23,4 %	21,4 %	26,2 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	245 376	230 531	223 903	224 841
Liiketoiminnan kulut ilman poistoja yhteensä	-158 060	-146 128	-143 763	-140 619
Kulu-tuottosuhte	64,4 %	63,4 %	64,2 %	62,5 %
Taseen loppusumma	10 423 646	9 189 391	8 400 544	7 717 389
Oma pääoma	953 402	880 694	841 230	781 086
Oman pääoman tuotto %	6,2 %	6,7 %	5,7 %	8,9 %
Kokonaispääoman tuotto %	0,6 %	0,7 %	0,6 %	0,9 %
Omavaraisuusaste %	9,1 %	9,6 %	10,0 %	10,1 %
Vakavaraisuussuhde %	19,5 %	18,8 %	18,6 %	19,5 %
Arvonlukumistappiot luotoista ja muista saamisista	-8 411	-6 127	-10 539	-5 859

* Taloudellista lisäinformaatiota Säästöpankkiryhmästä ennen Säästöpankkien yhteenliittymän toiminnan käynnistämistä (31.12.2014)

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2015)

Säästöpankkiryhmän tulos ennen veroja oli 69,6 miljoonaa euroa (69,7 milj. euroa) eli aivan vertailuvuoden tasolla. Tilikauden voitto oli 57,2 miljoonaa euroa, josta Säästöpankkiryhmän omistajien osuus oli 56,4 miljoonaa euroa (56,1 milj. euroa).

Säästöpankkiryhmän liiketoiminnan tuotot kasvoivat 245,4 miljoonaan euroon (230,5 milj. euroa). Kasvua oli korkokatteessa, palkkionetossa sekä liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Korkokate kasvoi 5,3 % ollen 131,7 miljoonaa euroa (125,0 milj. euroa). Korkoriskien hallinnassa käytettävien johdannaisten osuus korkokatteesta oli 21,3 miljoonaa euroa (22,0 milj. euroa) eli 16,2 % korkokatteesta (17,6 %). Korkokatteen kasvuun vaikutti erityisesti Säästöpankkiryhmän edullisemmat varainhankinnan kulut. Tähän on vaikuttanut erityisesti Säästöpankkiryhmän pääsy kansainvälisille pääomamarkkinoille Säästöpankkien Keskuspankin liikkeeseenlaskemien vakuudettomien joukkovelkakirjalainojen ja Sp-Kiinnitysluottopankin katetun joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskujen myötä. Lisäksi korkokatetta paransi vuoden 2015 lopulla käynnistetyt korttiliiketoiminnan korkotuotot 4,4 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa). Maksukorttien liikkeeseenlasku siirrettiin joulukuussa 2015 Säästöpankkiryhmään. Samassa yhteydessä Säästöpankkiryhmä osti asiakkaidensa korttiluottokannan credit-kortteja aiemmin myöntäneeltä Nets Oy:ltä.

Palkkiotuotot ja -kulut netto kasvoi 3,7 % 71,4 miljoonaan euroon (68,8 milj. euroa). Erityisesti rahastoista ja luottokorteista saadut palkkiot kasvoivat. Myös muut luotonantoon liittyvät palkkiot kasvoivat hieman volyymikasvun myötä. Maksuliikenteestä saadut palkkiot laskivat vertailuvuodesta.

Sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 17,8 miljoonaa euroa (20,5 milj. euroa), eli 13,2 % vertailuvuotta pienemmät. Sijoitustoiminnan nettotuotot muodostuvat pitkälti myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoituneista voitoista.

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot olivat 11,8 miljoonaa euroa (15,2 milj. euroa). Vakuutusmaksutulo laski vertailuvuodesta 7,4 %. Myös sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 4,4 % ollen 33,1 miljoonaa euroa (34,6 milj. euroa).

Liiketoiminnan muut tuotot, 12,7 miljoonaa euroa, sisältävät 8,0 miljoonaa euroa Visa Europen kauppiaan liittyviä tuottoja. Visa Europen hallitus sopi vuoden 2015 lopulla yhtiön omistajien valtuuttamana yhtiön myymisestä yhdysvaltalaiselle Visa Inc. -yhtiölle edellyttäen, että tarvittavat viranomaisluvut saadaan. Tarvittavat viranomaisluvut saatiin kevään ja alkukesän aikana, ja kauppa toteutui suunnitellussa aikataulussaan kesäkuussa 2016. Kauppahinnan jakautumisperusteet omistajien kesken varmistuivat loppuvuodesta 2016.

Liiketoiminnan kulut nousivat kokonaisuudessaan 7,6 % 168,8 miljoonaan euroon (156,9 milj. euroa). Henkilöstökulut kasvoivat 7,8 % 76,1 miljoonaan euroon (70,6 milj. euroa). Säästöpankkiryhmän kokonaisresurssien keskimääräinen määrä tilikaudella kasvoi vastaavasti 5,1 % ollen 1 250 henkilötyövuotta tilikaudella 2016. Muut hallintokulut kasvoivat 10,6 % ollen 63,0 miljoonaa euroa (56,9 milj. euroa). Kasvu selittyi merkittävilta osin korttiliiketoimintaan liittyvillä kuluilla. Maksukorttien liikkeeseenlasku siirrettiin joulukuussa 2015 Säästöpankkiryhmään, minkä vuoksi vertailuvuonna ei vielä ollut vastaavia kuluja. Liiketoiminnan muissa kuluissa oli kasvua erityisesti vuokratuluissa.

Ryhmän kulu/tuottosuhte oli 64,4 % (63,4 %). Kulu/tuottosuhte on laskettu ilman käyttöomaisuuden poistojen vaikutusta.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyö-

dykkeistä olivat tilikaudella 10,7 miljoonaa euroa (10,7 milj. euroa) eli vertailuvuoden tasolla.

Arvonalentumisia luotoista ja muista saamisista kirjattiin yhteensä 8,4 miljoonaa euroa (6,1 milj. euroa). Arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,12 % (0,10 %) luottokannasta. Järjestämättömät saamiset pysyivät vertailuvuoden tasolla ja olivat 0,95 % luottokannasta (0,94 %).

Ryhmän efektiivinen tuloveroprosentti oli 17,8 (17,3 %).

Tase ja rahoitus (vertailutieto 31.12.2015)

Säästöpankkiryhmän tase oli vuoden 2016 lopussa 10,4 miljardia euroa (9,2 mrd. euroa), jossa oli kasvua 13,4 %. Ryhmän kokonaispääoman tuotto oli 0,6 % (0,7 %).

Lainat ja saamiset asiakkailta olivat 6,9 miljardia euroa (6,3 mrd. euroa) ja kasvua oli edellisvuodesta 10,0 %. Kasvusta noin 4,0 prosenttiyksikköä selittyy Säästöpankkien välittämien luottojen siirroista Aktia Hypoteekkipankki Oyj:stä Säästöpankkiryhmän omaan taseeseen vuoden 2016 aikana. Lainat ja saamiset luottolaitoksilta olivat 20,9 miljoonaa euroa (74,5 milj. euroa) ja laskivat 72,0 %. Säästöpankkiryhmän sijoitusomaisuus oli 1,3 miljardia euroa (1,3 mrd. euroa) ja kasvoi 2,8 %. Henkivakuutustoiminnan varat olivat 708,4 miljoonaa euroa (581,9 milj. euroa) kasvaen 21,7 %.

Säästöpankkiryhmän velat asiakkaille olivat 6,1 miljardia euroa (5,9 mrd. euroa); kasvua oli 3,5 %. Velat luottolaitoksille olivat 227,0 miljoonaa euroa (351,2 milj. euroa), jossa laskua oli 35,4 prosenttia. Liikkeeseenlasketut velkakirjat olivat 2,0 miljardia euroa (1,0 mrd. euroa). Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Kiinnitysluottopankki laski marraskuussa liikkeeseen 500 miljoonan euron katetun joukkovelkakirjalainan. Lisäksi Säästöpankkien Keskuspankki liikkeeseenlaski tilikaudella yhteensä 524,0 miljoonan euron edestä joukkovelkakirjalainoja ja private placement -lainoja. Henkivakuutustoiminnan velat olivat 664,3 miljoonaa euroa (544,2 milj. euroa) kasvaen 22,1 %.

Säästöpankkiryhmän oma pääoma oli 953,4 miljoonaa euroa (880,7 milj. euroa), jossa kasvua on 8,3 %. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta oli 24,0 miljoonaa euroa (22,5 milj. euroa). Ryhmän oman pääoman kasvu selittyy pääosin tilikauden tuloksella sekä muihin laajan tuloksen eriin kirjattavalla käyvän arvon muutoksella, joka oli tilikaudella 17,1 miljoonaa euroa. Rahavirran suojauksen vaikutus omaan pääomaan oli 0,3 miljoonaa euroa. Katsauskauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen olivat yhteensä 17,1 miljoonaa euroa (-15,1 milj. euroa). Ryhmän oman pääoman tuotto oli 6,2 % (6,7 %).

Vakavaraisuus ja riskiasema

Vakavaraisuus (vertailutieto 31.12.2015)

Vuoden 2016 lopussa Säästöpankkien yhteenliittymän pääomarakenne oli vahva ja koostui suurimmaksi osaksi ydinpääomasta (CET1). Omat varat yhteensä olivat 936,6 miljoonaa euroa (874,3 milj. euroa), josta ydinpääoman osuus oli 887,9 miljoonaa euroa (824,5 milj. euroa). Ydinpääoman kasvu johtui tilikauden voitosta. Toissijaisia pääomia (T2) oli 48,7 miljoonaa euroa (49,7 milj. euroa), joka koostui tilikaudella debentuurilainoista. Riskipainotetut erät olivat 4 805,4 miljoonaa euroa (4 643,7 milj. euroa), eli 3,5 % suuremmat kuin viime vuoden lopussa. Merkittävien muutos riskipainotettujen erien nousussa oli asuntoluottokannan kasvu. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 19,5 % (18,8 %) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 18,5 % (17,8 %).

Vuoden 2015 alussa pankkien vakavaraisuusvaade nousi, kun Suomessa otettiin käyttöön kiinteä ja muuttuva lisäpääomavaatimus.

Kiinteä lisäpääomavaatimus nosti vakavaraisuuden pääomavaatimuksen 8 prosentista 10,5 prosenttiin riskipainotetuista eristä laskettuna. Muuttuva lisäpääomavaatimus tulee vaihtelevaan 0–2,5 prosenttiyksikön välillä. Päätöksen muuttuvan lisäpääomavaateen käyttöönotosta ja suuruudesta tekee Finanssivalvonnan johtokunta neljännesvuosittain makrovakausanalyysinsä perusteella. Vuoden

2016 aikana Finanssivalvonta ei asettanut muuttuvaa lisäpääomavaatimusta suomalaisille luottolaitoksille.

Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositionille.

Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuslaskennan pääerät

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	915 685	849 784
Ydinpääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	-27 835	-25 252
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	887 850	824 531
Ensisijainen lisäpääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	0	0
Ensisijaiseen lisäpääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	0	0
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	887 850	824 531
Toissijainen pääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	48 717	44 776
Toissijaiseen pääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	0	4 956
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	48 717	49 732
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	936 567	874 263
Riskipainotetut erät yhteensä	4 805 436	4 643 728
josta luottoriskin osuus	4 250 278	4 097 876
josta vastuun arvonriski (CVA)	98 561	104 611
josta markkinariskin osuus	35 147	47 483
josta operatiivisen riskin osuus	421 450	393 759
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,5 %	17,8 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,5 %	17,8 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	19,5 %	18,8 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	936 567	874 263
Pääomavaatimus yhteensä *	504 571	487 591
Pääomapuskuri	431 996	386 672

* Pääomavaatimus 10,5 % muodostuu lakisäätteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8 %, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 % ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Vähimmäisomavaraisuusaste

Säästöpankkien yhteenliittymän vähimmäisomavaraisuusaste oli 9,1 % (9,2 %). Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu tiedossa olevan sääntelyn mukaisesti ja kuvaa Yhteenliittymän ensisijaisten pääomien suhdetta kokonaisvastuuihin. Säästöpankkien yhteenliittymä seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ensisijainen pääoma	887 850	824 531
Vastuiden kokonaismäärä	9 801 832	8 946 523
Vähimmäisomavaraisuusaste	9,1 %	9,2 %

Finanssivalvonnan valvonta

Säästöpankkien yhteenliittymä on Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa. Finanssivalvonta asetti joulukuussa Säästöpankkien yhteenliittymälle luottolaitoslain mukaisen harkinnanvaraisen lisäpääomavaatimuksen osana valvojan arvioon (SREP) liittyvää prosessia. Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus on suuruudeltaan 0,5 % ja tulee täyttää ydinpääomalla (CET1). Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus tulee voimaan 30.6.2017.

Kriisintarkaisu suunnitelma

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkaisukehiksestä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkaisuudesta). Kriisintarkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausvirasto (Laki rahoitusvakausvirastosta, 1995/2014), joka luo Säästöpankkien yhteenliittymälle kriisintarkaisu suunnitelmaa tullaan asettamaan yhteenliittymätasolla vaatimus omien varojen ja vähennyskelpoisten velkojen määrästä (MREL-vaade) ja se astuu voimaan 31.12.2017. Vaadetta ei kohdista jäsenluottolaitoksiin, mutta jäsenluottolaitoskohtaista vaatimusta tullaan arvioimaan uudelleen vuonna 2018. MREL-vaade on luonteeltaan Pilari 2 -tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti.

Riskiasema

Säästöpankkiryhmän riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa Säästöpankkiryhmän ja Säästöpankkien yhteenliittymän sisäistä valvontaa sekä keskeinen osa Ryhmän operatiivista toimintaa. Keskusyhteisön hallituksen vastuulla on ohjata Yhteenliittymän toimintaa. Se antaa maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi siihen kuuluville yrityksille ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta Yhteenliittymän tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö hyväksyy sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet. Keskusyhteisöön on perustettu liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokkaan ja kattavan sisäisen valvonnan kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään kuuluville yhtiöille. Toimintojen tehtävät:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistaminen
- Sisäinen tarkastus

Säästöpankkiryhmän riskienhallinnan menetelmätapoja ylläpidetään ja kehitetään keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta. Näin varmistetaan, että myös kaikki uudet ja olennaiset, mutta myös aikaisemmin tunnistamattomat riskit, tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti, ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehdyt päätökset toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla. Merkittävimmät Säästöpankkiryhmän

toimintaan liittyvät riskit ovat luottoriski, likviditeettiriski, korporisk, operatiivinen riski, kiinteistöriski ja erilaiset liiketoimintariskit.

Luottoluokitukset

S & P Global Ratings vahvisti marraskuussa Säästöpankkiryhmään kuuluvan Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n pitkäaikaisen luottoluokituksen 'BBB+' ja lyhytaikaisen ('A-2'). S&P nosti Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n näkymät positiiviksi aiemmasta näkymästä vakaa. Edellinen S&P:n luottoluokitusarvio oli tehty toukokuussa 2016.

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj on osa Säästöpankkien yhteenliittymää. Säästöpankkien Keskuspankin rooli on varmistaa Säästöpankkiryhmän likviditeetti ja varainhankinta. Se hankkii varoja ja operoi Ryhmän puolesta raha- ja pääomamarkkinoilla ja hoitaa maksujenvälityksen. Säästöpankkien Keskuspankki huolehtii myös ryhmän sisäisestä likviditeetin tasauksesta.

Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvosto, hallitus ja tilintarkastajat

Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvostoon kuuluu liiton sääntöjen mukaan vähintään yhdeksän (9) ja enintään kolmekymmentäviisi (35) jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Ryhmän toimintaperiaatteiden mukaan hallintoneuvostoon valitaan Säästöpankkien hallitusten luottamushenkilöpuheenjohtajat varsinaisina jäseninä ja varapuheenjohtajat varajäseninä. Hallintoneuvostoon voidaan lisäksi valita sen jäsenmäärän puitteissa muita jäseniä. Hallintoneuvostoon ei puheenjohtajien lisäksi kuulunut muita jäseniä vuoden 2016 aikana.

Hallintoneuvostoon kuului 22 jäsentä. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Jaakko Puomila (Länsi-Uudenmaan Säästöpankki, hallituksen puheenjohtaja) ja varapuheenjohtajana Pauli Kurunmäki (Huittisten Säästöpankki, hallituksen puheenjohtaja).

Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen jäseninä ovat vuonna 2016 toimineet seuraavat henkilöt:

Jussi Hakala, puheenjohtaja (Liedon Säästöpankki)

Matti Saustila, varapuheenjohtaja (Eurajoen Säästöpankki)

Pirkko Ahonen (Aito Säästöpankki Oy)

Toivo Alarautalahti (Huittisten Säästöpankki)

Hans Bondén (Närpiön Säästöpankki Oy)

Kalevi Hilli (Säästöpankki Optia)

Hanna Kivelä (Säästöpankeista riippumaton)

Jan Korhonen (Suomenniemen Säästöpankki)

Säästöpankkiliiton hallitus on päätösvaltainen viiden jäsenen ollessa paikalla. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus valitaan Säästöpankkiliitto osk:n varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 16.3.2017.

Säästöpankkiliitto osk:n toimitusjohtajana toimii Pasi Kämäri.

Säästöpankkiliiton varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 17.3.2016 Keskusyhteisön tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab. Yhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Petri Kettunen.

Henkilöstö

Säästöpankkiryhmässä jokainen työntekijä on oman työnsä asiantuntija. Siksi Ryhmässä panostetaan voimakkaasti henkilöstön jatkuvaan osaamisen kehittämiseen. Osaamisen kehittämisen tueksi Säästöpankkiryhmään perustettiin sisäinen Akatemia, jonka avulla varmistetaan Ryhmän henkilöstön jatkuva osaamisen kehittyminen. Vuoden aikana Akatemia rakensi eri rooleille oppimispolkuja ja järjesti näitä tukevia koulutuskokonaisuuksia. Sisäisiä koulutustilaisuuksia oli vuoden aikana 156 kappaletta ja niissä oli yhteensä noin 5 500 osallistujaa. Osallistujamäärä kasvoi merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuonna 2016 Säästöpankkiryhmään rakennettiin yhteinen johtajuuskuva, jolla luodaan vahva pohja ja selkeät tavoitteet esimiestyön ja johtamisen kehittämiseksi. Hyvän henkilöstöjohtamisen ja osaamisen johtamisen tueksi otettiin Ryhmässä käyttöön myös uusi henkilöstöjohtamisen tietojärjestelmä.

Säästöpankkiryhmän henkilöstön määrä vuoden 2016 lopussa oli 1 270, kun vuoden 2015 lopussa ryhmässä työskenteli 1 230 henkilöä. Henkilöstön määrä kokonaisresurssiksi muutettuna oli tilikaudella keskimäärin 1 250 (2015: 1 189). Henkilöstöstä naisia oli 77 % ja miehiä 23 %. Henkilökunnan keski-ikä, 44 vuotta, pysyi samana. Henkilökunnan kokonaisvaihtuvuus oli 3,9 % (4,7 %).

Yhteiskuntavastuu

Vastuullisuus on ollut osa Säästöpankkien toimintaa siitä lähtien, kun ensimmäinen Säästöpankki perustettiin Suomeen 1822. Säästöpankkiaatteen mukaisesti Säästöpankkien perustehtävänä oli auttaa Suomen työteliästä kansaa vaurastumaan ja hoitamaan talouttaan paremmin.

Tänä päivänä Säästöpankkien vastuullisuus näkyy kaikessa sen tekemisessä. Se näkyy tavassa, miten pankki suhtautuu asiakkaisiinsa, kumppaneihinsa, toimialueeseensa, viranomaisiin, ympäristöönsä ja muihin sidosryhmiinsä. Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hyvää hallintotapaa, avoimuutta ja Säästöpankkiryhmän eettisiä pelisääntöjä.

Alueen sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen

Säästöpankkien toiminta ei perustu pikavoittoihin tai asiakkaiden aseman hyödyntämiseen vaan siihen, että asiakkaita autetaan vaurastumaan ja hoitamaan omaa talouttaan. Kun asiakkaat vaurastuvat ja voivat hyvin, niin se heijastuu myös Säästöpankkiin.

Säästöpankit ovatkin käyttäneet alusta lähtien osan voitostaan oman toimialueensa hyvinvoinnin edistämiseen. Säästöpankeille on tärkeää pitää Suomen kaupungit, kylät ja lähiöt virkeinä ja kehittyvinä. Suurten kertaluontoisten lahjoitusten sijaan Säästöpankit tukevat mieluummin useita mielenkiintoisia, paikallisia hankkeita. Viime vuosina mukaan vastuullisuustyöhön on kutsuttu myös Säästöpankkien asiakkaat.

Säästöpankit tukivat vuonna 2016 muun muassa lapsi- ja nuorisotyötä, sotainvalideja, vanhustyötä, junioriurheilua ja harrastusyhdistyksiä. Avustuskohteita oli reilusti toistasata kappaletta. Säästöpankkien Tutkimussäätiö myönsi apurahoja yliopistojen tutkijoille ja tutkimushankkeille. Lisäksi osakeyhtiömuotoisten Säästöpankkien omistajina olevat säästöpankkisäätiöt ovat eri puolella maata merkittäviä lahjoittajia. Ne jakoivat myös vuonna 2016 huomattavia summia yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Taloudellinen vastuu

Taloudellinen vastuu pitää sisällään muun muassa hyvän kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden, hyvän hallintotavan ja vastuullisen johtamisen. Säästöpankki haluaa, että sen asiakkaat ja kumppanit voivat luottaa pankin arviointikykyyn ja vastuullisuuteen kaikissa tilanteissa.

Taloudellinen vastuullisuus edellyttää, että Säästöpankit pitävät huolta omasta vakavaraisuudestaan ja maksuvalmiudestaan huonojenkin suhdanteiden aikana. Erityistä juuri Säästöpankeille on se, että Säästöpankit kantavat vastuuta paikallisen väestön sääntämisen ja taloudellisen hyvinvoinnin edistämisestä.

Säästöpankit eivät esimerkiksi myönnä asiakkailleen liian suuria lainoja tai luottoja, joista asiakkaat eivät selviytyisi tai, jotka veisivät heidän taloutensa liian tiukoille.

Säästöpankkiryhmä tuntee vastuuta myös Suomen taloudesta. Säästöpankit maksavat kaikki verot suoraan Suomeen, eivätkä harjoita kyseenalaista verosuunnittelua. Vuonna 2016 tuloveroja maksettiin 13,2 miljoonaa euroa. Säästöpankkiryhmä työllistää 1 270 rahoitus- ja palvelualan ammattilaista eri puolella maata ja on aktiivisesti mukana Finanssialan keskusliiton toimikunnissa kehittämässä Suomen pankkitoimintaa.

Ympäristövastuu

Säästöpankkiryhmä kantaa huolta myös ympäristöstä vastuullisena suomalaisena pankkiryhmänä. Työmatkoja ja neuvotteluja korvataan aktiivisesti puhelin- ja videopalavereilla. Turhaa paperin käyttöä vähennetään ja hankinnoissa suositaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

Pankkitoiminta

Pankkitoimintasegmenttiin sisältyvät Yhteenliittymän jäsen-säästöpankit, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj. Säästöpankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Säästöpankkien Keskuspankki toimii niiden keskusluottolaitoksena. Sp-Kiinnitysluottopankki harjoittaa kiinnitysluottopankkitoimintaa.

Asiakkuudet

Säästöpankkien asiakkaat arvostavat omaa pankkia ja ovat valmiita suosittelemaan sitä myös tuttavilleen. Vuoden 2016 EPSI Rating -tutkimuksessa Säästöpankit ovat asiakastytyväisyydessä pankkien kärkikaksikossa. Asiakkuusmarkkinointiliiton Asiakkuusindeksissä asiakaskokemuksemme on pankkitoimialan paras. Säästöpankit tekevät vuosittain myös oman tutkimuksensa asiakkailleen. Vuonna 2016 tutkimukseen vastasi noin 11 200 asiakasta, joilta saatiin arvokasta tietoa palvelutyytyväisyydestä sekä ideoita jatkokehittämisen tueksi. Säästöpankkien asiakkaiden kokonaistyytyväisyys oli edelleen erinomaisella tasolla.

Erinomaisen asiakaskokemuksen varmistamiseksi käynnistettiin vuoden 2016 aikana jatkuva neuvotteluiden laatua mittaava palautekysely. Vuoden aikana palautetta on saatu lähes 10 000 neuvottelussa käyneeltä asiakkaalta. Asiakkaiden antama suositteleva indeksi on keskeinen Säästöpankkiryhmässä käytettävä menestysmittari.

Asiakasmäärän kehitys

Säästöpankeissa oli vuoden 2016 lopussa reilut 470 700 asiakasta. Uusia asiakkuuksia avattiin vuoden aikana yli 28 000 ja heistä suurin osa oli lapsiperheitä. Vuoden aikana käytiin asiakaskantaa lävitse ja lopetettiin palvelut, joita ei ollut käytetty kolmeen vuoteen. Tämän seurauksena asiakasmäärä pysyi liki ennallaan, sillä kasvua edellisvuodesta oli 0,1 %. Yksityisasiakkaat muodostivat 88 % koko asiakaskannasta.

Kuluneen vuoden aikana Säästöpankeissa on keskitytty uusasiakashankinnan ohella erityisesti oman asiakaskunnan hoitoon; vuonna 2016 Säästöpankkien asiakaspalvelijat tapasivat henkilökohtaisesti noin kolmanneksen kaikista Ryhmän asiakkaista.

Säästöpankin konseptoitu asiakaskohtaaminen ja Oman Talouden Tuokio toteutettiin vuonna 2016 noin 72 000 asiakkaalle. Siinä käydään laajasti läpi asiakkaan nykyiset ja tulevat pankkiasiointitarpeet.

Vuonna 2016 Säästöpankin pääpankikseen ottaneiden asiakkaiden määrä kasvoi 3 % edellisvuodesta. Vakuutus- ja rahastosäästäjien määrä kasvoi lähes 11 %.

Säästöpankki kolmanneksi arvostetuin pankki-brändi

Pitkäjänteinen työ Säästöpankin brändin ja tunnettuuden kehittämiseksi on tuottanut tulosta vuoden 2016 aikana. Markkinointi&Mainonta -lehden ja Taloustutkimus Oy:n Brändien arvostus 2016 -tutkimuksessa Säästöpankki nousi kolmanneksi arvostetuimmaksi pankki-brändiksi.

Mobiilisovelluksen käyttö kasvaa nopeasti

Vuonna 2015 julkaistun Sp-mobiilisovelluksen käyttö jatkoi voimakasta kasvuaan vuonna 2016 sekä henkilö- että yritysasiakkaissa. Sovelluksen käyttäjämäärä kaksinkertaistui vuoden 2016 aikana. Kehitys jatkuu vuonna 2017 samansuuntaisena Sp-mobiilin kehittymisen ja asiakaskäyttötymisen muutoksen myötä.

Taluskoulu Säästöpankkien ja muiden pankkien asiakkaille

Keväällä 2016 lanseerattiin Säästöpankin Taluskoulu, joka tarjoaa jäsenilleen vinkkejä ja oppaita hyvään raha-asioiden hoitoon ja vaurastumiseen. Taluskouluun voivat liittyä sekä Säästöpankkien että muiden pankkien asiakkaat. Ensimmäisenä oppaana oli Asuntosijoittamisen opas, joka sai Taluskoulun jäseniltä runsaasti positiivista palautetta. Vuoden 2016 lopussa Taluskoulussa oli 92 500 jäsentä.

Maksukorttien käyttö monipuolistuu

Joulukuussa 2015 lanseerattu lähimaksaminen kasvatti suosiotaan asiakkaiden korttimaksuissa läpi vuoden. Vuoden 2016 aikana avattiin asiakkaille uusia maksukorttien lisäpalveluita.

TalletusOtto-automaatit otettiin käyttöön Säästöpankin korteilla keväällä. Samassa yhteydessä aloitettiin yhteistyö K-ryhmän kanssa koskien käteisen nostamista K-ruokakaupoista ja Neste K -liikenneasemilta. Asiakkaat löysivät molemmat palvelut nopeasti kesän aikana ja niiden käyttö kasvaa koko ajan. Myös maksukorttien kuvakorttigalleria uudistettiin kesällä. Kansallisaarteet taideteoksena ja mietelauseina kulkevat nyt asiakkaiden lompakossa. Asiakkaat pitävät mahdollisuudesta personoida korttimaksamista, ja galleriakuvien ohella suosiossa ovat kuvat perheestä, harrastuksista ja haaveista.

Kiinnitysluottopankkitoimintojen käynnistäminen

Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sai Euroopan keskuspankin myöntämän kiinnitysluottopankin toimiluvan 21.3.2016 ja aloitti toimintansa 29.3.2016. Sp-Kiinnitysluottopankki oli samalla ensimmäinen suomalainen pankki, joka haki ja sai toimilupansa Euroopan keskuspankilta.

Sp-Kiinnitysluottopankilla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa ja palveluverkostoa vaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat Säästöpankit välittävät ja myyvät asuntoluottoja Sp-Kiinnitysluottopankille. Säästöpankit myös hoitavat asiakassuhteet paikallisesti.

Sp-Kiinnitysluottopankin tehtävänä on yhdessä Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n kanssa vastata Säästöpankkiryhmän varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. Sp-Kiinnitysluottopankki vastaa Säästöpankkiryhmän kiinteistöluottovakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen jätettyjä joukkolainoja.

Täyttääkseen yllä mainitun tehtävänsä Sp-Kiinnitysluottopankki perusti marraskuussa 3 miljardin euron suuruisen katettujen joukkolainojen ohjelman. Tämän puitteissa pankki laski liikkeeseen 500 miljoonan euron suuruisen katetun joukkolainan. S & P Global Ratings myönsi joukkovelkakirjalainalle luottoluokituksen AAA.

Säästöpankkien Keskuspankki vahvisti rooliaan keskusluottolaitospalvelujen tuottajana

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj on säästöpankkien omistama pankki, joka tuottaa säästöpankeille erilaisia keskusluottolaitospalveluita. Keskusluottolaitospalvelut keskittyvät maksuliike- ja tilinhoitajapalveluihin, Yhteenliittymän maksukorttien liikkeellelaskupalveluihin sekä likviditeetin hallintaan, jälleenrahoitukseen ja tasehallintaan liittyviin palveluihin.

Vuoden 2016 aikana Säästöpankkien Keskuspankin jälleenrahoitustoiminnan painopiste oli yhteenliittymäpankkien jälleenrahoituksen ja toimintansa aloittaneen Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj:n emissiota edeltäneen väliaikaisrahoituksen varmistamisessa. Katsauskaudella Säästöpankkien Keskuspankki on laskenut liikkeeseen Irlannin arvopaperipörssiin listatun EMTN -ohjelman alla yhteensä 524 miljoonan euron arvosta vakuudettomia seniorimuotoisia joukkovelkakirjoja, joista 250 miljoonaa julkisella kaksivuotisella emissiolla tammikuussa 2016.

Marraskuussa S & P Global Ratings vahvisti Säästöpankkien Keskuspankin luottoluokituksen pysyvän luokassa 'BBB+'. Lyhytaikainen luottoluokitus pysyi tasolla 'A-2'. Näkymät muuttuivat vakaista positiivisiksi.

Muiden toimintojen osalta Säästöpankkien Keskuspankki on toimintavuoden aikana jatkanut strategiansa ja suunnitelmiansa mukaisesti keskusluottolaitospalveluiden ylläpitoa ja kehittämistä. Yhteenliittymän keskitetty tasehallintatoiminto perustettiin Säästöpankkien Keskuspankkiin kesäkuussa 2016. Osana Säästöpankkiryhmän strategisia tavoitteita toteutettiin lokakuussa 2016 tilinhoitajatoiminnon siirto Ryhmän sisällä Nooa Säästöpankki Oy:ltä Säästöpankkien Keskuspankkiin. Säästöpankkien Keskuspankki vastaa keskitetysti säästöpankkien asiakkaiden arvo-osuustilien hoidosta, arvopaperikauppojen selvityksestä, tuotonmaksuista sekä yhtiötapahtumien prosessoinnista. Euroclear Finland Oy myönsi Säästöpankkien Keskuspankille toimintaan vaadittavat toimiluvat 10.10.2016 alkaen.

Säästöpankit myivät omistuksensa Aktia Hypoteekkipankissa

Aktia Hypoteekkipankin toiminta rajattiin syyskuussa 2012 Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n hallituksen tekemällä päätöksellä olemassa olevan asuntovakuudellisen luottokannan hallintaan ja jälleenerahoitukseen. Lokakuussa 2015 Säästöpankkiryhmä sopi Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n vähemmistöosuuden myymisestä Aktia Pankille ja Hypoteekkipankin sulauttamisesta Aktia Pankiin. Säästöpankkiryhmä myi omistuksensa yhtiössä Aktia Pankille syyskuussa 2016. Kaupalla ei ollut merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tulokseen. Säästöpankkien Aktia Hypoteekkipankille välittämä luottokanta tullaan siirtämään lainakannan takaisinostoilla Säästöpankkiryhmään.

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2015)

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 50,0 miljoonaa euroa (52,8 milj. euroa). Korkokate oli 131,7 miljoonaa euroa (125,0 milj. euroa), jossa kasvua oli 5,3 %. Palkkiotuotot ja -kulut nettona olivat 51,3 miljoonaa euroa (49,5 milj. euroa), jossa oli kasvua 3,6 %. Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot olivat 19,1 miljoonaa euroa (19,8 milj. euroa). Sijoitustoiminnan nettotuotot muodostuvat merkittävästi osin myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoituneista myyntivoitoista. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 12,2 miljoonaa euroa (8,4 milj. euroa). Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy kertaluonteisia eriä sekä tilikaudella että vertailukaudella. Liiketoiminnan muut tuotot sisältävät 8,0 miljoonaa euroa Visa Europan kauppaan liittyviä tuottoja. Vertailukaudella liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyi 6,2 miljoonaa euroa Säästöpankkien Vakuusrahan pääomanpalautuksia. Säästöpankkien Vakuusraha loppetti toimintansa suunnitellusti keväällä 2015.

Henkilöstökulut kasvoivat 6,0 % ollen 63,5 miljoonaa euroa (59,9 milj. euroa). Pankkitoimintasegmentin henkilöstön määrä tilikauden lopulla oli 1 076 (1 104). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 11,3 % 82,9 miljoonaan euroon (74,5 milj. euroa).

Pankkitoiminnan tase oli 9,6 miljardia euroa (8,5 mrd. euroa), jossa kasvua oli 13,8 %. Taseen kasvua vauhdittivat Säästöpankkien Keskuspankin EMTN -ohjelman alla tekemät liikkeeseen laskut sekä Sp-Kiinnitysluottopankin ensimmäisen katetun joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlasku, jotka kasvattivat segmentin tasetta yhteensä noin 1,0 miljardia euroa. Luottolaitoksilta saadut talletukset laskivat 227,0 miljoonaan euroon (351,2 milj. euroa). Asiakkailta saadut talletukset kasvoivat puolestaan 3,5 % 6,1 miljardiin euroon (5,9 mrd. euroa).

Lainat ja saamiset asiakkailta kasvoivat 10,0 % 6,9 miljardiin euroon (6,3 mrd. euroa). Kasvusta noin 4,0 prosenttiyksikköä selittyi Säästöpankkien välittämien lainojen siirroista Aktia Hypoteekkipankki Oyj:stä Säästöpankkien ja Sp-Kiinnitysluottopankin taseisiin vuoden 2016 aikana. Säästöpankkien välittämää asuntoluottoja oli Aktia Hypoteekkipankissa tilikauden lopussa yhteensä 162,3 miljoonaa euroa. Luottokanta tullaan siirtämään lainakannan takaisinostoilla Säästöpankkiryhmään. Lainat ja saamiset luottolaitoksilta olivat 20,9 miljoonaa euroa (74,5 milj. euroa).

Varainhoito ja henkivakuutus

Varainhoito- ja henkivakuutussegmenttiin sisältyy Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä Sp-Henkivakuutus Oy. Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa sijoitusrahastojen hallinnointia sekä omaisuudenhoitoa ja Sp-Henkivakuutus Oy harjoittaa henkivakuutustoimintaa.

Säästöpankkiryhmän hallinnoimat rahastopääomat olivat vuoden lopussa 1,9 miljardia euroa (1,6 mrd. euroa), mikä oli 19,2 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kun mukaan luetaan varain-

hoitosopimusten perusteella hallinnoitu varallisuus, oli hallinnoitujen varojen määrä 2,1 miljardia euroa (1,7 mrd. euroa).

Rahastojen osuudenomistajien määrä kasvoi 12,2 % ja rahastoilla oli tarkastelukauden päättyessä yhteensä 159 968 osuudenomistajaa (142 606 osuudenomistajaa).

Säästöpankkiryhmän rahastoyhtiö hallinnoi vuoden 2016 päättyessä 19 sijoitusrahastoa. Tilikauden aikana tuotiin markkinoille yksi uusi sijoitusrahasto, Säästöpankki Kiinteistöosake Eurooppa, joka aloitti toimintansa toukokuussa. Säästöpankki Kiinteistöosake Eurooppa sijoittaa varansa pääosin eurooppalaisille kiinteistö- ja asuntomarkkinoille. Rahaston sijoitukset toteutetaan joko suorien osakesijoitusten tai sijoitusrahastodirektiivin edellytykset täyttävien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyhtyrysten osuuksien kautta.

Nettomerkinnät Säästöpankkirahastoihin olivat vuoden 2016 aikana yhteensä 202,4 miljoonaa euroa. Tällä summalla Ryhmän rahastoyhtiö oli viidenneksi suurin 28 suomalaisesta rahastoyhtiöstä.

Vuoden 2016 päättyessä Säästöpankkirahastoista suurin oli Säästöpankki Korke Plus -sijoitusrahasto 448,9 miljoonan euron pääomilla. Rahasto oli 32 618 osuudenomistajalla myös suurin osuudenomistajien määrällä mitattuna. Eniten uutta pääomaa Säästöpankkirahastoista keräsi Säästöpankki Lyhytkorko -sijoitusrahasto, johon nettomerkinnät olivat 114,3 miljoonaa euroa.

Henkivakuutustoiminnan vakuutussäästöt olivat vuoden lopussa 643,2 miljoonaa euroa (530,5 milj. euroa). Kasvua oli 21,1 %. Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt olivat vuoden lopussa 516,5 miljoonaa euroa (397,1 milj. euroa) kasvaen 30,1 %. Henkivakuutustoiminnan maksutulo oli 138,0 miljoonaa euroa (148,8 milj. euroa), jossa laskua oli 7,3 %. Korvauksia maksettiin 38,8 miljoonaa euroa (25,0 milj. euroa), mikä tekee 55,3 % kasvua edellisestä vuodesta. Korvaukset pitävät sisällään myös takaisinostot.

Henkivakuutustoimialalla vuosi 2016 oli haasteellinen. Maksutulo laski toimialalla keskimäärin noin 30 % ja erityisen vahvasti tämä näkyi henkilöasiakkaiden säästämistuotteiden segmentissä. Sp-Henkivakuutuksen osalta säästämistuotteiden heikentynyt kysyntä laski maksutuloa 8,1 %. Riskihenkivakuutusten maksutulo kehittyi positiivisesti 7,3 % verrattuna edelliseen vuoteen.

Tuloskehitys (vertailutieto 1-12/2015)

Varainhoito- ja henkivakuutussegmentin tulos ennen veroja oli 21,0 miljoonaa euroa (22,3 milj. euroa).

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot olivat 11,8 miljoonaa euroa (15,7 milj. euroa) ja ne laskivat 24,9 %. Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotto oli 33,1 miljoonaa euroa (34,6 milj. euroa). Vertailukaudella henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat muun muassa varainhoitajan vaihtamisesta johtuvien myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitien johdosta.

Palkkiotuotot ja -kulut nettona olivat 21,3 miljoonaa euroa (18,9 milj. euroa), mikä merkitti 12,8 % kasvua. Palkkiotuotot nousivat erityisesti suurempien asiakasvarojen ja hallinnoitavien pääomien myötä.

Liiketoiminnan kulut laskivat 1,5 % 12,1 miljoonaan euroon (12,3 milj. euroa). Henkilöstökulut pysyivät vertailukauden tasolla olleen 5,7 miljoonaa euroa (5,7 milj. euroa). Segmentin henkilöstön lukumäärä tilikauden lopussa oli 79 (72). Liiketoiminnan muut kulut olivat 4,9 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa).

Varainhoito- ja henkivakuustoiminnan tase kasvoi tilikaudella 24,3 % ollen 715,0 miljoonaa euroa (589,6 milj. euroa).

Muut toiminnot

Muihin toimintoihin sisältyy Säästöpankkiliitto osk, Sp-Koti Oy, Säästöpankkien Holding Oy ja muut Ryhmään yhdisteltävät yhtiöt. Muut toiminnot eivät muodosta raportoitavaa segmenttiä.

Kiinteistönvälitykseen keskittyvä franchising-yhtiö Sp-Koti Oy kasvoi selvästi asuntomarkkinoita nopeammin liikevaihdon kasvaessa 19,6 % ja kauppamäärän 12,6 %. Asuntomarkkinoilla kiinteistönvälittäjien tekemien käytettyjen asuntojen kauppamäärä kasvoi noin 3 %. Yrittäjä- ja välittäjä määrässä ei tapahtunut edelliseen vuoteen muutoksia, vaan kasvu pohjautui välittäjien parempaan onnistumiseen ja myytyjen asuntojen keskiahintojen nousuun.

Sp-Koti Oy:n kuului 32 yritystä (2015: 35 yritystä), yksi oma yksikkö ja keskimäärin kahdeksan toiminimiyrittäjää. Ketju on toimipisteiden määrän osalta neljänneksi ja myytävien kohteiden määrän osalta kolmanneksi suurin välitysketju Suomessa.

Maaliskuun alusta otettiin käyttöön sähköinen vinkkijärjestelmä ketjun ja Säästöpankkien välisessä toiminnassa. Lisäksi tammi-kuussa otettiin käyttöön uusittu franchising-sopimus ja Yrittäjän käsikirja. Uuden sopimuksen myötä franchising-konseptiin tehtiin hinnoittelumuutos, joka parantaa jatkossa kannattavuutta.

Liiketoimintamallien jatkokehittämisprojekti käynnistyi joulukuussa ja projekti valmistuu Q1/2017. Tulevat eri liiketoimintamallit mahdollistavat jatkossa nopeamman kasvun kiristyvässä kilpailutilanteessa usealla paikkakunnalla.

Olenaiset tapahtumat tilinpäätöspäivän jälkeen

Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen tiedossa ei ole seikkoja, jotka olennaisesti vaikuttaisivat Säästöpankkiryhmän taloudelliseen asemaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeiseltä ajalta.

Vuoden 2017 näkymät

Toimintaympäristön näkymät

Vuoden 2017 aikana työmarkkinoiden positiivinen kehitys tulee jatkumaan ja myös teollisuuden näkymät tulevat parantumaan. Hallituksen ajamat rakenneuudistukset ovat edenneet odotettua hitaammin ja tämän seurauksena toimenpiteiden riittävyys on kyseenalaista. Hallituksen asettamia työllisyystavoitteita ei

tulla saavuttamaan. Talouskasvun tukemiseksi olisi syytä tarkastella lisätoimenpiteitä työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi sekä rakenneuudistusten eteenpäin viemiseksi.

Vuosi 2017 tulee olemaan Euroopassa poliittisten riskien värittämä. Samanaikaisesti Yhdysvalloissa uusi presidentti käynnistää vaaliohjelmassa esitetyt muutokset. Nämä tekijät tulevat aiheuttamaan epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla, mutta talouden positiivinen kehitys tulee jatkumaan ensi vuonna. Tällä on sijoitusmarkkinoita vakauttava vaikutus.

Kiinan kansantalouden suuri velkataakka ja talouskasvun hidastuminen ovat puolestaan merkittäviä globaaleja riskitekijöitä lähivuosina. Kehittyvien markkinoiden kasvunäkymiin liittyy edelleen merkittäviä riskejä, mutta raaka-ainehintojen elpyminen ja länsimaissa koettu talouskasvu ovat vakauttavia tekijöitä. Globaalitalouskasvu tulee elpymään lähelle 3 % tasoa ensi vuoden aikana, ja merkittävin positiivinen vaikutus tulee olemaan Yhdysvaltojen talouden kehityksellä.

Liiketoiminnan näkymät

Markkinakorkojen matala taso haastaa tuloksentekoa edelleen vuonna 2017. Matala korkotaso ei kuitenkaan vaaranna Säästöpankkiryhmän tuloksentekoa tai vakavaraisuutta. Säästöpankkiryhmä on vakavarainen ja Ryhmän riskiasema on maltillinen.

Vuonna 2017 Säästöpankkiryhmän liiketoiminnan painopisteenä on edelleen Säästöpankkiryhmän kilpailukyvyyn parantaminen ja asiakaskeksien strategian toteuttaminen. Tähän Säästöpankeilla on hyvät edellytykset. Ryhmän pyrkimyksenä on saada vuoden 2017 aikana aiempaa enemmän asiakkaita, jotka keskittävät pankkiasiointinsa Säästöpankkiin.

Säästöpankkiryhmän tuloksen ennen veroja arvioidaan muodostuvan lähestulkoon saman tasoiseksi kuin vuonna 2016. Arvio perustuu tämän hetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Odotuksiin sisältyy taloudellisista olosuhteista johtuvaa epävarmuutta, jolla on vaikutusta arvioituun lopputulokseen; erityisesti lainojen arvonalentumisten ja sijoitustoiminnan tuottojen osalta.

Lisätietoja:

Toimitusjohtaja, Pasi Kämäri

puh. 0500 688 222

Tiedotteet ja muu yritysinformaatio löytyvät Säästöpankkiryhmän kotisivuilta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Liikevaihto:	Korkotuotot, palkkiotuotot, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, henkivakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot
Liiketoiminnan tuotot yhteensä:	Korkokate, palkkiotuotot ja -kulut netto, kaupankäynnin nettotuotot, sijoitustoiminnan nettotuotot, henkivakuutustoiminnan nettotuotot, liiketoiminnan muut tuotot
Liiketoiminnan kulut yhteensä:	Henkilöstökulut, liiketoiminnan muut kulut (ei sisällä poistoja)
Kulu-tuottosuhde:	$\frac{\text{Liiketoiminnan kulut}}{\text{Liiketoiminnan tuotot}}$
Oman pääoman tuotto %:	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma, sis. määräysvallattomien osuuden (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Kokonaispääoman tuotto %:	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Taseen loppusumma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}}$
Omavaraisuusaste %:	$\frac{\text{Oma pääoma (sis. määräysvallattomien osuuden)}}{\text{Taseen loppusumma}}$

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN IFRS-TILINPÄÄTÖS

Säästöpankkiryhmän tuloslaskelma

(1 000 euroa)	Liite	1-12/2016	1-12/2015
Korkotuotot		180 663	182 812
Korkokulut		-48 970	-57 794
Korkokate	7	131 693	125 018
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	8	71 428	68 850
Kaupankäynnin nettotuotot	9	-56	-1 350
Sijoitustoiminnan nettotuotot	10	17 809	20 526
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	11	11 810	15 178
Liiketoiminnan muut tuotot	13	12 692	2 309
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		245 376	230 531
Henkilöstökulut	14	-76 117	-70 632
Liiketoiminnan muut kulut	15	-81 944	-75 496
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	16	-10 732	-10 737
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-168 792	-156 865
Arvonalentumistappiot rahoitusvaroista	21	-8 411	-6 127
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	25	1 430	2 160
Tulos ennen veroja		69 603	69 699
Tuloverot	17	-12 406	-12 080
Tilikauden tulos		57 197	57 619
Jakautuminen:			
Omistajien osuus tuloksesta		56 361	56 135
Määräysvallattomien omistajien osuus tuloksesta		835	1 484
Yhteensä		57 197	57 619

Säästöpankkiryhmän laaja tuloslaskelma

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Tilikauden tulos	57 197	57 619
Muut laajan tuloksen erät		
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat voitot (/tappiot)	-194	621
Yhteensä	-194	621
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Käyvän arvon rahaston muutos		
Käypään arvoon arvostamisesta	17 057	-14 761
Rahavirran suojauksesta	254	-985
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	0	68
Yhteensä	17 312	-15 678
Tilikauden laaja tulos	74 315	42 562
Jakautuminen:		
Omistajien osuus tuloksesta	72 796	42 821
Määräysvallattomien omistajien osuus tuloksesta	1 519	-259
Yhteensä	74 315	42 562

Säästöpankkiryhmän tase

(1 000 euroa)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Varat			
Käteiset varat	19	1 100 784	546 340
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	20	118 055	162 234
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	21	20 855	74 522
Lainat ja saamiset asiakkailta	21	6 942 744	6 312 589
Johdannaiset	22	72 024	70 845
Sijoitusomaisuus	23	1 306 780	1 270 588
Henkivakuutustoiminnan varat	24	708 374	581 866
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	25	7 086	45 731
Aineelliset hyödykkeet	26	56 711	54 029
Aineettomat hyödykkeet	27	22 137	19 129
Verosaamiset	28	3 977	3 313
Muut varat	29	64 119	48 202
Varat yhteensä		10 423 646	9 189 391
Velat ja oma pääoma			
Velat			
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat	30	108 595	144 071
Velat luottolaitoksille	31	227 049	351 241
Velat asiakkaille	31	6 121 627	5 914 898
Johdannaiset	22	2 289	1 588
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	32	2 049 588	1 042 238
Henkivakuutustoiminnan velat	33	664 327	544 236
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	34	121 735	146 336
Verovelat	28	66 403	62 122
Varaukset ja muut velat	35	108 631	101 967
Velat yhteensä		9 470 245	8 308 697
Oma pääoma			
Peruspääoma	36	20 338	20 338
Rahastot	36	291 361	267 766
Kertyneet voittovarot	36	617 709	570 131
Säästöpankkiryhmän omistajien osuus yhteensä	36	929 408	858 235
Määräysvallattomien omistajien osuus	36	23 994	22 458
Oma pääoma yhteensä		953 402	880 694
Velat ja oma pääoma yhteensä		10 423 646	9 189 391

Säästöpankkiryhmän rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	57 197	57 619
Oikaisut eriin, joilla ei ole rahavirtavaikutusta	10 938	17 169
Maksetut tuloverot	-13 158	-16 448
Liiketoiminnan rahavirta ennen saamisten ja velkojen muutosta	54 976	58 340
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	9 021	2 572
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	6 351	137 866
Lainat ja saamiset asiakkailta	-638 453	-670 230
Myytävässä olevat rahoitusvarat	-19 836	-72 548
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat, lisäys	-383	-26 907
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat, vähennys	2 488	6 400
Henkivakuutustoiminnan varat	-105 465	-140 577
Muut varat	-17 500	515
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 217 963	768 192
Velat luottolaitoksille	-124 192	-97 163
Velat asiakkaille	212 167	120 681
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	1 001 904	594 955
Henkivakuutustoiminnan velat	120 091	139 594
Muut velat	7 993	10 125
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	509 162	63 623
Investointien rahavirta		
Muut sijoitukset	40 980	-763
Investoinnit sijoituskiinteistöihin sekä aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-19 765	-13 646
Sijoituskiinteistöjen sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	3 203	1 542
Investointien rahavirta yhteensä	24 418	-12 867
Rahoituksen rahavirta		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	15 461	19 473
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-40 089	-42 880
Voitonjako	-1 826	-1 602
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-26 453	-25 009

Oikaisut eriin, joilla ei ole rahavirtavaikutusta

Arvonalentumiset rahoitusvaroista	8 933	6 300
Käyvän arvon muutokset	-2 122	536
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä sekä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	12 985	13 110
Osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus	-1 430	-2 160
Henkivakuutustoiminnan oikaisut	-19 662	-12 744
Myyntivoitot- ja tappiot sijoituskiinteistöistä sekä aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä	-173	47
Tuloverot	12 406	12 080
Yhteensä	10 938	17 169
Rahavarojen muutos	507 127	25 747
Rahavarat tilikauden alussa	610 489	584 742
Rahavarat tilikauden lopussa	1 117 616	610 489
Rahavarat muodostuvat seuraavista eristä:		
Käteiset varat	1 100 784	546 340
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	16 832	64 149
Rahavarat yhteensä	1 117 616	610 489
Saadut korot	191 955	182 569
Maksetut korot	65 832	60 390
Saadut osingot	2 644	2 727

Säästöpankkiryhmän oman pääoman muutoslaskelma

(1 000 euroa)	Perus- pääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kantarahasto	Käyvän arvon rahasto (myytävissä olevat)	Suojaus- instrument- tien rahasto	Vararahasto	Muut rahastot	Rahastot yhteensä	Voittovarot	Säästöpankki- ryhmän omis- tajien osuus yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015	10 343	13 003	34 475	35 540	4 568	68 381	136 158	292 125	511 630	814 099	27 132	841 230
Laaja tulos												
Tilikauden tulos									56 135	56 135	1 484	57 619
Muut laajan tuloksen erät				-13 018	-917			-13 935	621	-13 314	-1 743	-15 057
Laaja tulos yhteensä		0	0	-13 018	-917	0	0	-13 935	56 756	42 821	-259	42 562
Liiketoimet omistajien kanssa												
Voitonjako									-1 602	-1 602		-1 602
Siirrot erien välillä	9 995	46 420		-1 475		-4 664	-44 857	-4 576	-1 368	4 051	-4 051	0
Muut muutokset				117		4 359	-10 023	-5 548	4 137	-1 411	-570	-1 981
Muutokset, jotka eivät johtaneet määräysvallan muutokseen		-301						-301	578	277	206	483
Oma pääoma yhteensä 31.12.2015	20 338	59 122	34 475	21 163	3 651	68 076	81 278	267 766	570 131	858 235	22 458	880 694

Oma pääoma 1.1.2016	20 338	59 122	34 475	21 163	3 651	68 076	81 278	267 766	570 131	858 235	22 458	880 694
Laaja tulos												
Tilikauden tulos									56 361	56 361	835	57 197
Muut laajan tuloksen erät				16 374	254			16 628	-194	16 434	684	17 118
Laaja tulos yhteensä		0	0	16 374	254	0	0	16 628	56 167	72 796	1 519	74 315
Liiketoimet omistajien kanssa												
Voitonjako									-1 876	-1 876		-1 876
Siirrot erien välillä		1 234					4 157	5 391	-5 391			0
Muut muutokset		-3		-14		1 592		1 575	-1 322	253	17	269
Oma pääoma yhteensä 31.12.2016	20 338	60 354	34 475	37 523	3 905	69 669	85 435	291 361	617 709	929 408	23 994	953 402

LAATIMISPERIAATTEET

LIITE 1: KUVAUS SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄSTÄ JA SÄÄSTÖPANKKIEN YHTEENLIITTYMÄSTÄ

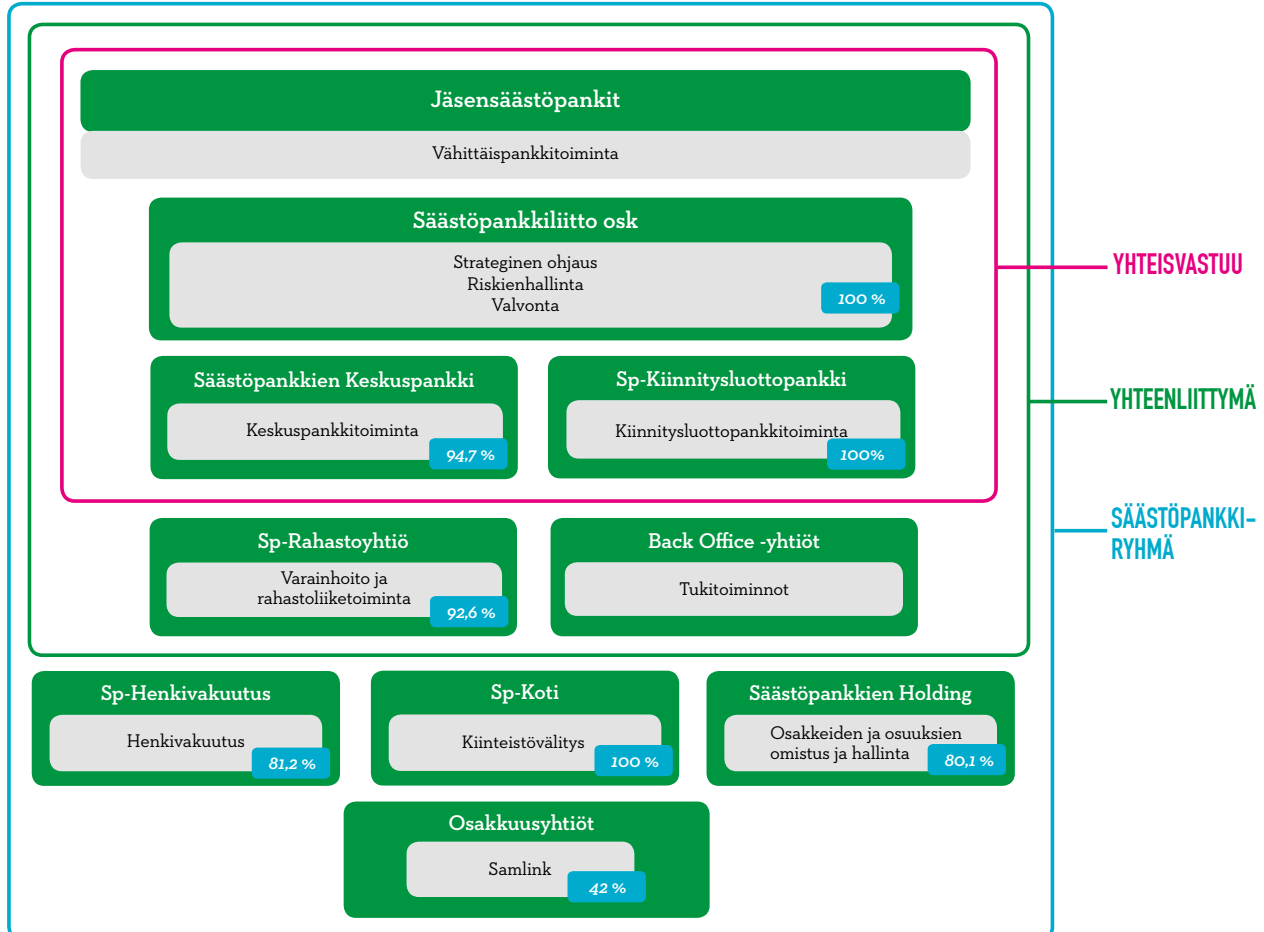
Säästöpankkiryhmä (jäljempänä myös "Ryhmä") on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, Keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytä- ja osakkuusyhtiöistä. Säästöpankit ovat itsenäisiä alueellisia ja paikallisia pankkeja. Yhdessä Säästöpankit muodostavat pankkiryhmän, jossa yhdistyvät paikallisuus ja valtakunnallisuus. Säästöpankkien perustehtävä on edistää säästäväisyyttä ja asiakkaidensa taloudellista hyvinvointia lähellä asiakasta. Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiain, säästämisen ja sijoittamisen sekä lainaamisen palveluihin. Tuote- ja palveluvalikoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuote-yhtiöiden kanssa tuotettavat muut finanssialan palvelut ja tuotteet. Jäsen-säästöpankkien omistamat tuote- ja palveluyhtiöt tukevat ja edistävät Säästöpankkiryhmän liiketoimintaa joko vastuullaan olevien tuotteiden tai keskitetyn palvelutuotannon kautta. Ryhmän merkittävimmät tuote-yhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj, Sp-Henkivakuutus Oy, Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkien yhteenliittymään (jäljempänä myös "Yhteenliittymä") kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä an-

netussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy ja Sp-Koti Oy. Säästöpankkiryhmä ei muodosta konsernia eikä luottolaitos-toiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää, sillä Säästöpankkiliitto osk:illa ja sen jäsen-säästöpankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määritellä emoyhtiötä.

Säästöpankkien yhteenliittymän ja sen ympärille muodostuvan Säästöpankkiryhmän rakenne on kuvattu alla olevassa kaaviossa (punainen kokonaisuus kuvaa yhteisvastuuta, vihreä Säästöpankkien yhteenliittymää ja sininen Säästöpankkiryhmää):

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien Säästöpankkien perustama Sp-Kiinnitysluotto pankki Oyj sai Euroopan keskuspankin myöntämän kiinnitysluotto pankin toimiluvan maaliskuussa 2016 ja pankin toiminta käynnistettiin välittömästi. Sp-Kiinnitysluotto pankki kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja on Säästöpankkiliitto osk:n jäsenluottolaitos maaliskuusta 2016 alkaen.

Säästöpankit myivät syyskuussa 2016 omistamansa Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n osakkeet. Aktia Hypoteekkipankki yhdistettiin Ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä myyntihetkeen saakka, kunnes Ryhmän huomattava vaikutusvalta yhtiössä kaupan myötä päättyi.

Säästöpankkiliitto osk toimii koko Säästöpankkiryhmän ryhmäohjauksesta ja sisäisestä valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisön Säästöpankkiliitto osk:n on laadittava Säästöpankkiryhmän yhdis-

tely tilinpäätös. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätös laaditaan Säästöpankkiryhmän muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta. Kaikki tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt on lueteltu liitteessä 43. Kaikki jäljempänä esitetyt luvut ovat Säästöpankkiryhmän lukuja ellei toisin ole mainittu.

Säästöpankkiliitto osk:n kotipaikka on Espoo, ja sen rekisteröity osoite on Linnoitustie 9, 02600 Espoo.

Jäljennökset Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksestä sekä tilinpäätöstiedotteesta ovat saatavissa internetosoitteesta www.saastopankki.fi/saastopankkiryhma tai Säästöpankkiliiton toimitaloista käyntiosoitteesta Linnoitustie 9, 02600 Espoo.

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on 16. helmikuuta 2017 hyväksynyt Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen 31. joulukuulta 2016 päättyvältä tilikaudelta. Tilinpäätös annetaan tiedoksi osuuskunnan kokoukselle 16.3.2017.

LIITE 2: LAATIMISPERIAATTEET

Yleistä

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti siten kuin EU on standardit hyväksynyt.

Talletuspankkien yhteenliittymälain sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, kirjanpidollisten arvioiden muutoksia ja virheitä käsittelevän IAS 8 -standardin periaatteiden mukaisesti Säästöpankkiliitto osk:n hallitus vahvistaa sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista. Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen yhdistelyperiaatteet on käsitelty tarkemmin kohdassa "yhdistelyperiaatteet".

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös laaditaan euroina, joka on Ryhmän kirjanpito- ja toiminnallinen valuutta. Tilinpäätös esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole mainittu.

Euroalueeseen kuulumattomiin valuuttoihin sidotut ulkomaan rahan määräiset varat ja velat on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän keskikurssiin. Arvostuksen yhteydessä syntyneet kurssierot on tuloslaskelmassa kirjattu valuuttatoiminnan nettotuotoiksi "Kaupankäynnin nettotuotot" -erän alle. Henkivakuutustoiminnasta syntyneet kurssierot sisältyvät henkivakuutustoiminnan nettotuottoon.

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa (suojatun riskin osalta), jotka on arvostettu käypään arvoon.

Varat ja velat netotetaan ainoastaan, kun Ryhmällä ja vastapuolella on laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus netottaa summia ja se aikoo joko netottaa tase -saldot tai realisoida omaisuuserän sekä suorittaa velan samanaikaisesti.

Yhdistelyperiaatteet

Laskentatekninen emo

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö Säästöpankkiliitto osk:n ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on määräysvalta.

Säästöpankkiliitto osk:lla ja sen jäsensäästöpankeilla ei ole toisiinsa nähden määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määrittää emoyhtiötä. Säästöpankkiryhmän IFRS-tilinpäätöksessä niin kutsuttu laskentatekninen emoyhtiö on muodostettu 22 jäsensäästöpankista, joilla yhdessä on määräysvalta muihin Ryhmän IFRS-tilinpäätökseen yhdisteltäviin yhteisöihin. Laskentateknisen emoyhtiön keskinäinen omistus, sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat, sisäinen voitonjako ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Ryhmän peruspääoma muodostuu Säästöpankkien peruspääomasta ja osakeyhtiömuotoisten Säästöpankkien osakepääomasta, pois lukien Nooa Säästöpankki Oy, joka on muiden Säästöpankkien yhdessä omistama tytäryhtiö. Peruspääomaa ei säästöpankkilain 11 § mukaan makseta takaisin. Osakepääomaa käsitellään osakeyhtiölain mukaisesti.

Tytäryhtiöt

Ryhmän tytäryhtykset ovat yhteisöjä, joissa Ryhmällä on määräysvalta.

Ryhmällä on määräysvalta, mikäli Ryhmällä on yhteisöä koskeva valta ja se altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja Ryhmä pystyy käyttämään yhteisöä koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan samaansa tuoton määrään. Määräysvalta saadaan äänivallan perusteella.

Ryhmän keskinäinen omistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Hankinnassa käytetty vastike, hankitun yhteisön varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Se osa hankintamenosta, joka ylittää Ryhmän osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana, kirjataan liikearvoksi. Negatiivinen liikearvo tuloutetaan kokonaisuudessaan hankintahetkellä.

Kaikki Ryhmän sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan Ryhmän yhdisteltyä tilinpäätöstä laadittaessa.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisyritykset yhdistellään siitä hetkestä lähtien, kun Ryhmä on saanut määräysvallan tai yhteisen määräysvallan. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytär-, osakkuus- tai yhteisyritykset yhdistellään siihen saakka kunnes määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta päättyy.

Säästöpankkiryhmä on soveltanut IFRS 1 Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto -standardiin sisältyvää helpotusta ensilaitoille olla soveltamatta IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen -standardia takautuvasti ennen 1.1.2013 tapahtuneisiin liiketoimintojen yhdistämiin. 1.1.2013 jälkeen hankitut tytäryhtykset on käsitelty IFRS 3 -standardin "Liiketoimintojen yhdistäminen" mukaisesti.

Strukturoidut yhteisöt

Strukturoidut yhteisöt ovat yhteisöjä, jotka on rakennettu siten, etteivät äänioikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä kenellä on määräysvalta yhteisössä. Strukturoiduille yhteisöille on tyyppillistä, että niillä on kapea-alainen selkeä tavoite ja usein riittämätön pääoma, jotta ne pystyisivät rahoittamaan toimintonsa ilman sijoittajien antamaa taloudellista tukea.

Säästöpankkiryhmässä strukturoiduihin yhteisöihin on tunnistettu Säästöpankkiryhmään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja, joissa Ryhmällä katsotaan olevan yllä määritelty määräysvalta. Määräysvallan mukaan konsolidoita- viksi rahastoiksi luokitellaan rahastot, joissa Säästöpankkiryhmään kuuluvien yhteisöjen omistusosuus on pidempiaikaisena sijoituskohteena ollut yli 40 prosenttia ja joita Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Rahastoyhtiö hallinnoi. Rahastojen omistusosuudet tarkistetaan puolivuositain 30.6. ja 31.12. Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden omistusosuus rahastossa on pitänyt olla yli 40 prosenttia yli puolen vuoden ajan, ennen kuin rahasto yhdistellään Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet yhdisteltävistä rahastoista esitetään Ryhmän tilinpäätöksessä velkana. Velka on luokiteltu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi.

Osakkuusyhtiöt ja yhteisjärjestelyt

Osakkuusyhtiönä käsitellään yhtiöt, joissa Säästöpankkiryhmällä on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy lähtökohtaisesti silloin, kun Ryhmä omistaa 20-50 prosenttia yhteisön äänivallasta tai kun Ryhmällä muutoin on huomattava vaikutusvalta yhteisössä.

Osakkuusyhtiö yhdistellään Ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä, jolloin osakkuusyhtiön tuloslaskelma ja tase eivät sisälly kokonaisuutena Ryhmän tulokseen tai taseeseen, vaan yhdistelyssä taseessa esitetään Ryhmän osuus osakkuusyhtiön omasta pääomasta erässä "Sijoitukset osakkuusyhtiöissä" ja Ryhmän osuus osakkuusyhtiön tuloksesta esitetään Ryhmän tuloslaskelmassa rivillä "Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta".

Yhteisjärjestely on järjestely, jossa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteisjärjestelyt jaetaan yhteisyrityksiin ja yhteisiin toimintoihin. Yhteisyritykset yhdistellään ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt yhdistellään Ryhmän tilinpäätökseen yhteisinä toimintoina ja niiden varat velat yhdistellään Ryhmän taseeseen omistussuuden mukaisina.

Määräysvallattomien omistajien osuudet

Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta ja muista laajan tuloksen eristä esitetään erillisinä erinään Ryhmän tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden tappio kohdistetaan myös määräysvallattomien omistajien osuudelle siinäkin tapauksessa että se johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen.

Määräysvallattomien omistajien osuus tytäryhtiöistä arvostetaan joko käypään arvoon tai suhteellisena osuutena hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritellään hankintakohtaisesti.

Rahoitusinstrumentit

Luokittelu ja kirjaaminen

Rahoitusvarat luokitellaan IAS 39 mukaisesti neljään ryhmään arvostamista varten:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Myytävissä olevat rahoitusvarat
- Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
- Lainat ja muut saamiset

Rahoitusvelat luokitellaan kahteen ryhmään arvostamista varten:

- Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin
- Muihin rahoitusvelkoihin.

Luokittelu Säästöpankkiryhmän taseessa on riippumaton IAS 39 mukaisista ryhmistä. Samalle riville taseeseen kirjatuille varoille ja veloille voidaan näin ollen soveltaa eri arvostusperusteita. Taseeseen kirjattujen rahoitusvarojen ja -velkojen jako arvostusluokkiin esitetään liitteessä 18.

Rahoitusinstrumenttien ostot ja myynnit on kirjattu kirjanpitoon kaupantekopäivän mukaisesti.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kaikki rahoitusvarat ja -velat kirjataan käypään arvoon. Tulosvaikutteisesti käypään arvoon arvostettavien varojen ja velkojen osalta transaktioku-

lut viedään suoraan tuloslaskelmaan hankintahetkellä. Muiden rahoitusinstrumenttien osalta transaktiokulut sisällytetään hankintamenoon.

Rahoitusvarat ja -velat nettoutetaan taseessa, jos Säästöpankkiryhmällä on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä lainlyönti-, maksukyvyyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti. Säästöpankkiryhmä ei ole nettouttanut taseen rahoitusvaroja ja -velkoja.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisesti. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat jaetaan edelleen kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusinstrumentteihin ja alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltuihin rahoitusinstrumentteihin.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat koostuvat noteerautuista rahoitusinstrumenteista ja johdannaisista, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Säästöpankkiryhmä ei harjoita merkittävää kaupankäyntitoimintaa omaan lukuunsa ja sen vuoksi sillä on erittäin rajallisesti kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin on luokiteltu johdannaisopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Joihinkin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, joita ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa, on sovellettu IAS 39:een sisältyvää valintamahdollisuutta nimenomaisesti luokitella rahoitusinstrumentit arvostetuiksi tulosvaikutteisesti käypään arvoon. Säästöpankkiryhmässä erään on luokiteltu yhdistelmäinstrumentit, jotka sisältävät kytketyn johdannaisen, jota ei ole erotettu pääopimuksesta. Lisäksi Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten osuudenomistajien osuus konsolidoitavista rahastojen varoista ja veloista on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi, jotta niiden käsittelystä ei synny kirjanpidollista epäsymmetriaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusinstrumentit kirjataan taseeseen käypään arvoon ja niiden käyvän arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot".

Henkivakuutustoiminnassa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi on lisäksi luokiteltu sijoitussidonaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka esitetään taseessa erässä "Henkivakuutustoiminnan varat". Sijoitussidonaisten sopimusten katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan käyvin arvoin.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmään kirjataan korolliset rahoitusvarat, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka Säästöpankkiryhmä omistaa ja sillä on kyky ja vakaa aikomus pitää eräpäivään asti.

Eräpäivään asti pidettäväksi luokitellut rahoitusvarat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon tai arvonalentumistappiol-

la vähennettyyn hankintamenuon, jos arvonalentumisesta on ollut objektiivista näyttöä.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, jossa huomioitu välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Myytävässä olevat rahoitusvarat

Myytävässä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan rahoitusvarat, joita ei ole luokiteltu edellä kuvattuihin ryhmiin.

Myytävässä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Noteeraamattomat oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat on kuitenkin arvostettu hankintamenuon tai arvonalentumisella alennettuun hankintamenuon. Myytävissä olevat rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset laskennallisilla veroilla oikaistuna kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta omaan pääomaan muodostettuun käyvän arvon rahastoon. Ulkomaan rahan määräisistä eristä johtuvia kurssivoittoja ja -tappioita ei kirjata käyvän arvon rahastoon vaan suoraan tulokseen. Luovutuksen, myynnin tai arvonalentumisen yhteydessä arvomuutos kirjataan pois käyvän arvon rahastosta tuloslaskelman erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot".

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen sopimuksen tekohetken käypään arvoon ja sen jälkeen efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Johdannaisopimuksia lukuun ottamatta kaikki rahoitusvelat on kirjattu taseeseen jaksotettuun hankintamenuon.

Käyvän arvon määrittäminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään sen hetkistä ostokurssia. Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolelta ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan. Arvostushintoina käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon

arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskorroista, ennen-aikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät olennaisilta osin perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettava erä kokonaisuudessaan luokitellaan, määritetään koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys arvioidaan kyseisen käypään arvoon arvostettavan erän suhteen kokonaisuudessaan.

Johdannaisopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaisopimukset arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon ja arvomuutokset kirjataan taseeseen ja tuloslaskelmaan tai muihin laajan tuloksen eriin.

Säästöpankkiryhmä suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Säästöpankkiryhmässä sovelletaan Euroopan unionin hyväksymää IAS 39 suojauslaskennan niin kutsuttua "carve out" - mallia, joka mahdollistaa sen että johdannaisia tai niiden osia voidaan yhdistää ja käyttää suojausinstrumentteina. Säästöpankkiryhmässä EU:n carve out-mallia sovelletaan kiinteäkorkoiseen ottolainaukseen. Tavoitteena on vakauttaa korkokatetta ja neutralisoida varojen ja velkojen mahdollinen käyvän arvon muutos.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojausten ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuon. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvomuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta kirjataan tulokseen. Rahavirran suojauksessa suojattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Lainat ja muut saamiset

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentumiset lainoista ja muista saamisista kirjataan, kun on ilmennyt objektiivista näyttöä siitä, että lainan tai muun saamisen pääomasta tai koroista ei saada suoritusta eikä saamisen vakuus riitä kattamaan sen määrää. Objektiivisen näytön arviointi perustuu asiakkaan maksukyvyttömyyden ja vakuuden riittävyuden arviointiin. Arvonalentumista kirjattaessa vakuus arvostetaan määrään, joka siitä todennäköisesti odotetaan saatavan realisointihetkellä. Arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon vakuuden käypä arvo. Diskonttauskorona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumista laskettaessa lainat ja muut saamiset luokitellaan ryhmiin, minkä jälkeen arvonalentumistappioiden tarvetta arvioidaan ryhmäkohtaisesti. Saamisryhmät luokitellaan samankaltaisten luottoriskiominaisuuksien perusteella, jotta kyettäisiin arvioimaan ryhmäkohtaisten arvonalentumisten tarvetta niistä saamisista, joista ei ole vielä tunnistettu yksittäiseen saamiseen kohdistuvaa arvonalennusperustetta.

Lainojen ja saamisten arvonalentumiset kirjataan vähennysten tilille ja netotetaan lainoja ja saamia vastaan. Tuloslaskelmasa saamisten arvonalentumiset kirjataan erään "Arvonalentumistappiot lainoista ja muista saamisista". Mikäli myöhemmin ilmenee, ettei arvonalentuminen ole pysyvää, arvonalentumiskirjaus peruutetaan.

Lainat ja saatavat, joiden perintää pidetään mahdottomana, kirjataan luottotappioiksi. Luottotappiot kirjataan vähennysten tilille. Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään, kirjataan lopulliseksi luottotappioiksi, ja arvonalentuminen perutaan, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaatettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Mikäli tilinpäätöspäivänä havaitaan objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin luokitellun saamistodistuksen arvo on alentunut, tehdään saamistodistukselle arvonalentumistestaus.

Jos tarkastelussa havaitaan arvon alentuneen, kirjataan arvonalennus tulosvaikutteisesti erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot". Arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Myytävikissä olevat rahoitusvarat

Mikäli tilinpäätöspäivänä havaitaan objektiivista näyttöä siitä, että myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellun arvopaperin arvo on saattanut alentua, arvopaperille tehdään arvonalentumistestaus. Jos tarkastelussa havaitaan arvon alentuneen, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio kirjataan tulosvaikutteisesti erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot".

Oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen arvon alentumista osoittavaan objektiiviseen näyttöön kuuluu mm. liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet sekä informaatio merkittävistä, vaikutuksiltaan epäedullisista muutoksista siinä teknologia- tai markkinaympäristössä tai siinä taloudellisessa tai oikeudellisessa ympäristössä, jossa liikkeeseenlaskija toimii. Tällainen näyttö antaa viitteitä siitä, että oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen hankintamenoa ei mahdollisesti saada takaisin. Myös oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen lasku alle hankintameno on objektiivista näyttöä arvon alentumisesta. Säästöpankkiryhmän johto on arvioinut, että käyvän arvon lasku on merkittävä, kun se on yli 30 prosenttia alempi kuin instrumentin hankintameno ja pitkäaikainen, kun arvonalentuminen on kestänyt yhtäjaksoisesti yli 18 kuukautta.

Oman pääoman ehtoisen sijoituksen arvonalentumistappiona kirjataan hankintameno ja tilinpäätöspäivän käyvän arvon erotus, vähennettynä kyseisestä rahoitusvarasta aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappioilla. Myytävissä olevaksi luokiteltuun oman pääoman ehtoiseen instrumenttiin tehdyn sijoituksen tulosvaikutteisesti kirjattuja arvonalentumistappiota ei peruita tulosvaikutteisesti, vaan myöhempi arvonalentuminen kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta käyvän arvon rahastoon.

Myytävikissä olevaa vieraan pääoman ehtoista rahoitusinstrumenttia, kuten velkakirjalainaa, koskeva arvonalentumistestaus perustuu pääasiassa siitä tulevaisuudessa saatavien rahavirtojen kertymiseen. Käyvän arvon lasku, joka johtuu pelkästään riskittömän markkinakorona noususta, ei synnytä arvonalentumistappion kirjaamistarvetta. Sen sijaan vastapuolen luottoriskipreemion kasvu voi olla näyttö heikentyneestä maksukyvyistä.

Saamistodistusten osalta arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Saamistodistusten arvonalentumistappion peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimus on sopimus, jonka mukaan vuokralle antaja antaa vuokralle ottajalle oikeuden käyttää omaisuuserää sovitun ajan maksua tai toistuvia maksuja vastaan. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Säästöpankkiryhmä ei toimi rahoitusleasingsopimuksissa vuokralle antajana. Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään erässä "Sijoitusomaisuus" (sijoituskiinteistöt) tai "Aineelliset hyödykkeet", ja vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa tuloslaskelman erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" tai "Liiketoiminnan muut tuotot". Säästöpankkiryhmässä muulla vuokrasopimuksella vuokralle annettuja omaisuuseriä on mm. pankin omistamat asuinhuoneistot.

Säästöpankkiryhmällä ei ole rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otettuja omaisuuseriä. Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuiluksi tasasuuruuksina erinä vuokra-ajan kuluessa tuloslaskelman erään liiketoiminnan muut kulut. Säästöpankkiryhmä on vuokralle ottajana mm. konttoritiloista, tulostimista ja kannettavista tietokoneista.

Työsuhde-etuudet

Työsuhde-etuksiin sisältyvät lyhytaikaiset työsuhde-etuudet, työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet, työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sekä muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet. IAS 19 Työsuhde-etuudet -standardi määrää työsuhde-etuuksien kirjanpitokäsittelyn.

Lyhytaikaisia työsuhde-etuuksia ovat esimerkiksi palkat ja luontaisedut, vuosilomat, tulospalkkiot ja lisävakuutukset. Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet odotetaan maksettavan kokonaisuudessaan 12 kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana työntekijät suorittavat asianomaisen työn.

Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet perustuvat työsuhteen päättämiseen eivätkä itse työsuoritukseen. Nämä etuudet koostuvat irtisanomiskorvauksista.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet tulevat maksettavaksi työsuhteen päättymisen jälkeen. Ne koostuvat eläkkeistä tai muista työsuhteen päättymisen jälkeen maksettavista etuuksista, esimerkiksi henkivakuutuksesta tai terveydenhoidosta. Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia koskevat eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi.

Maksuperusteisissa eläkejärjestelyissä Ryhmä maksaa kiinteitä eläkevakuutusmaksuja eläkevakuutusyhtiöille eikä Ryhmällä tämän jälkeen ole juridista tai todellista velvollisuutta lisämaksujen suorittamiseen, jos eläkevakuutusyhtiö ei pysty suoriutumaan kyseisten etuuksien maksamisesta. Merkittävin maksuperusteinen järjestely on työntekijän eläkelain mukainen perusvakuutus (TyEL). Ulkopuoliset eläkevakuutusyhtiöt vastaavat tästä eläketurvasta Säästöpankkiryhmässä.

Säästöpankkiryhmällä on myös etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Etuuspohjaisissa järjestelyissä Ryhmälle jää velvoitteita tilikauden maksujen jälkeen. Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla.

Ryhmä käyttää ammatillisesti pätevää vakuutusmatemaattikkoa määrittämään olennaiset työsuhteen päättymisen jälkeiset etuuksista johtuvat veloitteet. Laskenta suoritetaan ennakoituun etuus oikeusyksikköön perustuvalla menetelmällä. Eläkelvelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko määritetään yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättämispäivän markkinatuoton perusteella.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet perustuvat pitkäaikaiseen työsuhteeseen. Tällaisia etuuksia ovat esimerkiksi palkallinen loma, palkkio tai lahja, joka myönnetään palveluvuosien kertymän perusteella.

Henkivakuustoitominnan varat ja velat

Vakuutusten luokittelu vakuutus- ja sijoitus sopimuksiksi

Säästöpankkiryhmän myöntämät henkivakuutukset luokitellaan joko vakuutus sopimuksiksi tai sijoitus sopimuksiksi. Vakuutus sopimuksiksi luokitellaan ne vakuutukset, joissa on merkittävät vakuutusriski tai joissa vakuutuksenottajalla on oikeus tai mahdollisuus muuttaa sopimusta siten, että hänelle syntyy oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen yhtiön ylijäämästä. Puhtaasti sijoitussidonnaiset vakuutukset, joissa ei ole merkittävää vakuutusriskiä, luokitellaan sijoitus sopimuksiksi.

Säästöpankkiryhmän vakuutus sopimukset (lainaturvavakuutus, säästövakuutus, yksilöllinen eläkevakuutus, ryhmäeläke-

vakuutus ja kapitalisaatiosopimus sekä varainhoitokapitalisaatiosopimus) käsitellään Ryhmän tilinpäätöksessä IFRS 4 Vakuutus sopimukset -standardin mukaisesti. Sijoitus sopimukset luokitellut sopimukset (varainhoitovakuutus) sen sijaan käsitellään IAS 39 Rahoitusinstrumentit -standardin mukaisesti. Jälleenvakuutukset käsitellään IFRS 4 -standardin mukaisesti vakuutus sopimuksina.

Vakuutus- ja sijoitus sopimuksiin liittyvät velat

Vakuutusten velat kirjataan Suomen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti lukuun ottamatta tasoitus määrää, joka oikaistaan omaan pääomaan ja kirjataan laskennallinen verovelka.

Vakuutus sopimusten velan määrittämisessä käytetyt vakuutusmatemaattiset laskuperusteet täyttävät kansallisten säädösten vaatimukset. Perusteet sisältävät oletuksia biometrisistä tekijöistä, liikekustannuksista ja korosta.

Vakuutus sopimusten vakuutusmaksuvastuu ja alkaneiden eläkeiden korvausvastuu on määritelty maksetuista maksuista, hyvityksistä, veloituksista ja arvonmuutoksista muodostuvan vakuutus säästön perusteella täydentämällä tätä vastaisen korko- ja liikekustannusliikkeen osalta. Harkinnanvaraisiin lisäetuihin oikeuttavien vakuutusten vastuun diskonttokorko on alennettu 0,5 prosenttiin niiden sopimusten osalta, joiden takuukorko ylittää 2 prosenttia. Keskimääräinen diskonttokorko on 0,1 prosenttia.

Vakuutus sopimusten muu korvausvastuu kuin alkaneiden eläkeiden korvausvastuu on lyhytaikaista velkaa ja se muodostuu tunnetuista ja tuntemattomista vahinkotapahtumista. Tunnettujen vahinkojen vastuu arvostetaan nimellisarvoonsa ja tuntemattomien vahinkojen vastuu perustuu vakuutusmatemaattisiin perusteisiin.

Jälleenvakuutus sopimuksiin liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen velkojen ja saamisten kanssa. Mikäli yhtiöllä olisi erääntyneitä saamisia, tehtäisiin näihin saamisiin tulosvaikutteinen arvonalennus.

Sijoitus sopimuksista syntyvä velka arvostetaan sijoitus sopimukseen liitettyjen varojen markkina-arvon mukaisesti.

Vakuutus sopimuksiin liittyvän velan riittävyystesti

IFRS 4 -standardin mukaan vakuutuksenantajan on arvioitava jokaisena raportointikauden päättämispäivänä, ovatko sen taseeseen merkityt vakuutusvelat riittävän suuret, käyttämällä tarkasteluhetken arvioita vakuutus sopimusten tulevaisuuden rahavirroista. Vastuuvelan riittävyystesti tehdään IFRS 4 -standardin mukaisesti arvostetuille Säästöpankkiryhmän vakuutus sopimuksille. Vastuuvelan riittävyystestissä verrataan vastuuvelan kansallisiin periaatteisiin perustuvaa kirjanpitoarvoa (ilman tasoitus määrää) vakuutus sopimuksista syntyvien kassavirtojen nykyarvoon, johon on lisätty riskimarginaali.

Mikäli vastuuvelan riittävyystesti osoittaa, että kansallisiin periaatteisiin perustuva vastuuvelka on kokonaisuutenaan pienempi kuin sisäisen mallin mukainen vastuuvelka, täydennetään Säästöpankkiryhmän vastuuvelkaa sisäisen mallin mukaisen vastuuvelan ja kansallisiin periaatteisiin perustuvan vastuuvelan erotuksella.

Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Säästöpankkiryhmän henkivakuustoitominnan tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä harkinnanvaraisiin lisäetuihin oikeuteuille vakuutus säästöille ennen kuluja ja veroja kokonaisuhyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5 vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalaino-

jen korkotasoa vastaava tuotto. Vakuutuksen kokonaishyvityksellä tarkoitetaan vakuutus sopimuksen laskuperuste- tai vuosikorkoa ja kyseiselle sopimukselle hyvitettävää lisäkorkoa.

Aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke on yksilöitävässä oleva omaisuuserä, jolla ei ole aineellista olomuotoa. Säästöpankkiryhmän aineettomia hyödykkeitä ovat muun muassa tietokoneohjelmistot ja ohjelmistolisenssit.

Aineeton hyödyke kirjataan taseeseen vain, jos on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu Säästöpankkiryhmän hyväksi ja omaisuuserän hankintameno on luotettavasti määriteltävissä. Vastainen taloudellinen hyöty saattaa sisältää palvelujen tai tavaroiden myyntituottoja, kustannussäästöjä tai muuta hyötyä, joka syntyy Ryhmän käyttäessä omaisuuserää.

Alkuperäinen arvostaminen tapahtuu hankintameno. Hankintameno käsittää ostohinnan sisältäen kaikki menot, jotka välittömästi johtuvat omaisuuserän saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötarkoitukseen. Hankintameno ei lueta hyödykkeen käytöstä ja henkilökunnan koulutuksesta aiheutuneita menoja eikä hallinnon menoja ja muita yhteisiä yleismenoja.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aineeton hyödyke kirjataan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintameno. Poistot kirjataan tasapoistoina kuluksi kunkin aineettoman hyödykkeen tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomien hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vuosittain.

Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Aineeton hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Ulkoisilta toimijoilta ostetut tietojärjestelmät	3-5 vuotta
Perusjärjestelmät	5-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	2-5 vuotta

Aineettomat hyödykkeet kirjataan taseen "Aineettomat hyödykkeet" - erään. Poistot ja arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelman erään "Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä".

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja sijoituskiinteistöt

Ryhmän aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat muun muassa omassa käytössä olevat kiinteistöt sekä koneet ja kalusto. Lisäksi Ryhmällä on vuokratuloja tuottavia sijoituskiinteistöjä.

Ryhmän kiinteistöt jaetaan käyttötarkoituksen mukaan omassa käytössä oleviin kiinteistöihin ja sijoituskiinteistöihin. Sijoituskiinteistöjen tarkoituksena on tuottaa vuokratuloja tai pääomalle arvonnousua. Joitakin kiinteistöjä käytetään osaksi sijoituskäytösä ja osaksi omassa tai henkilökunnan käytössä. Mikäli nämä osat pystyttäisiin myymään erikseen, Ryhmä käsittelee kutakin osaa kirjanpidossa erikseen käyttötarkoituksen mukaan. Jos osat eivät ole erikseen myytävissä, käsitellään kiinteistöä sijoituskiinteistönä vain, jos ainoastaan vähäinen osa kiinteistöstä on omassa tai henkilökunnan käytössä. Jako tehdään eri käyttötarkoituksissa olevien neliömetrien suhteessa.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet kirjataan taseessa erään "Aineelliset hyödykkeet" ja sijoituskiinteistöt erään "Sijoitusomaisuus". Henkivakuutustoimintaan liittyvät sijoituskiinteistöt kirja-

taan taseessa erään "Henkivakuutustoiminnan varat".

Tuloslaskelmassa oman käytön kiinteistöön liittyvät tuotot kirjataan erään "Liiketoiminnan muut tuotot" ja kulut erään "Liiketoiminnan muut kulut". Poistot ja arvonalentumistappiot kirjataan kaikista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä erään "Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä".

Tuloslaskelmassa sijoituskiinteistöjen nettotuotot, mukaan lukien sijoituskiinteistöistä tehdyt poistot ja arvonalentumiset, sisältyvät erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja henkivakuutustoiminnan osalta erään "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja sijoituskiinteistöt arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintameno. Hankintamenoon sisällytetään kaikki menot, jotka välittömästi aiheutuvat hyödykkeen hankinnasta. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	10-50 vuotta
Rakennusten tekniset laitteet	3-8 vuotta
Peruskorjaukset vuokratuissa tiloissa	3-10 vuotta
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa. Sijoituskiinteistöjen myyntivoitot ja -tappiot sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Myyntivoitto tai -tappio määräytyy myyntihinnan ja jäljellä olevan hankintameno erotuksena.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun Ryhmällä on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen tulee ajankohtaiseksi ja johto voi luotettavalla tavalla arvioida veloitteen määrän. Jos osasta velvoitetta on mahdollisuus saada korvausta kolmannelta osapuolelta, kirjataan korvaus erillisenä eränä, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Varaukset tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja oikaistaan tarvittaessa. Varaus arvostetaan sen määrän nykyarvoon, jota odotetaan veloitteen täyttämiseksi.

Mikäli yllä mainittu velvoite on olemassa, mutta varauksen kirjaamisedellytykset eivät täyty, on kyseessä ehdollinen velka. Ehdollista velkaa ei kirjata taseeseen vaan se esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Myös ehdollista velkaa tulee arvioida jokaisena tilinpäätöspäivänä erikseen.

Verot

Säästöpankkiryhmän tuloveroihin kirjataan Ryhmään kuuluvien yhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisut ja laskennallisten verojen muutos. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan tai muihin laajan tuloksen

kirjattuihin eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan yhtiöittäin. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuneita laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta. Laskennallinen vero arvostetaan IAS 12 standardin perusteella ja niillä tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla, joita sovelletaan silloin, kun laskennallisen veron odotetaan muuttuvan tuloveroksi. Verokantojen muutoksesta johtuva laskennallisen veron muutos kirjataan tuloslaskelmaan tai laajan tuloksen eriin, jos vero oli kirjattu sinne aikaisemmillä tilikausilla.

Käyttämättömiin verotuksessa vahvistettuihin tappioihin perustuvat verosaamiset kirjataan, mikäli verotettavan tulon kerjyminen on todennäköistä ja saaminen voidaan hyödyntää.

Tuloutusperiaatteet

Korkotuotot ja kulut

Korkotuotot ja -kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajan mukaan. Tällä menetelmällä instrumentin tuotot ja kulut jaksotetaan suhteessa taseessa jäljellä olevaan saamiseen ja velan määrään eräpäivään saakka. Henkivakuutustoiminnan rahoitusvaroihin liittyvät korkotuotot ja -kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Kun rahoitusvaroihin kuuluvasta sopimuksesta on kirjattu arvonalentumistappio, korkotuoton laskemisessa käytetään alkuperäistä efektiivistä korkoa ja korko lasketaan arvonalennuksella vähennetyllä lainan saldolle.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot ja -kulut kirjataan pääsääntöisesti suoriteperiaatteen mukaisesti. Toimenpiteen tai palvelun suorittamisesta ansaitut palkkiot tuloutetaan, kun toimenpide tai palvelu on suoritettu. Useampaa vuotta koskevista palkkioista tuloutetaan tilikaudelle kuuluva osuus. Palkkioita, joiden katsotaan olevan kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään efektiivisen koron oikaisuina. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot tuloutetaan kuitenkin instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Kaupankäynnin nettotuotot

Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myyntivoitot ja -tappiot sekä arvostusvoitot ja -tappiot ja osinkotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusinstrumenteista. Lisäksi erään kirjataan valuuttatoiminnan nettotuotot sekä käyvän arvon suojauslaskennan nettotuotot.

Sijoitustoiminnan nettotuotot

Sijoitustoiminnan nettotuotot erään kirjataan myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot (myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset ja osinkotuotot) ja sijoituskiinteistöjen nettotuotot (vuokra- ja osinkotuotot, myyntivoitot ja -tappiot, vastike- ja hoitokulut, poistot ja arvonalentumiset sekä vuokratulot).

Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Henkivakuutustoiminnan nettotuottoon kirjataan vakuutusmaksutulo, henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan nettotuotot sisältäen mm. sijoituskiinteistöjen nettotuotot, korkotuotot ja -kulut sekä osinkotuotot. Lisäksi erään kirjataan korvauskulut sekä vastuuelan muutos.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan vuokra- ja osinkotuotot sekä myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä ja muita liiketoiminnan tuottoja.

UUDET IFRS-STANDARDIT JA TULKINNAT

Päätyneellä tilikaudella sovelletut uudet ja muutetut standardit

Säästöpankkiryhmä on noudattanut vuoden 2016 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita uusia ja muutettuja standardeja:

- Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskokoelma 2012-2014 (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat neljää standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä Säästöpankkiryhmälle.
- Muutokset IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen - Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja koskeva hanke (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät IAS 1:n ohjeistusta olennaisuuteen, tuloslaskelma- ja tase-erien yhdistämiseen, väliotikoiden esittämiseen sekä tilinpäätöksen rakenteeseen ja laadintaperiaatteisiin liittyen. Säästöpankkiryhmä on tehty hyvin pieniä muutoksia tilinpäätöksen esittämiseen.
- Muutokset IAS 16:een Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja IAS 38:aan Aineettomat hyödykkeet - Hyväksytävien poistomenetelmien selventäminen (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Muutoksilla kielletään aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen myyntituottoihin perustuen. Poikkeuksellisesti poistot voidaan tehdä myyntituottoihin perustuen ainoastaan, jos myyntituottojen ja aineettoman hyödykkeen taloudellisen hyödyn kulumisen korreloivat erittäin paljon toisiinsa. Aineellisiin hyödykkeisiin ei voida soveltaa myyntituottoihin perustuvaa poistomenetelmää. Standardimuutoksilla ei ole ollut vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sillä poistoja ei ole tehty myyntituottoihin perustuen.
- Muutokset IFRS 10:een Konsernitilinpäätös, IFRS 12:een Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä ja IAS 28:aan Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin - Sijoitusyhteisöt: Konsernitilinpäätökseen yhdistelemistä koskevan poikkeuksen soveltaminen (Sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Muutokset selventävät helpotusta konsernitilinpäätöksen laadintapakosta tilanteissa, jossa konserniin sisältyy sijoitusyhteisöjä. Muutokset tuovat helpotuksia myös ei-sijoitusyhteisömuotoisten sijoittajien sellaisten osakkuus- ja yhteisyrityssijoitusten käsittelyyn, jotka itsessään ovat sijoitusyhteisöjä. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.
- Muutokset IFRS 11:een Yhteisjärjestelyt - Kirjanpitoikäsihtely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnissa (sovellettava 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Standardimuutokset edellyttävät liiketoimintojen yhdistämisen kirjanpitoperiaatteiden soveltamista yhteisten toimintojen hankintoihin silloin kun kyseessä on liiketoiminta. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen. Säästöpankkiryhmällä ei ole ollut yhteisten toimintojen hankintoja, joissa olisi kyseessä liiketoiminnan hankinta.

Tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevat uudet ja muutetut standardit sekä tulkinnat

Säästöpankkiryhmä ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Ryhmä ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

* = Kyseistä säännöstä ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2016.

- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräsvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana, kun asiakassopimukseen liittyvät suoritevelvoitteet täyttyvät. Standardi lisää myös esitetävien liitetietojen määrää.

Uusi standardi ei vaikuta rahoitusinstrumenttien tai vakuutusinstrumenttien tuloutukseen ja koskee lähinnä erilaisia palkkiotuottoja. Korke- ja osinkotuottojen tuloutus perustuu jatkossa IFRS 9 -standardiin eikä tuloutusperusteisiin ole tulossa muutosta nykyiseen IAS 18 -standardin mukaiseen käsittelyyn verrattuna. Säästöpankkiryhmän tuottojen tuloutus perustuu siten merkittävilta osin rahoitusinstrumenttien osalta IFRS 9 (korvaa 1.1.2018 alkaen nykyisen IAS 39 standardin) ja vakuutusinstrumenttien osalta IFRS 4 -standardeihin.

Säästöpankkiryhmän palkkiotuotot sisältävät pääosin palkkioita, jotka kirjataan suoriteperusteisesti, kun tietty palvelu tai toimenpide on suoritettu. Lisäksi ns. jatkuvien palveluiden, kuten omaisuudenhoidon osalta sovittu palkkio kirjataan ajan kulumisen perusteella. Säästöpankkiryhmän omaisuudenhoidon palkkiot eivät ole tuottosidonnaisia. Näiden palveluiden osalta asiakassopimukseen liittyvien suoritevelvoitteiden täytyminen on selkeästi todennettavissa eikä tuloutukseen ole tulossa muutoksia nykykäytännön verrattuna. Ryhmällä on liiketoiminnan laajuus huomioiden hyvin vähän tuottoja, joihin standardimuutoksella arvioidaan olevan vaikutusta. IFRS 15 -standardin vaikutusten Säästöpankkiryhmän tulokseen ja tilinpäätösraportointiin arvioidaan olevan kokonaisuudessaan vähäiset.

- Muutokset IFRS 15:een Myyntituotot asiakassopimuksista - Clarifications to IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Selvennykset on sisällytetty edellä kuvattuun IFRS 15 vaikutusten arviointiin.
- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): IFRS 9 korvaa nykyisen IAS 39-standardin. Uuteen standardiin sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostamisesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettuja luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisen määrittämiseen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty.

IFRS 9 standardin käyttöönotto

Säästöpankkiryhmä on laatinut esiselvityksen IFRS 9 -standardin käyttöönoton vaikutuksista ja tehdyn selvityksen perusteella arvioi, että IFRS 9 -standardin käyttöönotolla on merkittäviä vaikutuksia Säästöpankkiryhmälle niin tilinpäätöksen, sisäisten prosessien kuin järjestelmävaatimusten osalta.

Säästöpankkiryhmässä on käynnissä koko Ryhmän kattava IFRS 9 hanke. Ryhmätasoisella hankkeella varmistetaan IFRS 9 -standardin yhdenmukainen soveltaminen läpi Ryhmän. IFRS 9 hanketta ohjaa sitä varten perustettu ohjausryhmä, joka raportoi hankkeen etenemisestä edelleen Säästöpankki-liiton tarkastusvaliokunnalle. Hankkeeseen osallistuu henkilöitä taloushallinnosta, riskienvalvonnasta, tasehallinnasta ja tietohallinnosta.

Hanke on käyttöönottoavaiheessa ja tavoitteena on täysi IFRS 9 valmius 1.1.2018, jolloin IFRS 9 -standardin soveltaminen alkaa. Hanke on aikataulutettu niin, että rinnakkainen laskenta olisi mahdollista vuoden 2017 jälkimmäisellä puolivuotiskaudella.

Säästöpankkien yhteenliittymä soveltaa luottoriskin pääomavaateen laskentaan standardimenetelmää eikä IFRS 9 -standardin implementoinnissa ole siten mahdollista hyödyntää vakavaraisuudenlaskennassa käytettäviä malleja ja järjestelmävalmiuksia vaan ne tulee luoda kokonaisuudessaan IFRS 9 -standardin soveltamista varten.

Säästöpankkiryhmä aikoo soveltaa siirtymäsääntöjen antamia poikkeuksia IFRS 9 -standardin mukaisten vertailutietojen esittämättä jättämiselle.

Luokittelu ja arvostaminen

IFRS 9 -standardin mukaan rahoitusvarat luokitellaan sekä varojen hallintaan käytetyn liiketoimintamallin, että niihin liittyvien sopimusperusteisten rahavirtojen ominaisuuksien perusteella. Liiketoimintamallin ja rahavirtaominaisuuksien perusteella rahoitusvarat luokitellaan joko käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta tai jaksotettuun hankintamenuon arvostettaviksi.

Säästöpankkiryhmän rahoitusvarojen luokittelussa ei ole odotettavissa merkittävää muutosta käypään arvoon ja jaksotettuun hankintamenuon arvostamisen välillä. Instrumentit, jotka on luokiteltu IAS 39 mukaisesti lainoiksi ja saamisiksi tai eräpäivään asti pidettäväksi rahoitusvaroiksi arvostetaan lähtökohtaisesti edelleen jaksotettuun hankintamenuon sovellettaessa IFRS 9 -standardia. Merkittävin muutos luokittelun osalta tapahtuu tuloksen ja muiden laajan tuloksen erien välillä, niin että aikaisempaa enemmän rahoitusvaroja arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Näistä merkittävimminä instrumentteina ovat sijoitukset rahasto-osuuksiin sekä suorat osakesijoitukset. Säästöpankkiryhmällä ei ole merkittäviä oman pääoman ehtoisia sijoituksia, jotka luokiteltaisiin IFRS 9 -standardia sovellettaessa käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettaviksi.

Rahoitusvelkojen luokitteluun sovellettavat periaatteet ovat IFRS 9 -standardissa lähtökohtaisesti samat kuin IAS 39:ssä. Rahoitusvelat arvostetaan edelleen joko jaksotettuun hankintamenuon tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Luokittelulla ja arvostamisella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuteen, sillä merkittävimmät muutokset luokittelussa tapahtuvat tuloksen ja muiden laajan tuloksen erien välillä, jotka molemmat luetaan Yhteenliittymän ensisijaisiin omiin varoihin eikä niillä näin ollen ole vaikutusta Yhteenliittymän omiin varoihin.

Arvonalentumiset

Arvonalentumisten käsittely muuttuu merkittävästi IFRS 9 -standardin myötä. IAS 39 -standardissa arvonalentumiset on kirjattu toteutuneen arvonalentumisen mallin mukaisesti, kun taas IFRS 9 -standardissa arvonalentumisten kirjausperiaate perustuu odotettavissa olevien luottotappioiden malliin.

Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jaksotettuun hankintamenuun arvostettavista instrumenteista sekä niistä vieraan pääoman ehtoisista instrumenteista, jotka arvostetaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Lisäksi soveltamisalaan kuuluvat myös luottositoumukset ja takauksopimukset.

Säästöpankkiryhmä tulee jakamaan odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaa varten sopimukset niiden riskio-minaisuuksien mukaisesti kuuteen segmenttiin:

- 1) Vähittäisasiakkaat (pl. asuntoluotot)
- 2) Yrityisasiakkaat (pl. asuntoluotot)
- 3) Asuntoluotot (ml. vähittäisasiakkaiden ja yritysasiakkaiden asuntoluotot)
- 4) Julkinen sektori (sisältää koko julkisen sektorin sekä valtion takaamat opintolainat)
- 5) Rahoituslaitokset ja yleishyödylliset yhteisöt
- 6) Sijoitusportfolio

Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa Ryhmä aikoo käyttää pääosin mallia, joka perustuu maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (Probability of default, PD) ja tappio-osuuden (loss given default, LGD) sekä vastuun määrään maksukyvyttömyyshetkellä (Exposure at default, EAD). Rahoitusvarojen, jotka on luokiteltu julkinen sektori, rahoituslaitokset sekä yleishyödylliset yhteisöt - segmentteihin, osalta Ryhmä aikoo hyödyntää odotettavissa olevien luottotappioiden laskemisessa tappioasteeseen perustuvaa lähestymistapaa (Loss rate). Luottokorttisaamisten osalta odotettavissa olevan luottotappion määrittäminen tulee perustumaan Roll Rate - lähestymistapaan.

IFRS 9 -standardi edellyttää, että odotettavissa olevan luottotappion määrittämisessä hyödynnetään kohtuudella saatavissa olevaa taloudellista informaatiota sisältäen ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista. Tästä syystä laskennassa käytetään makroekonomista dataa laskettaessa sopimuksen elinkaaren odotettavissa olevia luottotappioita. Makroekonominen data sisältää tietoa mm. arvioidusta työttömyysasteesta, koroista, inflaatiosta ja kiinteistöjen hintojen kehityksestä.

IFRS 9 -standardi edellyttää arvioimaan onko saatavan luottoriski kasvanut merkittävästi taseeseen merkitsemisen jälkeen. Luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa Säästöpankkiryhmä aikoo käyttää mm. luottoluokituksen muutosta (niin absoluuttista kuin suhteellista), maksuviivetietoa sekä tietoja lainanhoitajustoista. Maksukyvyttömyyden todennäköisyys (default) määritellään odotettavissa olevien luottotappioiden laskennassa Ryhmän luottopolitiikan mukaisesti. Säästöpankkiryhmä aikoo soveltaa alhaista luottoriskiä koskevaa helpotusta valtion takaamiin opintolainoihin ja valtion lainoihin.

Euroopan pankkiviranomainen EBA (European Banking Authority) julkaisi 10.11.2016 vaikuttavuusanalyysin tulokset, johon osallistui 58 pankkia EU alueelta (Säästöpankkiryhmä

ei osallistunut ko. kyselyyn). EBA:n vaikuttavuusanalyysin mukaan arvonalentumisten arvioidaan vaikuttavuusanalyysiin osallistuvien pankkien mukaan kasvavan keskimäärin 18-30 %. Tämä vastaa Säästöpankkiryhmän omaa alustavaa arviota Säästöpankkiryhmän arvonalentumisten kasvusta. Implementoinnin tässä vaiheessa arviota ei ole vielä mahdollista tarkentaa. Säästöpankkiryhmä arvioi, että tarkempi laskelma odotettavissa olevien luottotappioiden määrästä saadaan vuoden 2017 kolmannen neljänneksen aikana.

Arvonalentumisten määrä kasvaa mm. siitä syystä, että IFRS 9 -standardissa siirrytään kirjaamaan odotettavissa olevia luottotappioita IAS 39 -standardin toteutuneiden arvonalentumisten sijaan. Arvonalentuminen joudutaan myös arvioimaan kaikista standardin soveltamisalaan kuuluvista eristä, mukaan lukien korkean luottokelpoisuuden omaaville yhtiöille myönnettyistä lutoista. IFRS 9 -standardissa arvonalentumistarkastelu laajenee myös taseen ulkopuolisiin vastuisiin.

EU-komission nykyisellä ehdotuksella IFRS 9:n odotettavissa olevien luottotappioiden käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa ei ole merkittävää vaikutusta Säästöpankkien yhteenliittymän omiin varoihin tai vakavaraisuustunnuslukuihin.

Suojauslaskenta

IFRS 9 -standardin myötä suojauslaskennan soveltaminen tulee olemaan periaatepohjaisempaa ja suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien käyttömahdollisuudet kasvavat. Suojauslaskenta ja riskienhallinnan strategiat yhdistetään aikaisempaa vahvemmin.

Siirtymisellä IFRS 9 -standardin soveltamiseen yleisen suojauslaskennan osalta ei arvioida olevan vaikutusta olemassa oleviin suojaussuhteisiin. Suurin osa Säästöpankkiryhmän suojauslaskennasta on ns. makrosuojausta ja kuuluu edelleen IAS 39 -standardin alle. Suojauslaskennan muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuteen.

- IFRS 16 Vuokrasopimukset* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle ottajilta vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen vuokranmaksuvelvoitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitseminen muistuttaa paljon IAS 17:n mukaista rahoitusleasingin kirjanpito-käsittelyä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan enintään USD 5 000 olevia hyödykkeitä. Vuokralle antajien kirjanpito-käsittely tulee säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17:n mukaisena. Säästöpankkiryhmässä on aloitettu standardin vaikutusten alustava arviointi. Sen mukaan erityisesti Säästöpankkiryhmän käytössä olevat vuokratilat konttoreille ja hallinnollisille yksiköille tuovat muutoksia Ryhmän laskentakäytäntöihin. Standardin vaikutusten analysointi Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen on kuitenkin edelleen kesken ja lopullisten vaikutusten arvioiminen vaatii Ryhmän sopimuskannan tarkempaa analysointia.
- Muutos IAS 7:ään Rahavirtalaskelmat- Disclosure Initiative* (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla pyritään siihen, että tilinpäätöksen käyttäjät voisivat arvioida rahoitustoiminnasta syntyvien rahavirtavaikutteisten ja ei-rahavirtavaikutteisten velkojen muutoksia. Standardimuutos vaikuttaa Säästöpankkiryhmän liitetietoihin.
- Muutos IAS 12:een Tuloverot - Recognition of Deferred Tax Assets for Unrealised Losses *(sovellettava 1.1.2017 tai sen

jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassaolo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen verotusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai siinä tavassa, kuinka kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Standardimuutoksella ei ole vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sillä tuloverojen nykykäsittely vastaa standardin selvennyksiä.

- Muutokset IFRS 4:ään Vakuutus sopimukset - Applying IFRS 9 Financial Instruments with IFRS 4 Insurance Contracts* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla vastataan vakuutustoimialan huoleen liittyen soveltamisen aloittamiseen eri ajankohtina. Standardiin tuodaan kaksi vaihtoehtoista menettelytapaa tilapäisen kirjanpidossa syntyvän yhteensopimattomuuden ja volatiliiteetin helpottamiseksi. Raportoitavan yhtiön tasolla annetaan mahdollisuus lykätä IFRS 9:n käyttöönottoa enintään 1.1.2021 saakka. Vakuutus- ja pankkipainotteisen ryhmittymän tasolla annetaan ns. overlay mahdollisuus, jossa vakuutus sopimusten katteen IFRS 9:n ja IAS 39:n mukaisten tulosten erotus voidaan merkitä muihin laajan tuloksen eriin. Lykkäysvaihtoehtoa on mahdollista soveltaa ainoastaan raportoivan yhtiön tasolla, kun raportoivan yhteisön pääasiallinen toimiala on vakuuttaminen. Lykkäysvaihtoehto ei ole sovellettavissa Säästöpankkiryhmän konsolidoidussa tilinpäätöksessä. Konsolidointitasolla eli Säästöpankkiryhmällä on mahdollista soveltaa overlayvaihtoehtoa. Overlay-vaihtoehdon soveltaminen vähentäisi hieman IFRS 9:n tuomaa tulosvolatiliteettiä, sillä IFRS 9:n myötä vakuutustoiminnan sijoitusten osalta tulisi nykyistä kirjauskäytäntöä enemmän arvostettavaksi käypään arvoon tulosvaikutteisesti nykyisen käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (myytävissä olevat rahoitusvarat) sijasta. Overlay-vaihtoehto mahdollistaa tämän erotuksen kirjaamisen muihin laajan tuloksen eriin. Säästöpankkiryhmä ei ole tehnyt vielä lopullista päätöstä overlay-vaihtoehdon soveltamisesta.
- Muutokset IFRS 10:een Konsernitilinpäätös ja IAS 28:een Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin - Sale or Contribution of Assets between an Investor and its Associate or Joint Venture* (voimaantuloa on toistaiseksi lykätty eikä voimaantulon ajankohtaa ole päätetty). Standardimuutoksella

tarkennetaan ohjeistusta, kun kyseessä on omaisuuserien myynti tai panos sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä. Standardimuutoksella ei ole näillä näkymin vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.

- Tulkinta IFRIC 22 Foreign Currency Transactions and Advance Consideration* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Kun ulkomaanrahan määräinen - omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä - ennakkosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selventää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakkosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloennakon. Liiketoimen muodostuessa useista ennakkosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sillä Ryhmällä on hyvin vähän ulkomaanrahan määräisiä omaisuuseriä ja/tai liiketoimia.
- Muutokset IAS 40:ään Sijoituskiinteistöt - Transfers of Investment Property* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että johdon aikomusten muuttuminen ei yksinään osoita sijoituskiinteistön käyttötarkoituksen muuttumista. Käyttötarkoituksen muutosta osoittavat esimerkit standardissa on myös muutettu niin, että ne viittaavat myös rakenteilla olevaan kiinteistöön samoin kuin valmiiseen kiinteistöön. Standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen.
- Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskoelma 2014-2016* (sovellettava IFRS 12:n osalta 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, IFRS 1:n ja IAS 28:n osalta 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat kolmea standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.

Muilla tulevaisuudessa käyttöönotettavilla uusilla ja muutetuilla standardeilla ei arvioida olevan vaikutusta Säästöpankkiryhmän taloudelliseen raportointiin.

LIITE 3: MERKITTÄVIMMÄT JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN SISÄLTÄVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen vaatii Säästöpankkiryhmän johdolta harkintaa sekä arvioiden ja oletusten tekemistä, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin varoihin ja velkoihin sekä muihin tietoihin kuten tuottojen ja kulujen määrään. Vaikka arviot perustuvat johdon tämän hetkiseen parhaaseen näkemykseen, on mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista.

Ryhmän keskeiset arviot koskevat tulevaisuutta ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyviä keskeisiä epävarmuustekijöitä ja ne liittyvät erityisesti käyvän arvon määrittämiseen, rahoitusvarojen arvonalentumisiin, henkivakuutus sopimuksista aiheutuvan vastuuvelan määrittämiseen, laskennallisten verosaamisten kirjaamiseen vahvistetuista tappioista sekä eläkevelvoitteiden nykyarvoon.

Käyvän arvon määrittäminen

Johdon tulee arvioida onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja onko markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio rahoitusinstrumentin käyvästä arvosta. Lisäksi johdon on arvioitava, milloin se katsoo, että rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon harkintaa tarvitaan myös tapauksissa, joissa rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään arvostusmenetelmien avulla. Jos käytettyjen arvostusmallien pohjaksi ei ole käytettävissä markkinoilta todennettavissa olevia syöttötietoja, on johdon arvioitava mitä muita syöttötietoja käyvän arvon laskemiseksi käytetään. Käyvän arvon määrittämistä käsitellään tarkemmin laatimisperiaateissa kohdassa "Käyvän arvon määrittäminen".

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Johdon on myös arvioitava säännöllisesti onko lainojen ja saamisten arvonalentumisesta objektiivista näyttöä. Arvonalentumistestaus tehdään joko saamis- tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentuminen perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista saamiskohtaisesti. Objektiivisten tekijöiden tunnistaminen ja tulevaisuuden rahavirtojen arviointi vaatii johdon arviota. Saamis- ja saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten periaatteet esitetään tarkemmin laatimisperiaateissa kohdassa "Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot".

Muiden, ei käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien, rahoitusvarojen arvonalentumistestaus tehdään vähintään jokaisena

tilinpäätöspäivänä. Arvonalentuminen kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli siitä on objektiivista näyttöä. Myytävissä olevien oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen kirjataan myös, mikäli arvonalentumisen arvioidaan olevan merkittävä tai pitkäaikainen. Johdon on arvioitava milloin arvonalentuminen katsotaan merkittäväksi tai pitkäaikaiseksi. Tarkemmat periaatteet muiden rahoitusinstrumenttien arvonalentumiseen esitetään laatimisperiaatteiden kohdassa "Rahoitusvarojen arvonalentumistappiot".

Muiden kuin rahoitusvarojen arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko olemassa viitteitä keskeneräisen omaisuuden arvonalentumisesta. Arvonalentumistestaus on myös tehtävä aina, kun ilmenee viitteitä arvonalentumisesta. Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisen arviointi vaatii johdon harkintaa.

Vakuutusmatemaattiset laskelmat

Vakuutus sopimuksista aiheutuvan vastuuvelan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja arvioita, kuten oletuksia tulevasta korkotilanteesta, kuolevuudesta, sairastuvuudesta ja tulevasta kulutasosta. Henkivakuutus toiminnan velan laskennassa käytettävät periaatteet esitetään tarkemmin laatimisperiaateissa kohdassa "Vakuutus- ja sijoitus sopimuksiin liittyvät velat".

Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen

Verotuksellisista tappioista johtuvat laskennalliset verosaamiset kirjataan siinä määrin, kun niiden arvioidaan olevan mahdollista netottaa tulevia verotuloja vasten. Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen edellyttää, että johto arvioi tulevan verotettavan tulon todennäköisyyden ja määrän yhtiössä, joilla on käyttämättömiä verotuksellisia tappioita.

Eläkevelvoitteen nykyarvo

Eläkevelvoitteen nykyarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, jotka sisältävät useita harkinnanvaraisia oletuksia mm. diskonttauskorosta, tulevasta palkkojen ja eläkkeiden korotuksista sekä inflaatiosta. Vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon.

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN RISKIENHALLINNAN JA VAKAVARAISUUDENHALLINNAN PERIAATTEET

LIITE 4: HALLINNOINTIPERIAATTEET

Osuuskunnan kokous

Ylintä päätäntävaltaa Säästöpankkiliitto osk:n (jäljempänä Keskusyhteisö) jäsenet käyttävät osuuskunnan kokouksessa. Osuuskunnan kokous mm. vahvistaa hallituksen esityksestä Säästöpankkiryhmän toimintaperiaatteet, strategian, vakavaraisuuden hallinnan periaatteet sekä muut ohjauksen yleiset periaatteet.

Hallintoneuvosto

Osuuskunnan kokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja kullekin jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen seuraavaan varsinaiseen osuuskunnan kokoukseen asti kestäväksi toimikaudeksi. Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 9 ja enintään 35 jäsentä.

Hallintoneuvostoon kuului 22 jäsentä. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Jaakko Puomila ja varapuheenjohtajana Pauli Kurunmäki. Hallintoneuvoston jäsenet ovat Säästöpankkien hallitusten puheenjohtajia.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa Keskusyhteisön hallintoa ja sitä, että Keskusyhteisön toimintaa hoidetaan asiantuntevasti ja huolellisesti osuuskuntalain sekä Keskusyhteisön ja Säästöpankkiryhmän edun mukaisesti. Hallintoneuvosto mm. antaa osuuskunnan kokoukselle lausunnon Säästöpankkiryhmän strategiasta sekä muista yhteisistä tavoitteista ja toimintalinjauksista.

Hallintoneuvosto on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, jossa määritellään hallintoneuvoston tehtävät ja kokouskäytännöt.

Hallitus

Osuuskunnan kokous valitsee hallituksen jäsenet seuraavaan varsinaiseen osuuskunnan kokoukseen asti kestäväksi toimikaudeksi. Hallitukseen kuuluu vähintään 6 ja enintään 9 jäsentä.

Varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa 17.3.2016 tehdyn vallinnan perusteella hallitukseen kuuluivat Jussi Hakala (puheenjohtaja), Matti Saustila (varapuheenjohtaja), Pirkko Ahonen, Toivo Alarautalahti, Hans Bondèn, Kalevi Hilli, Hanna Kivelä ja Jan Korhonen. Hallituksen jäsenet ovat Säästöpankkien toimitusjohtajia lukuun ottamatta Kivelää, joka on Säästöpankeista riippumaton hallituksen jäsen.

Hallituksen tehtävänä on johtaa Keskusyhteisön toimintaa osuuskuntalain, talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain ja Keskusyhteisön sääntöjen mukaan. Hallitus vastaa Yhteenliittymän toiminnan ohjaamisesta sekä Säästöpankkiryhmän strategian muodostamisesta ja ryhmän sisäisen yhteistoiminnan kehittämisestä.

Hallitus on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, jossa määritellään hallituksen tehtävät ja kokouskäytännöt.

Valiokunnat

Hallintoneuvosto on asettanut Nimitysvaliokunnan ja Palkitsemisvaliokunnan ja hallitus Tarkastusvaliokunnan, ja Riskivaliokunnan. Hallintoneuvosto ja hallitus ovat hyväksyneet asettamilleen valiokunnille työjärjestykset.

Nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella ehdotus Keskusyhteisön sekä Säästöpankkien palveluyhtiöiden hallintoelinten jäsenistä ja heidän palkkioistaan.

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on valmistella Keskusyhteisön hallitukselle esitykset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten ja muiden yhteisöjen toimitusjohtajien ja muun suoraan toimitusjohtajalle raportoitavien toimivan johdon jäsenten palkitsemisperiaatteista ja palkitsemisjärjestelmästä. Valiokunta valmistelee myös palkitsemisohjeita ja palkitsemisuunnitelmia.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa Säästöpankkiliiton hallitusta varmistamaan, että Säästöpankkiliitolla ja Säästöpankkiryhmällä on koko sen toiminnan kattava ja asiallisesti järjestetty kirjanpito, tilinpäätöskäytännöt ja taloudellinen raportointi. Lisäksi valiokunta avustaa hallitusta huolehtimaan siitä, että Säästöpankkiryhmällä on riittävä ja asianmukaisesti järjestetty sisäinen valvonta, sisäinen tarkastus ja tilintarkastus. Valiokunnan tehtävänä on myös seurata, että Ryhmän toiminta ja sisäinen valvonta on järjestetty lakien, määräysten sekä hyvän johtamis- ja hallintojärjestelmän edellyttämällä tavalla, sekä valvoa sisäisen tarkastuksen toimintaa.

Riskivaliokunnan tehtävänä on avustaa Säästöpankkiliiton hallitusta riskistrategiaa ja riskinottoa koskevissa asioissa sekä sen valvomisessa, että Säästöpankkiryhmässä noudatetaan Säästöpankkiliiton hallituksen päättämää riskistrategiaa. Valiokunta valvoo, varmistaa vakavaraisuuden hallintaprosessin tehokkuuden ja riittävyyden Säästöpankkiryhmässä sekä arvioi näihin riskeihin liittyvien periaatteiden, valvontamenetelmien ja prosessien riittävyyden. Valiokunta myös avustaa Palkitsemisvaliokuntaa terveiden palkitsemisjärjestelmien luomisessa.

Lisäksi hallitus on asettanut Varainhallintakomitean, jonka tehtävänä on raportoida, avustaa ja ohjata riskivaliokunnan vastuulla olevaa toimintaa sekä suunnitella ja koordinoida Säästöpankkiryhmän jälleenrahoitusta Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oy:n Treasuryn kanssa.

Toimitusjohtaja

Hallitus valitsee Keskusyhteisön toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa osuuskuntalain säännösten mukaisesti Keskusyhteisön juoksevaa hallintoa, toteuttaa Säästöpankkiryhmän strategiaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti, valmistella hallitukselle esitettävät asiat ja avustaa hallitusta hallintoneuvostolle ja osuuskunnan kokoukselle esitettävien asioiden valmistelussa.

Keskusyhteisön toimitusjohtajana toimii Pasi Kämäri ja toimitusjohtajan sijaisena Harri Mattinen.

Tilintarkastus

Keskusyhteisöllä on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja tarkastaa myös yhteenliittymälaisissa tarkoitetun yhdistetyn tilinpäätöksen.

Tilintarkastajan valitsee osuuskunnan kokous. Tilintarkastajan toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen osuuskunnan kokouksen päättyessä.

Säästöpankkiryhmän Keskusyhteisön tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Yhteisön nimeämä päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Petri Kettunen.

Säästöpankkien yhteenliittymän ja Säästöpankkiryhmän juridinen rakenne

Säästöpankkien yhteenliittymä ja Säästöpankkiryhmä on kuvattu edellä tilinpäätöksen liitteessä 1.

Säästöpankkiliitto osk:n jäsenet

Säästöpankkiliiton osk:n jäseninä ovat olleet 31.12.2016 seuraavat luottolaitokset:

Aito Säästöpankki Oy

Avain Säästöpankki

Ekenäs Sparbank

Eurajoen Säästöpankki

Helmi Säästöpankki Oy

Huittisten Säästöpankki

Kalannin Säästöpankki

Kiikoisten Säästöpankki

Kvevlax Sparbank

Lammin Säästöpankki

Liedon Säästöpankki

Länsi-Uudenmaan Säästöpankki

Mietoisten Säästöpankki

Myrskylän Säästöpankki

Nooa Säästöpankki Oy

Närpes Sparbank Ab

Pyhärannan Säästöpankki

Someron Säästöpankki

Suomenniemen Säästöpankki

Sysmän Säästöpankki

Säästöpankki Optia

Säästöpankki Sinetti

Ylihärman Säästöpankki

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj

Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj

Säästöpankkien yhteenliittymän, riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Yhteenliittymälain mukaan yhteenliittymän keskusyhteisöä valvoo Finanssivalvonta. Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksia valvovat Finanssivalvonta ja Keskusyhteisö. Finanssivalvonta valvoo, että Keskusyhteisö ohjaa ja valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa yhteenliittymälain säännösten mukaisesti ja että Yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt täyttävät niille laissa asetetut vaatimukset.

Keskusyhteisö valvoo, että Yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt toimivat rahoitusmarkkinoita koskevien lakien, asetusten, viranomaisten antamien määräysten, sääntöjensä ja yhtiöjärjestyksensä sekä Keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla

antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi Keskusyhteisö valvoo Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen taloudellista asemaa.

Keskusyhteisöllä on Yhteenliittymän tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä Yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät. Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet sisältyvät Keskusyhteisön hallituksen hyväksymiin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteisiin, jotka on kuvattu riskienhallinnan liitetiedoissa.

Yhteenliittymälain mukaan Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdistelyä omien varojen määrää ja maksuvalmiutta valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymän tasolla. Keskusyhteisöllä on velvollisuus valvoo jäsenluottolaitosten toimintaa, antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskienhallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä antaa niille ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisö voi lisäksi vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettaviksi näiden Yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

Jokainen jäsenluottolaitos harjoittaa itsenäisesti liiketoimintaansa omien voimavarojensa puitteissa. Yhteenliittymään kuuluva yhteisö ei saa ottaa toiminnassaan niin suurta riskiä, että siitä aiheutuu olennaista vaaraa Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdistellylle vakavaraisuudelle tai maksuvalmiudelle.

Yhteenliittymän on täytettävä luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaiset konsolidoitujen omien varojen vähimmäismäärää koskevat vaatimukset. Yhteenliittymään kuuluvilla yhteisöillä on oltava omia varoja yhteensä vähintään määrä, joka riittää kattamaan Yhteenliittymään kuuluvien yritysten yhdistelty, luottolaitoslaissa tarkemmin määritellyt riskit. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omien varojen yhdistellyn määrän on lisäksi oltava riittävä suhteessa Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen yhdisteltyihin asiakasriskeihin ja yhdisteltyihin huomattaviin omistussosuuksiin.

Sisäinen valvonta käsittää taloudellisen ja muun valvonnan. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan johtamisen ja toiminnan sitä osaa, jolla pyritään varmistamaan:

- asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen
- taloudelliset ja tehokkaat prosessit
- toimintaan liittyvien riskien hallinta
- taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus
- säännösten noudattamisen valvonta (compliance)
- toiminnan, tietojen sekä yhteisön omaisuuden ja asiakkaiden varojen riittävä turvaaminen ja
- riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt manuaaliset ja tietotekniset järjestelmät toiminnan tueksi

Sisäinen valvonta on osa operatiivista toimintaa ja se on kaikkien toimintojen ja organisaatiotasojen vastuulla. Sisäinen valvonta on osa päivittäisiä toimintoja. Toimivan ja tehokkaan valvonnan perustana on, että asianmukainen sisäinen valvontarakenne ja valvontatoimenpiteet on määritelty kaikille liiketoiminnan tasoille sisältäen riittävät ohjeistukset, valvontatoimet, seurannan ja raportoinnin.

Keskusyhteisön hallitus on ensisijaisesti vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja sen toimivuuden

varmistamisesta. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet.

Keskusyhteisöön on perustettu seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokas ja kattava sisäinen valvonta kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään kuuluville yhtiöille:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- Sisäisen tarkastuksen toiminto

Riskienhallinnan menettelytapoja ylläpidetään ja kehitetään Keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Hallitus seuraa säännöllisesti Yhteenliittymän liiketoiminnallista tulosta ja toimintaan sisältyviä riskejä ja päättää raportoinnista, menettelytavoista sekä laadullisista ja määrällisistä mittareista, joilla toiminnan tehokkuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan. Yhteenliittymätason riskienvalvonta ja taloudellinen raportointi hoidetaan keskitetysti Keskusyhteisön toimesta.

Tämän järjestämisvastuun toteuttamiseksi Keskusyhteisön hallintoneuvosto ja hallitus asettavat luottolaitoslain edellyttämät ja harkintansa mukaan muut mahdolliset toimintaansa tukevat valiokunnat sekä vahvistaa Keskusyhteisön toimivan johdon organisaation ja sen keskeisten vastuualueiden toimenkuvat.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen hallitukset vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä Keskusyhteisön ja yhteisön oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että sisäinen valvonta liiketoiminnassa on osa päivittäistä toimintaa ja asianmukaisesti järjestetty.

Keskusyhteisön toimivan johdon tehtävänä on johtaa operatiivisesti Yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivan Säästöpankki-liitto osk:n toimintaa liiton hallituksen antamin valtuuksin.

Keskusyhteisön toimivan johdon vastuulla on Yhteenliittymätasolla:

- kehittää ja ylläpitää menettelytapoja, ohjeita ja määräyksiä, joiden myötä mahdollistetaan Yhteenliittymän kannalta tehokkaan riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä Yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja sen toimivuuden varmistaminen
- raportoida ja ohjata eri riskialueiden laatua ja kehitystä
- varmistaa sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteiden toimivuus tehokkaasti ja monipuolisesti
- varmistaa, että sisäisen valvonnan puutteet ja kehittämiskohteet dokumentoidaan ja niistä raportoidaan vastuulliselle esimiestasolle kussakin yhteisössä tarvittavia korjauksia toimenpiteitä varten ja
- varmistaa, että Keskusyhteisön hallitus ja hallintoneuvosto ovat tietoisia sisäisen valvonnan toimivuudesta ja voivat varmistua oman vastuunsa toteutumisesta tehokkaasti ja monipuolisesti

Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen toimivalle johdolle on määritely tehtävät ja valvontatoimenpiteet, joilla sisäistä valvontaa toteutetaan. Sisäistä valvontaa tukee asianmukainen raportointi, jolla seurataan toiminnan laatua, laajuutta ja monimuotoisuutta ja toimintaan liittyviä riskejä. Raportointi on luotettavaa, selkeää ja ajantasaista. Taloutta ja riskienhallintaa ja compliance -toimintaa koskeva raportointi tuotetaan keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

Jäsenluottolaitoksen vakavaraisuus ja sen valvonta

Keskusyhteisön suostumuksella jäsenluottolaitoksen omien varojen vähimmäismäärä voi olla alempi kuin luottolaitoslaki edellyttää. Jäsenluottolaitoksella on kuitenkin oltava sen vakavaraisuuden turvaamiseksi omia varoja vähintään määrä, joka vastaa 80 prosenttia luottolaitoslaissa säädetystä määrästä.

Keskusyhteisö voi antaa jäsenluottolaitokselle suostumuksen poiketa luottolaitoslain asiakasriskejä koskevista rajoituksista. Jäsenluottolaitoksen yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä voi Keskusyhteisön antamalla suostumuksella olla enintään 40 prosenttia jäsenluottolaitoksen omista varoista, kun vastaava luottolaitoslain mukainen rajoitus on 25 prosenttia. Luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin kohdistuvia asiakasriskejä säännellään yhteenliittymälaisissa erikseen. Vastaavasti elinkeinoyhteisöjen omistusta koskevat enimmäismäärät voivat Keskusyhteisön suostumuksella olla enintään 25 prosenttia ja 75 prosenttia omista varoista, kun ne luottolaitoslain mukaan olisivat 15 prosenttia ja 60 prosenttia.

Keskusyhteisö voi päättää, että sen jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta, mitä EU:n vakavaraisuusasetuksen 6 osassa ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädetään luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettavista vaatimuksista.

Keskusyhteisö voi päättää, että sen jäsenluottolaitoksiin ja niiden konsolidointiryhmään kuuluviin yhteisöihin jätetään soveltamatta kokonaan tai osittain, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 luvussa ja EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetään luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yhteisön riskien laadullisesta hallinnasta.

Keskusyhteisön voi myöntää edellä tarkoitettua poikkeuksen, kun se täyttää sille yhteenliittymälain 17 §:ssä ja sen nojalla annetuissa Finanssivalvonnan määräyksissä sekä laissa mainituissa muissa säännöksissä asetetut vaatimukset ja Finanssivalvonta on tämän perusteella antanut Keskusyhteisölle luvan tällaisten päätösten tekemiseen. Keskusyhteisö ei saa myöntää poikkeusta jäsenluottolaitokselle, joka on merkittävästi tai toistuvasti laiminlyönyt noudattaa Keskusyhteisön antamia 17 §:ssä tarkoitettuja ohjeita taikka jäsenluottolaitokselle 23 §:ssä säädettyjä tai Finanssivalvonnan luvan mukaisia velvollisuuksia. Poikkeus on voimassa enintään kolme vuotta kerrallaan ja Keskusyhteisö voi peruuttaa sen, jos jäsenluottolaitos sen voimassaoloaikana rikkoo sille kuuluvia edellä todettuja velvollisuuksia.

Säästöpankkien yhteenliittymään liittyminen ja siitä eroaminen

Keskusyhteisön jäsenenä voivat olla luottolaitokset, joiden säännöt tai yhtiöjärjestys vastaavat mitä yhteenliittymälaisissa säädetään, ja joiden säännöt tai yhtiöjärjestyksen Keskusyhteisö on hyväksynyt. Jäseneksi ottamisesta päättää osuuskunnan kokous.

Jäsenluottolaitoksella on oikeus erota Keskusyhteisön jäsenyydestä. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen omien varojen yhdistellyn määrän on jäsenluottolaitoksen eroamisesta huolimatta säilyttävä yhteenliittymälain edellyttämällä tasolla.

Jäsenluottolaitos voidaan myös erottaa Keskusyhteisön jäsenyydestä osuuskuntalain mukaisesti. Lisäksi jäsenluottolaitos voidaan erottaa, jos se on laiminlyönyt noudattaa Keskusyhteisön yhteenliittymälain 17 §:n nojalla antamia ohjeita tavalla, joka merkittävästi vaarantaa maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden hallintaa taikka tilinpäätöksen laatimista koskevien yhtenäisten periaatteiden soveltamista tai niiden noudattamisen valvontaa Yhteenliittymässä. Erottaminen on mahdollista myös, jos jäsenluottolaitos toimii olennaisesti Keskusyhteisön vahvistamien Yhteenliittymän yleisten toimintaperiaatteiden vastaisesti.

Mitä yhteenliittymälaisa säädetään jäsenluottolaitoksen maksuvelvollisuudesta, sovelletaan myös luottolaitokseen, joka on eronnut tai erotettu Keskusyhteisön jäsenyydestä, jos sen kalenterivuoden päättymisestä, jolloin jäsenluottolaitos on eronnut tai erotettu, on kulunut vähemmän kuin viisi vuotta silloin, kun maksuvelvollisuutta koskeva vaatimus esitetään jäsenluottolaitokselle.

Säästöpankkiryhmän tilinpäätös ja tilintarkastus

Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdistellään kaikkien merkityksellisten Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätökset. Yhteenliittymälain mukaan Säästöpankkien yhteenliittymän tilinpäätös on laadittava noudattaen kirjanpitolaissa tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja. Näiden standardien mukaan tilinpäätökseen on yhdisteltävä myös muut Säästöpankkiryhmään kuuluvat merkittävät yhteisöt. Finanssivalvonta on antanut yksityiskohtaisempia määräyksiä Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätöksessä noudatetut laadintaperiaatteet on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa. (Liite 2)

Jäsenluottolaitoksella ei ole velvollisuutta julkistaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 12 §:n mukaista osavuosikatsausta.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus antaa ohjeita jäsenluottolaitoksille yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi. Jäsenluottolaitoksilla on velvollisuus antaa Keskusyhteisölle tilinpäätöksen yhdistelyä varten tarpeelliset tiedot. Keskusyhteisöllä ja sen tilintarkastajalla on lisäksi oikeus yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastamista varten saada jäljennös jäsenluottolaitoksen tilintarkastusta koskevista asiakirjoista.

Tilinpäätös esitellään ja annetaan tiedoksi Keskusyhteisön varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle.

Keskusyhteisön maksuvelvollisuus ja jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu

Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälaisa tarkoitettuna tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilän estämiseksi. Lisäksi Keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitos on velvollinen suorittamaan Keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka Keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenluottolaitokselta. Jäsenluottolaitoksella on lisäksi Keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaisa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus Keskusyhteisön veloista.

Jäsenluottolaitosten vastuu Keskusyhteisön suorittamasta määrästä jakautuu jäsenluottolaitosten kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusummien mukaisessa suhteessa. Jäsenluottolaitokselta toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi käytettäviin tukitoimiin perittävien maksujen vuotuinen yhteenlaskettu määrä saa kunakin tilikautena olla yhteensä enintään

5/1000 kunkin jäsenluottolaitoksen viimeksi vahvistetun taseen loppusummasta.

Talletussuojarahaston ja sijoittajien korvausrahaston suoja

Talletussuojarahastoa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahaston varoista korvataan tallettajan saamiset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvilta talletuspankeilta yhteensä enintään 100 tuhanteen euroon asti.

Myös sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymää pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina. Korvaussuojarahaston varoista korvataan sijoittajan saamiset Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvilta yhteisöiltä yhteensä enintään 20 tuhanteen euroon saakka.

Palkitseminen

Säästöpankkien yhteenliittymän palkitsemisessa noudatetaan Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä sekä Finanssivalvonnan ohjeita. Henkilöstön ja johdon palkitsemisjärjestelmä perustuu voimassa olevaan lakiin, finanssialaa koskeviin säännöksiin ja suosituksiin sekä Suomen Corporate Governance -sääntöihin. Säästöpankkien yhteenliittymä noudattaa päätetäessä toimivan johdon ja henkilökunnan palkitsemisjärjestelmästä luottolaitoslain 8. lukua.

Palkitsemisjärjestelmällä tarkoitetaan niitä päätöksiä, sopimuksia, toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joita noudatetaan johdon ja henkilöstön palkitsemisessa. Palkitsemisjärjestelmä sisältää sekä palkitsemistavan että sen kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyvät prosessit. Palkitsemisjärjestelmää kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti Yhteenliittymän kilpailukyvyyn, hyvän taloudellisen kehityksen, kannustavuuden, sitouttamisen sekä uusien pätevien henkilöiden saatavuuden turvaamiseksi.

Palkitsemisen periaatteet ovat liiketoimintastrategian, tavoitteiden ja arvojen mukaisia sekä vastaa pitkän aikavälin etua. Periaatteet käsittävät Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden toimivan johdon palkitsemisjärjestelmän ja palkitsemisjärjestelmän roolit ja vastuut. Palkitsemisen periaatteiden toteuttamista varmistaa selkeä palkitsemisen järjestelmä, johdonmukaisesti ja kattavasti dokumentoitu ohjeistus sekä selkeästi määritellyt päätöksenteko - ja raportointitasot. Vastaavasti kunkin jäsenluottolaitoksen ja muun yhtiön hallitus vastaa yrityskohtaisesti palkitsemisen periaatteista ja palkitsemisjärjestelmästä sekä toimiva johto vastaa niiden toteuttamisesta periaatteiden mukaisesti. Palkitsemisjärjestelmä on sopusoinnussa jäsenluottolaitoksen tai Yhteenliittymään kuuluvan yhtiön hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa, ja toteutetaan aina Säästöpankkien yhteenliittymän voimassa olevien riskienhallintaperiaatteiden puitteissa. Palkitseminen ei kannusta toiminnassa riskinottoon, joka ylittää jäsenluottolaitoksen tai yhteisön riskinkantokyvyn perusteella määritellyn tai muuten kestävä riskitason.

Keskusyhteisön hallitus päättää Palkitsemisvaliokunnan esityksestä Säästöpankkien yhteenliittymän palkitsemisperiaatteet. Keskusyhteisön Palkitsemisvaliokunta seuraa ja valvoo Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten ja yhtiöitten palkitsemisjärjestelmien toimivuutta, palkitsemisen kilpailukykyä ja palkitsemisrakenneiden kykyä tukea Yhteenliittymän lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita sekä valmistelee esitykset Keskusyhteisön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän kehittämisestä.

Palkitsemisvaliokuntaan kuuluu vähintään neljä jäsentä. Valiokunnan muodostavat liiton hallintoneuvoston keskuudestaan nimeämät kolme jäsentä sekä yksi liiton hallituksen Säästö-

pankeista riippumaton jäsen. Valiokunta voi työskentelyssään hyödyntää myös asiantuntijoita, jotka kutsuttaessa osallistuvat valiokunnan kokouksiin. Valiokunnan kokoonpano ja työskentely on järjestetty siten, että valiokunta kykenee riippumattomasti arvioimaan palkitsemisjärjestelmien kannusteita ja muita vaikutuksia riskien, pääoman ja maksuvalmiuden hallintaan.

Säästöpankkien yhteenliittymän Riskivaliokunta antaa lausunnon palkitsemisvaliokunnalle siitä, että Yhteenliittymässä noudatettavat palkitsemisjärjestelmät ottavat huomioon riskit, pääoma- ja maksuvalmiusvaatimukset sekä tuottojen jakoutuksen ja tuottojen kertymisen todennäköisyyden. Lausunto perustuu jatkuvaan riskien seurantaan ja valvontaan sekä Riskivaliokunnalle toimitettujen, kunkin jäsenyhteisön omien palkitsemisjärjestelmien laadulliseen arviointiin.

Keskusyhteisön toimiva johto avustaa Palkitsemisvaliokuntaa, Keskusyhteisön hallitusta ja Tarkastusvaliokuntaa sen toimeksiantojen mukaisesti. Yhteenliittymään kuuluvan jäsenluottolaitoksen tai yhtiön sisäinen tarkastus antaa vuosittain arvion jäsenluottolaitoksen tai yhtiön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän noudattamisesta. Yhteenliittymän Keskusyhteisön sisäinen tarkastus antaa Yhteenliittymätason arvion Keskusyhteisön hallitukselle palkitsemisjärjestelmän noudattamisesta yhtiötason arvioiden perusteella. Keskeiset havainnot raportoidaan Keskusyhteisön Tarkastusvaliokunnalle ja Palkitsemisvaliokunnalle.

Liiketoiminnoista riippumattomien toimintojen palkitsemista valvoo jäsenluottolaitoksen, yhtiön tai Keskusyhteisön hallitus. Liiketoiminnasta riippumattomien toimintojen palkitseminen ei saa olla riippuvainen sen liiketoimintayksikön tuloksesta, jota he valvovat, vaan sen on perustuttava valvontaa varten määriteltyjen tavoitteiden toteutumiselle.

Säästöpankkiryhmässä ei kuitenkaan sovelleta Luottolaitoslain 8 luvun 9, 11 ja 12 §:ien säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ei ylitä 50 tuhatta euroa. Muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolla ei myöskään ylitä 100 prosenttia palkkionsaajan kiinteän palkkion kokonaismäärästä.

Palkitsemisen perusteena oleva kokonaiskompensaatio jakautuu kiinteään ja muuttuvaan palkanosaan. Muuttuva palkanosa käsittää sekä lyhyen että pitkän aikavälin palkitsemisen. Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää 50 tuhatta euroa, huomioidaan, että sen maksaminen on suoritettava muuna kuin käteissuorituksena. Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, jonka ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua jäsenluottolaitokselle tai yhtiölle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), ja jos hänelle aiotaan maksaa yli 50 tuhatta euron vuosipalkkio, noudatetaan luottolaitoslaissa määritettyä muuttuvien palkkioiden maksamisen lykkäämistä. Merkittävä osa, vähintään 40 prosenttia määritellystä muuttuvan palkkion kokonaismäärästä, lykätään ja maksetaan aikaisintaan 3-5 vuoden kuluessa ansaintajaksosta. Lykkäysajan pituutta arvioitaessa otetaan huomioon henkilön riskiprofiili ja liiketoiminnan luonne.

Säästöpankkiryhmässä on tunnistettu merkittävät riskinottajahenkilöt, jotka voivat vaikuttaa pankin riskiprofiiliin tai toiminnallaan aiheuttaa pankille merkittävää taloudellista riskiä. Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään kuuluu Yhteenliittymässä mm. jäsenluottolaitosten, Keskusyhteisön ja muiden yhtiöiden toimitusjohtajat ja muut toiminnan johtamiseen ja päätöksentekoon osallistuvat henkilöt, muut henkilöt, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiasemaan, liiketoiminnasta riippumattomien toimintojen henkilöt. Ajantasainen lista merkittävistä riskinottajista on koottuna Säästöpankkiliitto osk:aan. Jokainen Ryhmän yhteisö vastaa omalta osaltaan tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Maksettu palkkio voidaan periä kokonaan tai osittain takaisin, jos henkilö on syyllistynyt väärinkäytöksiin, tahallisesti vaaranut yrityksen liiketoiminnan tulevaisuutta tai rikkonut lakia.

Tilikaudelle kohdistuvat palkat ja palkkiot on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa henkilöstökulut (Liite 14).

LIITE 5: RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Yleiset tavoitteet ja tehtävät

Säästöpankkiryhmä on Yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivan Säästöpankkiliiton, 23 Säästöpankin sekä niiden tytär- ja osakkuusyhteisöjen muodostama finanssiryhmä. Säästöpankkiryhmä ei muodosta rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain tarkoittamaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymää.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 itsenäistä, alueellista ja paikallista Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluotto-pankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiliitto osk toimii Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä ja talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan Keskusyhteisöllä on oikeus ohjata Yhteenliittymään kuuluvia jäsenluottolaitoksia ja sillä on velvollisuus valvoa niiden toimintaa. Keskusyhteisö toteuttaa ohjeidenanto- ja valvontavelvollisuuttaan sekä yhteenliittymätasolla että jäsenluottolaitostasolla. Keskusyhteisön hallitus on hyväksynyt keskeisimmät toimintaperiaatteet ja riskistrategiat. Se päättää myös tarvittavien ohjauskeinojen käytöstä Säästöpankkiryhmän toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiointiin, säästämiseen ja sijoittamiseen sekä lainaamisen palveluihin. Säästöpankkien tuote- ja palveluvalikoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuote-yhtiöiden tuottamat keskitetyt tuotteet ja palvelut. Säästöpankkiryhmän merkittävimmät tuote-yhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki, Sp-Kiinnitysluotto-pankki, Sp-Henkivakuutus, Sp-Rahastoyhtiö sekä Sp-Koti.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessia sääntelevät luottolaitos- ja vakuutusyhtiölaki, laki talletuspankkien yhteenliittymästä, suoraan sovellettava EU-lainsäädäntö sekä Finanssivalvonnan standardit, määräykset ja ohjeet. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymän tasolla.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuulumiseen liittyy vastuu sekä Yhteenliittymän että toistensa toiminnasta. Vastuu edellyttää, että jokainen jäsenluottolaitos linjauksiaan ja päätöksiään tehdessään ottaa huomioon tekojensa vaikutukset niin omaan yhtiöön kuin muiden Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden toimintaan. Säästöpankit toimivat ja ottavat riskiä oman pääomansa, vakavaraisuutensa ja maksuvalmiutensa puitteissa. Jokainen Säästöpankki mitoittaa toimintansa oman kantokykynsä mukaisesti.

Yhteenliittymän riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat Yhteenliittymän strategiaan toteutumiseen.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on turvata sekä jäsenluottolaitoksen että Yhteenliittymän riskinkantokyky ja varmistaa, että toimintaedellytykset eivät vaaranna pitkällä tähtäyksellä. Yhteenliittymän strategiassa määritellään riskinkantokyvyn

ja riskinottohalukkuuden tavoitteet ja tehdään muut riskienhallinnalliset linjaukset suhteessa liiketoimintatavoitteisiin.

Yhteenliittymällä on tehokas riskienhallinnan mahdollistava luotettava hallinto sekä Yhteenliittymän toimintaan nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintamenetelmät. Hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan edellytetään täyttävän lainsäädännön ja viranomaismääräysten vaatimukset. Luotettavan hallinnon periaatteet on kuvattu tarkemmin hallinnointiperiaatteiden liitetiedossa.

Säästöpankkiryhmä harjoittaa vähittäispankki-, keskuspankki-, kiinnitysluotto-pankki-, sijoitus- ja henkivakuutus toimintaa sekä kiinteistövälitystä. Olennaisimmat riskit ovat pankkitoiminnan luotto-, korko- ja maksuvalmiusriskit. Henkivakuutus toimintaan sisältyy markkina-, vakuutus- ja vastapuoliriskiä. Liiketoimintariskit ja operatiiviset riskit sisältäen oikeudelliset ja compliance -riskit koskevat kaikkia liiketoimintoja.

Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi

Riskienhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien sekä siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, mittaamista, rajoittamista ja seuranta. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa valvottavan maineelle ja siten varmistamaan ryhmästrategian toteuttamista.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta luo edellytykset riskien tunnistamiselle, arvioinnille, mittaamiselle ja riskien rajaamiselle Yhteenliittymän kannalta turvalliselle tasolle. Eri riskialueiden ja liiketoimintojen edellyttämät pääomatärpeet määritetään luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoma kohdennetaan suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä Yhteenliittymän maksuvalmiuden hallinnan kannalta oikein.

Keskusyhteisö vastaa yhteenliittymätason riskienhallinnasta ja vakavaraisuuden hallinnasta sekä riskienhallintajärjestelmän riittävyydestä ja ajantasaisuudesta. Keskusyhteisö antaa Yhteenliittymään kuuluville yrityksille ohjeita niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi niiden riskienhallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi. Keskusyhteisö valvoo myös, että jäsenyhteisöt noudattavat Yhteenliittymän sisäisiä periaatteita ja asiakassuhteissa asianmukaisia sekä eettisesti hyväksyttäviä menettelytapoja. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja luotettavan hallinnon järjestämisen periaatteet. Riskienhallintastrategiat perustuvat Keskusyhteisön hallituksen vahvistamaan päämäärään ja liiketoimintastrategiaan, riskienhallintaohjeisiin, valtuusjärjestelmään sekä keskeisimmistä liiketoiminnan osa-alueista tuotettavaan riski- ja poikkeamaraportointiin.

Jäsenpankit ja yhteisöt vastaavat itse omasta riskienhallinnastaan sekä oman vakavaraisuutensa ja maksuvalmiutensa hallinnasta toimintansa laadun ja laajuuden mukaisesti. Yhteenliittymän riskienhallinta perustuu siihen, että jäsenpankki ei ota toiminnassaan niin suurta riskiä, että se olennaisesti vaarantaisi ko. jäsenpankin maksuvalmiuden ja/tai vakavaraisuuden. Kun kukin jäsenpankki mitoittaa omat riskinsä tasolle, joka ei huonoissa olosuhteissa vaaranna pankin maksuvalmiutta ja/tai vakavaraisuutta, niin silloin myös turvataan yhteenliittymäkokonaisuuden maksuvalmius ja vakavaraisuus. Käytännössä jäsenpankin hallitus asettaa riskinottohalukkuuden tason hyväksymällä riskialuekohtaiset riskistrategiat ja tarvittavat riskilimitit ja seurantarajat. Riskistrategian toteutumista seurataan

riskilimiittien ja seurantarajojen valvonnalla ja raportoinnilla, jota suoritetaan liiketoiminnasta riippumattomasti.

Varmistaakseen, että Yhteenliittymällä on vaatimukset täyttävä riskienhallinta, Yhteenliittymän Keskusyhteisöön on asetettu Riskivaliokunta, jonka tehtävänä on avustaa Keskusyhteisön hallitusta riskistrategiaa ja riskinottoa koskeissa asioissa sekä sen valvomisessa, että Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hallituksen päättämää riskistrategiaa. Riskivaliokunta valvoo ja varmistaa vakavaraisuuden hallinnan tehokkuuden ja riittävyden sekä arvio riskeihin liittyvien periaatteiden, valvontamenetelmien ja prosessien riittävyttä.

Keskusyhteisön hallitusta avustaa myös Varainhallintakomitea, joka avustaa ja ohjaa Riskivaliokunnan vastuulla olevaa toimintaa sekä varmistaa, että Yhteenliittymän rakenteellinen korkoriski, sijoitusriski ja markkinariski pysyvät tasolla, joka turvaa Yhteenliittymän häiriöttömän toiminnan. Varainhallintakomitean tehtävänä on lisäksi koordinoita Yhteenliittymän jälleenrahoitusta ja likviditeetin hallinnan järjestämistä yhteistyössä Säästöpankkien Keskuspankin Treasuryn kanssa.

Keskusyhteisöön on perustettu seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokas ja kattava sisäisen valvonta kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluville yhtiöille:

- Riippumaton riskienvalvonta
- Säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- Sisäisen tarkastuksen toiminto

Riippumattoman riskienvalvonnan tehtävänä on varmistaa ja valvoa, että Yhteenliittymän riskienhallinta on riittävällä tasolla suhteessa Yhteenliittymän liiketoiminnan laatuun, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskeihin. Riskienvalvontatoiminnon tehtävänä on avustaa Keskusyhteisön hallitusta ja toimivaa johtoa Säästöpankkien yhteenliittymän riittävän riskienhallinnan järjestämisessä sekä riskienhallinnan toimivuuden ja tehokkuuden valvonnassa.

Compliance -toiminto varmistaa, että Yhteenliittymässä noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä. Compliance -toiminnon vastuulla on myös valvoa, että Yhteenliittymässä noudatetaan annettuja sisäisiä ohjeita, henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä muita rahoitusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita.

Keskusyhteisön sisäinen tarkastus valvoo, että kaikkien Ryhmään ja Yhteenliittymään kuuluvien yhtiöiden sisäinen tarkastus on järjestetty asianmukaisesti. Keskusyhteisön sisäinen tarkastus varmistaa riippumattomalla toiminnallaan, että Keskusyhteisön hallituksella ja sen Tarkastusvaliokunnalla sekä toimivalla johdolla on käytettävissään oikeellinen ja kattava kuva Ryhmän ja Yhteenliittymän ja siihen kuuluvien eri yhtiöiden ja toimintojen kannattavuudesta, tehokkuudesta, sisäisen valvonnan tilasta ja erityyppisistä toimintaan liittyvistä riskeistä.

Kaavio: Keskusyhteisön riskienhallinnan organisaatio

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen hallitukset vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden ja Keskusyhteisön hallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen toimitusjohtaja ja muu toimiva johto vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä oman yhteisönsä osalta lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä Keskusyhteisön ja yhteisön oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnan menetelmätoimia ylläpidetään ja kehitetään Keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla.

Säästöpankkien yhteenliittymässä on laadittu sekä yhteenliittymätason että pankkitason riskialueittaiset riskistrategiat ja -limiitit. Riskialueittaisia strategioita täydentävät Keskusyhteisön hallituksen antamat operatiivisen tason ohjeet. Riskialueittaiset strategiat kattavat riskien tunnistamisen, mittaamisen ja arvioinnin sekä niiden rajoittamisen, valvonnan ja raportoinnin.

Keskusyhteisön hallitukselle annetaan säännöllisesti tietoa eri riskeistä ja niiden tasoista. Hallitus myös hyväksyy valtuudet ja puitteet halutulle riskinotolle määrittelemällä sallitut riskirajat yhteenliittymätasolla eri riskialueille.

Pilari III julkistamisperiaatteet

Säästöpankkien yhteenliittymän Pilari III julkistamisperiaatteet on laadittu voimassaolevan lainsäädännön ja viranomaismääräysten vaatimusten mukaisesti huomioiden Yhteenliittymän pitkän aikavälin strategia ja liiketoimintasuunnitelma. Pilari III julkistamisperiaatteiden tavoitteena on, että julkaistavien tietojen määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa Yhteenliittymän toiminnan luonteeseen, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskiasemaan sekä huomioivat Yhteenliittymän liiketoiminnan erityispiirteet. Tavoitteen saavuttamiseksi Yhteenliittymä arvioi vuosittain tietojen olennaisuutta sidosryhmien näkökulmasta sekä sitä, mitä tietoja voidaan pitää liikesalaisuuksina tai luottamuksellisina. Säästöpankkien yhteenliittymä julkaisee kaikki oleelliset tiedot liiketoiminnasta ja eri riskialueista, jotka perustuvat valittuun liiketoimintastrategiaan.

Pilari III julkistamisperiaatteet vahvistaa Keskusyhteisön hallitus ja periaatteet valmistelee Keskusyhteisön toimiva johto. Periaatteet päivitetään vähintään vuosittain tai aina Yhteenliittymän toimintaympäristön, liiketoimintamallin, sääntelyn ja/tai viranomaisvaateiden muuttuessa. Pilari III julkistettavat tiedot julkaistaan kerran vuodessa osana Säästöpankkiryhmän tilinpäätöstä. Säästöpankkien yhteenliittymä voi tarvittaessa arvioida tarvetta tiheämmälle julkistamiselle, mikäli markkinatilanne tai Yhteenliittymän liiketoimintakehitys tai riskiaseman muuttuminen sitä edellyttäisi.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on arvioida, että pääoman määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa Yhteenliittymän toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen sekä kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön kaikki riskit. Tavoitteen saavuttamiseksi Yhteenliittymä tunnistaa ja arvioi toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoitaa riskinkantokykynsä vastamaan kaikkien riskien yhteismäärää. Vakavaraisuuden hallintaprosessin kautta määritettävät sisäiset pääomatarpeet perustuvat vakavaraisuussääntelyn Pilari I:n mukaisiin pääomavaateisiin ja sen ulkopuolisiin riskeihin kuten rahoitustaseen korkoriskiin, sijoitussalkun markkinariskiin ja liiketoimintariskiin. Sisäisessä arviointiprosessissa Yhteenliittymä arvioi pääoman määrän, joka riittää kattamaan myös Pilari 1 ulkopuolisista riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot.

Keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu vakavaraisuuden hallinnasta. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy vakavaraisuuden hallinnan lähtökohdat, tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi hallitus vahvistaa yleiset vaatimukset vakavaraisuuden mittaus- ja arviointimenetelmille sekä yleiset periaatteet vakavaraisuuden hallintaprosessin järjestämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus vahvistaa riskistrategiat ja määrittää tavoitetasot pääomalle, joka kattaa kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisesta toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymän tasolla.

Keskusyhteisön hallitus on asettanut vakavaraisuudelle tavoitetasot, joita seurataan neljännesvuosittain. Pitkän aikavälin vakavaraisuustavoite on vähintään 14,5 prosentin ydinvakavaraisuus (CET1).

Stressitestit

Osana vakavaraisuuden hallintaprosessia Yhteenliittymä arvioi omaa riskiasemaansa ja pääoman riittävyyttä stressitesteillä. Stressitestejä käytetään arvioitaessa miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa tuloksentekokykyyn, vakavaraisuuteen ja pääomien riittävyyteen. Stressitestien avulla pyritään tunnistamaan Yhteenliittymän kannalta keskeisimmät riskit ja arvioimaan, miten haavoittuvainen Yhteenliittymän rakenne on näiden riskien toteutumisen suhteen. Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on myös ylläpitää ja kehittää laadukasta riskienhallintaa.

Pääomanjatkuvuus suunnitelma

Säästöpankkien yhteenliittymän pääoman jatkuvuus suunnitelma on tehty ennalta arvaamattomien tapahtumien varalle, jotka saattavat vaarantaa Yhteenliittymän vakavaraisuuden. Osana pääoman jatkuvuus suunnitelmaa ovat pääoman määrälle ja laadulle hallituksen asettamat tavoitetasot ja seurantarajat, joita seurataan neljännesvuosittain. Pääoman jatkuvuus suunnitelmassa on kuvattu toimenpiteet, joihin toimiva johto ja hallitus voivat ryhtyä, jos vakavaraisuussuhdeluvulle asetettu seurantaraja rikkoutuu.

Pilari 1 pääomavaateet

Säästöpankkien yhteenliittymän suurimmat pääomavaateet muodostuvat kiinteistövaluudellisista saamisista ja vähittäisaamisista. Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositioneille.

Pilari 1 vakavaraisuuden pääomavaateet (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	0	15
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	33	23
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	0	0
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	20	0
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	0	0
Saamiset laitoksilta	4 392	5 931
Saamiset yrityksiltä	73 372	69 423
Vähittäissaamiset	66 447	66 059
Kiinteistövakuudelliset saamiset	138 240	123 366
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	4 295	3 871
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	545	417
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	430	455
Ärvopaperistamispositiot	0	0
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0	0
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	33 665	33 656
Oman pääoman ehtoiset vastuut	7 807	15 982
Muut erät	10 776	8 632
Luotto- ja vastapuoliriskin omien varojen vaade yhteensä	340 022	327 830
Vastuun arvonokaisuriskin (CVA) omien varojen vaade	7 885	8 369
Markkinariskin (valuuttariski) omien varojen vaade	2 812	3 799
Operatiivisen riskin omien varojen vaade	33 716	31 501
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	384 435	371 498
Omat varat yhteensä	936 567	874 263

Omat varat ja vakavaraisuustunnusluvut

Vuoden 2016 lopussa Säästöpankkien yhteenliittymän pääomarakenne oli vahva ja koostui suurimmaksi osaksi ydinpääomasta (CET1). Omat varat yhteensä olivat 936,6 miljoonaa euroa (874,3 milj.euroa), josta ydinpääoman osuus oli 887,9 miljoonaa euroa (824,5 milj.euroa). Ydinpääoman kasvu johtui katsauskauden voitosta. Toissijaisia pääomia (T2) oli 48,7 miljoonaa euroa (49,7 milj.euroa), joka koostui katsauskaudella debentuurilainoista. Riskipainotetut erät olivat 4 805,4 miljoonaa euroa (4 643,7 milj. euroa) josta merkittävin muutos riskipainotettujen erien nousussa oli asuntoluottokannan kasvu. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 19,5 % (18,8 %) ja ydinvakavaraisuussuhde oli 18,5 % (17,8 %).

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	915 685	849 784
Ydinpääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	-27 835	-25 252
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	887 850	824 531
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	887 850	824 531
Toissijainen pääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	48 717	44 776
Toissijaiseen pääomaan tehtävät lakisääteiset oikaisut	0	4 956
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	48 717	49 732
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	936 567	874 263
Riskipainotetut erät yhteensä	4 805 436	4 369 355
josta luotto- ja vastapuoliriskin osuus	4 250 278	3 811 274
josta vastuun arvonoikeyturiski (CVA)	98 561	123 140
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	35 147	46 954
josta operatiivisen riskin osuus	421 450	387 988
Vakavaraisuustunnusluvut	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	18,5 %	17,8 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	18,5 %	17,8 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	19,5 %	18,8 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	936 567	874 263
Pääomavaatimus yhteensä	504 571	487 591
Pääomapuskuri	431 996	386 672

Vuoden 2015 alussa pankkien vakavaraisuusvaade nousi, kun Suomessa otettiin käyttöön kiinteä ja muuttuva lisäpääomavaatimus. Kiinteä lisäpääomavaatimus nosti vakavaraisuuden pääomavaatimuksen 8 prosentista 10,5 prosenttiin riskipainotetuista eristä laskettuna. Muuttuva lisäpääomavaatimus tulee vaihtelevaan 0-2,5 prosenttiyksikön välillä. Päätöksen muuttuvan lisäpääomavaateen käyttöönotosta ja suuruudesta tekee Finanssivalvonnan johtokunta neljännesvuosittain makrovakausanalyysinsä perusteella. Vuoden 2016 aikana Finanssivalvonta ei asettanut muuttuvaa lisäpääomavaatimusta suomalaisille luottolaitoksille.

Finanssivalvonta on myöntänyt luvan olla vähentämättä Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten sisäisiä omistusosuuksia omien varojen instrumenteista laskettaessa omia varoja yksittäisen laitoksen tasolla ja alakonsolidointiryhmän tasolla. Lisäksi Finanssivalvonta on myöntänyt luvan soveltaa 0 prosentin riskipainoa Yhteenliittymän yhteisvastuun piirissä oleviin sisäisiin luottolaitosvastuuksiin. Luvat perustuvat EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) ja lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010).

Vähimmäisomavaraisuusaste

Säästöpankkien yhteenliittymän vähimmäisomavaraisuusaste oli 9,1 % (9,2 %). Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu tiedossa olevan sääntelyn mukaisesti ja kuvaa Yhteenliittymän ensisijaisten pääomien suhdetta kokonaisvastuusiin. Säästöpankkien yhteenliittymä seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ensisijainen pääoma	887 850	824 531
Vastuiden kokonaismäärä	9 801 832	8 946 523
Vähimmäisomavaraisuusaste	9,1 %	9,2 %

Pilari III liitetiedoissa on esitetty EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 mukaiset tiedot Säästöpankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta.

Finanssivalvonnan valvonta

Säästöpankkien yhteenliittymä on Finanssivalvonnan suorassa valvonnassa. Finanssivalvonta asetti joulukuussa Säästöpankkien yhteenliittymälle luottolaitoslain mukaisen harkinnanvaraisen lisäpääomavaatimuksen osana valvojan arvioon (SREP) liittyvää prosessia. Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus on suuruudeltaan 0,5 % ja tulee täyttää ydinpääomalla (CET1). Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus tulee voimaan 30.6.2017.

Kriisinratkaisusuunnitelma

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta). Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausvirasto (Laki rahoitusvakausvirastosta, 1995/2014), joka luo Säästöpankkien yhteenliittymälle kriisinratkaisusuunnitelman alkuvuodesta 2017. Osana kriisinratkaisusuunnitelmaa tullaan asettamaan yhteenliittymätasolla vaatimus omien varojen ja vähennyskelpoisten velkojen määrästä (MREL-vaade) ja se astuu voimaan 31.12.2017. Vaadetta ei kohdisteta jäsenluottolaitoksiin, mutta jäsenluottolaitoskohtaista vaatimusta tullaan arvioimaan uudelleen vuonna 2018. MREL-vaade on luonteeltaan Pilari 2 -tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti.

Pankkitoiminta

Luotto- ja vastapuoliriskit

Pankkitoiminnan merkittävin riski on luottoriski. Luottoriskin hallinnalla ja valvonnalla on suuri merkitys varmistettaessa pääomien riittävyttä suhteessa liiketoiminnan riskeihin ja riskien toteutumisen aiheuttamiin tappioihin.

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei todennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Luottoriskien suurin lähde ovat luotot, mutta luottoriskiä (vastapuoliriskiä) voi syntyä myös muunlaisista saamisista, kuten joukkovelkakirjalainoista, lyhytaikaisista saamistodistuksista ja johdannaissojimuksista sekä taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä ja -limiiteistä ja takauksista.

Säästöpankkiryhmässä pankkitoiminnan keskeiset asiakasryhmät ovat henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat sekä maatilayrittäjät ja muut pienyritykset. Pankkitoiminnan varainhankinnasta pääosa on myönnetty luottolina Säästöpankkien asiakkaille.

Luottoriskien hallinta

Keskusyhteisön hallitus ohjaa pankkitoiminnan luottoriskien hallintaa, siinä käytettäviä menetelmiä sekä niiden valvontaa ja raportointia vahvistamallaan luottoriskistrategialla, sen perusteella antamallaan luottoriskejä ja niiden hallintaa koskevilla ohjeilla sekä asettamallaan riskilimiiteillä ja muilla seurantarajoilla. Keskusyhteisön riskienvalvonta valvoo, että jäsenluottolaitokset noudattavat näitä periaatteita.

Vahvistetun strategian operatiivisesta ylläpidosta vastaa Keskusyhteisön riskienvalvonta -toiminto yhteistyössä Keskusyhteisön hallituksen keskuudestaan nimeämän Riskivaliokunnan kanssa. Strategia päivitetään vähintään vuosittain tai aina Yhteenliittymän toimintaympäristön, liiketoimintamallin, sääntelyn ja/tai viranomaisvaateiden olennaisesti muuttuessa.

Luottoriskistrategiaa täydentävät Keskusyhteisön hallituksen antamat operatiivisen tason ohjeet, joista keskeisimmät ovat luottohallinnon ohje, ongelma-asiakkaiden tunnistaminen ja hallinta, perintäohje, arvonalennus- ja luottotappioproessin kuvaus, asunto- ja liikekiinteistövakuuksien hintaseuranta ja luotto-ohje kattaen myös kiinnitysluotto pankin toiminnan. Jokaisella Yhteenliittymän Keskusyhteisön jäsenluottolaitoksella on kyseisen jäsenluottolaitoksen hallituksen vahvistama ohje, joka perustuu vastaavaan yhteenliittymätason ohjeeseen.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa vastuista syntyvien riskien tulos- ja vakavaraisuusvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskusyhteisön hallitus määrittää ja vahvistaa yhteenliittymätasolla luottosalkun asiakasryhmä- ja toimialajakautaman seurannassa ja valvonnassa käytettävät riskilimiitit sekä seurantarajat. Pankkitasolla asetettavien limiittien yhteenlaskettu euromäärä ei voi ylittää yhteenliittymätason limiittä.

Yhteenliittymään kuuluvien jäsenluottolaitosten hallitusten vahvistamat liiketoimintastrategia ja luotonanto-ohjeet määrittelevät enimmäismäärät riskikeskittymille ja ohjaavat luotonannon suuntaamista asiakassektoreittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain. Jäsenluottolaitos myöntää luottoja ja takauksia ensisijaisesti omalle tosiasialliselle toimialueelleen. Tällä varmistetaan yhtenä luotonannon perusteena oleva paikallinen, riittävän perusteellinen asiakastuntemus.

Säästöpankeissa pankkien hallitukset tekevät suurimmat luottopäätökset. Kukin hallitus on edelleen delegoinut luottovaltuuksia pankin johdolle/johtoryhmälle/luottotoimikunnalle ja muille nimetyille toimihenkilöille. Luottopäätökset tehdään pankin hallituksen vahvistamien luotonanto-ohjeiden mukai-

sesti. Pääsääntönä on vähintään kahden päätöksentekijän periaate. Luottopäätökset perustuvat asiakkaan luottokelpoisuuteen ja maksukykyyn sekä muiden luoton myöntämiskriteereiden, kuten vakuusvaatimusten täyttymiseen. Luotot on myönnetty pääosin turvaavin vakuuksin. Vakuudet arvostetaan varovaisesti käypään arvoon ja niiden käypiä arvoja seurataan säännöllisesti sekä tilastoja että hyvää toimialuetuntemusta hyödyntämällä. Pankin hallitus on vahvistanut pankille ohjeet eri vakuusmuotojen arvostuksista ja niiden vakuusarvoista, joita vastaan luottoa voidaan myöntää. Arvostusprosentit ovat varovaisesti määritellyjä enimmäisrajoja kullekin vakuuslajille. Vakuuden käyvän arvon arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen arvioon.

Luottoriskiä arvioidaan jatkuvasti seuraamalla mm. takaisinmaksussa esiintyviä viivästyksiä ja järjestämättömiä luottoja. Asiakaskohtaisia vastuiden ja vakuuksien määriä seurataan asiakasvastuuhenkilöiden taholta perustuen jatkuvaan maksukäyttäytymisen ja asiakkaiden toiminnan seuraamiseen. Hallitukselle raportoidaan säännöllisesti asiakasvastuista ja järjestämättömistä luotoista. Raportointi sisältää mm. riskien määrän ja kehityksen asiakaskokonaisuuksittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain.

Luotto- ja vastapuoliriski (1 000 euroa)	31.12.2016			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 089 427			5 089 427
Vähittäissaamiset	1 777 016	329 306	38 979	1 185
Saamiset yrityksiltä	1 046 517	40 250	9 150	433
Saamiset laitoksilta	173 758			
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593			
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476			
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 956	1 355	102	28
Muut vastuuryhmät yhteensä	281 460		234	
Yhteensä	10 232 203	370 911	48 465	5 091 073

Luotto- ja vastapuoliriski (1 000 euroa)	31.12.2015			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 522 220			5 880 512
Vähittäissaamiset	1 713 062	297 512	36 695	1 279
Saamiset yrityksiltä	957 794	35 016	6 880	128
Saamiset laitoksilta	237 581			
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 608			
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656			
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 525	1 895	329	14
Muut vastuuryhmät yhteensä	304 988		38	
Yhteensä	8 994 433	334 423	43 942	5 881 934

Luotonanto kotitalouksille

Säästöpankkiryhmän pankkitoiminnan luottokanta oli vuoden 2016 lopussa 6 944 miljoonaa euroa (6 232 milj. euroa) ja kasvoi 712 miljoonalla eurolla vuoden 2015 lopun tilanteesta. Taseessa olevista luotoista henkilöasiakkaiden osuus on 75 % (74 %), yritysasiakkaiden osuus on 17 % (18 %) ja maatalousryittäjien ja muiden osuus on 8 % (9 %).

Luotot asiakasryhmittäin (1 000 euroa)			
Asiakasryhmä	31.12.2016	31.12.2015	muutos %
Yksityisasiakas	5 203 344	4 592 025	13,3 %
Yritysasiakas	1 193 222	1 105 461	7,9 %
Maatalous ja muut	547 738	534 572	2,5 %
Yhteensä	6 944 304	6 232 058	11,4 %

Asuntolainakanta oli vuoden 2016 lopussa 4 651 miljoonaa euroa (4 138 milj. euroa). Asuntolainakannan kasvu oli yhteensä 12,4 % vuoden aikana. Kasvusta noin 4,0 prosenttiyksikköä selittyy Säästöpankkien välittämien luottojen siirroista Aktia Hypoteekkipankki Oyj:stä Säästöpankkiryhmän omaan taseeseen vuoden 2016 aikana.

Luotonanto yksityisasiakkaille myönnetään pääasiassa turvaa-vaaa asuntovakuutta vastaan. Tarvittaessa käytetään lisäksi muita vakuuksia.

Yksityisasiakkaiden rahoittaminen tehdään suoraan Säästöpankkien taseista pois lukien Visa- luotot, joka tapahtuu Säästöpankkien Keskuspankin kautta.

Luottojen luokittelu

Yksityisasiakkaan luottokelpoisuuden arviointi perustuu paikallisen Säästöpankin hyvään asiakastuntemukseen sekä arvioon asiakkaan maksukyvyistä. Luotonmyöntö perustuu ensisijaisesti asiakkaan riittävään luotonhoitokykyyn. Asiakkaan maksukyky, aiempi maksukäyttäytyminen, hakemuksen luottoluokitus ja vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle.

Uudet henkilöasiakkaiden hakemus- ja kannanluokitusmallit otettiin käyttöön lokakuussa 2016. Käyttöön otetuissa luottoluokittelumalleissa on käytössä 14-portainen luokittelusteikko, jossa luottokelpoiset jaetaan 13 luokkaan ja maksuhäiriöisille on va-

rattu oma luokkansa. Uusille luotoille käytetään hakemusvaiheen malleja ja luottokannassa olevat luotot luokitellaan kannanluokitusmallilla, joka huomioi asiakkaan maksukäyttäytymisen. Mallit validoidaan vuosittain. Uusia luottoluokitusmalleja tullaan käyttämään sekä sisäisessä raportoinnissa että vuonna 2018 voimaan tulevissa IFRS 9 mukaisissa arvonalentumisten laskennoissa.

Yksityisasiakkaiden luottokannan luottoluokitusjakauma

Luottoluokka

	31.12.2016
AAA	12,3 %
AA1	11,5 %
AA2	28,4 %
AA3	11,9 %
AA4	3,5 %
A1	5,2 %
A2	1,2 %
A3	1,7 %
A4	9,5 %
B1	7,4 %
B2	0,2 %
C1	0,3 %
C2	3,6 %
D	3,3 %
Yhteensä	100,0 %

Luotonanto yrityksille

Säästöpankkien yritystoiminnan kohderyhminä ovat hyvämaineiset, pääsääntöisesti kunkin pankin omalla toimialueella toimivat mikro- ja pienet yritykset, elinkeinonharjoittajat sekä maa- ja metsätalousasiakkaat.

Yritys- ja maatilatalousluottoriskien hallinta perustuu asiakasvastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun.

Yrityisasiakkaiden luotonmyönnössä asiakasarvioinnin perusteena oleva tilinpäätösanalyysi, asiakkaan taloudellinen tila, maksukyky, kilpailuasema, hakemuksen luottoluokitus ja tarjotut vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle. Lisäksi selvitetään aiotun investoinnin vaikutusta asiakkaan taloudelliseen tilaan.

Elinkeinonharjoittajat ja toiminimet hoidetaan pääsääntöisesti yksityisasiakkaina. Erityistä osaamista vaativa asiakas voidaan tapauskohtaisesti siirtää hoidettavaksi yritysasiakkaaksi. Yrityisasiakkaana hoidetaan osakeyhtiömuotoisia yrityksiä, avoimia ja kommandiittiyhtiöitä, yhteisöjä ja julkisyhtiöitä.

Yritysluottokannan luottoluokitusjakauma

Luottoluokka

	31.12.2016	31.12.2015
AAA	3,5 %	2,5 %
AA1	3,6 %	3,5 %
AA2	20,9 %	20,5 %
AA3	16,6 %	16,3 %
AA4	7,0 %	8,3 %
A1	12,5 %	13,5 %
A2	9,7 %	8,3 %
A3	5,3 %	4,1 %
A4	6,1 %	5,9 %
B1	3,4 %	5,4 %
B2	3,8 %	5,1 %
C1	4,6 %	4,1 %
C2	0,7 %	0,6 %
D	0,9 %	0,6 %
Järjestämättömät/perintä	1,6 %	1,2 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Luotonannon keskittymäriskit

Luotonannon riskikeskittymiä syntyy tai voi syntyä esimerkiksi silloin, kun luottosalkku sisältää suuria määriä luottoja ja muita vastuita seuraaville tahoille:

- yksittäiselle vastapuolelle
- ryhmille, jotka muodostuvat yksittäisistä vastapuolista ja niihin sidoksissa olevista yhteisöistä
- tietyille toimialoille
- tiettyjä vakuuksia vastaan
- joiden maturiteetti on sama tai
- joissa tuote/instrumentti on sama.

Yhteenliittymän tai yksittäisen jäsenluottolaitoksen yhdelle asiakkaalle ja/tai asiakaskokonaisuudelle, myöntämien luottojen kokonaismäärä ei saa ylittää luottolaitoslaissa, muissa säädöksissä tai Finanssivalvonnan tai muun valvontaviranomaisen antamissa määräyksissä ja ohjeissa vahvistettuja enimmäismääriä. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittymäriskejä on säännelty limiiteillä ja enimmäisasiakasvastuuta koskevilla toimintaohjeilla sekä yhteenliittymä että yksittäisellä jäsenluottolaitostasolla.

Yhteenliittymän suurimmat vastapuolet ovat Suomen valtio ja Aktia, joista suurin osa on joukkovelkakirjalainoja ja johdannaisia.

Yritysluottokannan toimialajakauma

Toimiala (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Peruselinkeinot, kalastus, kaivostoiminta	7,1 %	7,6 %
Teollisuus	6,0 %	7,3 %
Energia, vesi ja jätteenhuolto	1,5 %	1,9 %
Rakentaminen	9,3 %	10,3 %
Kauppa	8,0 %	9,4 %
Hotelli ja ravintola	3,3 %	3,9 %
Kuljetus	4,2 %	5,2 %
Rahoitus	1,8 %	1,2 %
Kiinteistö	44,3 %	41,8 %
Tutkimus, konsultointi ja muut yrityspalvelut	7,1 %	5,9 %
Muut palvelut	7,5 %	5,4 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Paikallisessa pankkitoiminnassa altistutaan tietyille keskittymäriskeille. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittymäriskejä yritysluottokannalle hallinnoidaan yhteenliittymätasolla luottosalkun toimialajakauman seurannassa ja valvonnassa käytettävien riskilimiittien ja seurantarajojen avulla.

Ongelmasaamiset ja viivästyneet maksut

Ongelmasaamisia ja viivästyneitä maksuja seurataan säännöllisesti sekä jäsenluottolaitosten että Yhteenliittymän tasolla. Yhteenliittymän järjestämättömät saamiset pysyivät edellisen vuoden tasolla ja olivat noin 0,95 % (0,94 %) luottokannasta. Yksityisasiakkaiden osuus järjestämättömistä saamisista oli 0,74 % (0,69 %) koko luottokannasta. Eräänntyneet saamiset (30 - 90 päivää) olivat viime vuoden lopussa 61,1 miljoonaa euroa (63,3 miljoonaa euroa). Tietyissä olosuhteissa velallisen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin asiakkaalle annetaan myönnytys lainaehtoihin lyhennysvapaan tai luoton uudelleenjärjestelyn muodossa ja tällä tavalla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja välttämään mahdollisia luottotappioita. Lainanhoitojoustojen myöntämisen edellytyksenä on, että asiakkaan taloudelliset vaikeudet ovat lyhytaikaisia ja tilapäisiä. Yhteenliittymällä lainanhoitojoustollisia saamia oli yhteensä 56,4 miljoonaa euroa (60,9 milj. euroa).

Eräänntyneet ja järjestämättömät saamiset (1 000 euroa)	31.12.2016	Osuus (%)	31.12.2015	Osuus (%)
Eräänntyneet saamiset (30 - 90 päivää)	61 129	0,9 %	63 291	1,0 %
Saamiset, jotka todennäköisesti jäävät maksamatta	7 797	0,1 %	5 690	0,1 %
Järjestämättömät saamiset 90-180 päivää	13 741	0,2 %	12 498	0,2 %
Järjestämättömät saamiset 180 päivää - 1 vuosi	14 594	0,2 %	11 702	0,2 %
Järjestämättömät saamiset > 1 vuosi	37 321	0,5 %	35 225	0,6 %
Lainanhoitojoustot yhteensä	56 362	0,8 %	60 873	1,0 %

Lainojen ja saamisten arvonalentumiset

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset lainoista ja muista saamisista kirjataan, kun on ilmennyt objektiivista näyttöä siitä, että lainan tai muun saamisen pääomasta tai koroista ei saada suoritusta eikä saamisen vakuus riitä kattamaan sen määrää. Objektiivisen näytön arviointi perustuu asiakkaan maksukyvyttömyyden ja vakuuden riittävyyden arviointiin. Arvonalentumista kirjattaessa vakuus arvostetaan määrään, joka siitä todennäköisesti odotetaan saatavan realisointihetkellä. Arvonalentumistappion määrä määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon vakuuden käypä arvo. Diskonttauskorona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumista laskettaessa lainat ja muut saamiset luokitellaan ryhmiin, minkä jälkeen arvonalentumistappioiden tarvetta arvioidaan ryhmäkohtaisesti. Saamisryhmät luokitellaan samankaltaisten luottoriskiominaisuuksien perusteella, jotta kyettäisiin arvioimaan ryhmäkohtaisten arvonalentumisten tarvetta niistä saamisista, joista ei ole vielä tunnistettu yksittäiseen saamiseen kohdistuvaa arvonalennusperustetta.

Lainojen ja saamisten arvonalentumiset kirjataan vähennysten tilille ja nettoutetaan lainoja ja saamisista vastaan. Tuloslaskelmassa saamisten arvonalentumiset kirjataan erään arvonalentumistappiot lainoista ja muista saamisista. Mikäli myöhemmin ilmenee, ettei arvonalentuminen ole pysyvää, arvonalentumiskirjaus peruutetaan.

Lainat ja saatavat, joiden perintää pidetään mahdottomana, kirjataan luottotappioiksi. Luottotappiot kirjataan vähennysten tilille. Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään, kirjataan lopulliseksi luottotappioksi, ja arvonalentuminen perutaan, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaattettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan.

Kauden aikana lainoihin ja saamisiin yhteenlasketut arvonalentumiset kasvoivat hieman 31,1 miljoonaan euroon (25,9 milj. euroa). Näistä saamiskohtaisia arvonalennuksia oli yhteensä 24,9 miljoonaa euroa (20,3 milj. euroa) ja saamisryhmäkohtaisia arvonalennuksia oli yhteensä 6,3 miljoonaa euroa (5,7 milj. euroa). Saamisryhmäkohtaisista arvonalentumisista 1,7 miljoonaa euroa (2,1 milj. euroa) kohdistui yksityisasiakkaisiin ja 3,3 miljoonaa euroa (3,5 milj. euroa) yritysasiakkaisiin ja 0,8 miljoonaa euroa maa- ja metsätalousasiakkaisiin. Arvonalentumiset luottoista ja muista saamisista olivat 0,12% (0,10%) luottokannasta.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumistappiot ja arvonalentuneiden rahoitusvarojen kirjanpitoarvojen muutokset on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa 21.

Markkinariski

Pankkitoiminnan markkinariskejä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, joka koostuu anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista.

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisesti markkinahintojen muutoksen aiheuttamaa vaikutusta rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvoon. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tuloarvoa kautta. Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan periaatteet on kuvattu alla kohdassa rahoitustaseen korkoriski.

Säästöpankkien pankkitoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti (ns. trading-toiminta). Johdannaisten käyttö on rajoitettu suojaustarkoitukseen. Jäsenluottolaitoksella voi olla EU:n vakavaraisuusasetuksen 94 artiklassa määritelty ns. pieni kaupankäyntivarasto. Määritelmän mukaisesti luottolaitoksen tase-eriin ja taseen ulkopuolisiin eriin sisältyvään kaupankäyntivarastoon liittyvän liiketoiminnan on yleensä oltava alle 5 %:ia suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään alle 15 miljoonaa euroa sekä sen määrän on oltava aina enintään 6 % suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään enintään 20 miljoonaa euroa. Pienen kaupankäyntivaraston rajaa seurataan säännöllisesti.

Sijoitus- ja likviditeettisalkku

Sijoitus- ja likviditeettisalkun markkinariski muodostuu sijoituskohteen hinta-, korko- ja valuuttariskistä. Osakekurssien, korkojen ja valuuttojen muutokset vaikuttavat sijoitussalkun omistuksien arvoon ja sitä kautta tuottoon. Sijoitussalkun markkinariskiä mitataan ja seurataan omaisuusluokittain, vastapuolittain ja sektoreittain. Hallitukselle ja riskivaliokunnalle raportoidaan säännöllisesti sijoitussalkun position kehitys ja suurimmat vastapuolet.

Sijoitus- ja likviditeettisalkun riskejä hallitaan hajauttamalla sijoitukset omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti.

Sijoitusomaisuuden jakauma	31.12.2016		31.12.2015	
(1 000 euroa)	Käypä arvo	Osuus (%)	Käypä arvo	Osuus (%)
Joukkovelkakirjalainat	728 452	53,8 %	730 933	52,7 %
Muut rahamarkkinavälineet	23 223	1,7 %	20 714	1,5 %
Osakkeet	59 497	2,4 %	98 017	7,1 %
Osakerahastot	87 543	6,5 %	97 934	7,1 %
Yhdistelmärahastot	20 842	1,5 %	23 161	1,7 %
Korkorahastot	358 808	26,5 %	334 664	24,1 %
Hedge-rahastot	301	0,0 %	3 750	0,3 %
Strukturoidut sijoitukset	14 819	1,1 %	21 531	1,6 %
Muut vaihtoehtoiset sijoitukset	20 333	1,5 %	12 626	0,9 %
Kiinteistöt	68 410	5,0 %	67 057*	3,1 %
Yhteensä	1 355 088	100 %	1 385 025	100%

* Sijoitusomaisuuden jakauman osalta on korjattu kiinteistöjen käypää arvoa

Osakeriskillä tarkoitetaan osakehintojen muutosten vaikutusta. Osakeriskiä syntyy pääsääntöisesti jäsenluottolaitosten likviditeetti- ja sijoitussalkuista. Yhteenliittymätasolla tarkasteltuna osakesalkusta 11 % (62 %) on toiminnalle välttämättömiä osakeomistuksia. Muut osakeomistukset ovat lähinnä julkisesti noteerattuja osakkeita.

Osakeomistukset (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Listatut osakkeet	25 951	24 774
Listaamattomat osakkeet	33 546	73 243
Yhteensä	59 497	98 017

Valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssien muutosten vaikutusta tulokseen tai omaan pääomaan. Valuuttariskiä voi syntyä vähäisessä määrin lähinnä sijoitussalkun sijoitusrahasto-omistuksista, valuuttakassan kautta sekä Keskuspankin maksuliikenteeseen liittyvästä valuutanvaihtotoiminnasta. Jäsenluottolaitosten ottolainauksessa tai likviditeettisalkuissa ei saa olla avointa valuuttaposiitiota. Jäsenluottolaitoksen valuuttaposiitiota seurataan vakavaraisuuslaskennassa käytettävän menetelmän mukaisesti (pääomavaade lasketaan, mikäli kokonaisnettovaluuttaposiitio on yli 2 % -yksikköä omien varojen yhteismäärästä).

Hyödykeriskillä tarkoitetaan hyödykehintojen muutosten vaikutusta. Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten liiketoimintaan mukaan lukien sijoitustoiminta ei kuulu hyödykeriskin ottaminen.

Markkinariskien hallinta

Markkinariskien mittaamiselle ja seurannalle on asetettu limiitit ja muut seurantarajat, jotka ovat voimassa sekä yksittäisen jäsenluottolaitoksen että Yhteenliittymän tasolla.

Keskeinen rahoitustaseen sisältämien markkinariskien mittaamisen ja seurannan väline on pankki- ja yhteenliittymätasoinen vakavaraisuuden hallintaprosessi, jossa rahoitustaseeseen markkinariskeille varataan pääomaa sekä normaalissa että stressiskenaariossa.

Rahoitustaseen korkoriski

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tuloriskin kautta. Säästöpankkien yhteenliittymässä pankkitoiminnan liiketoiminta on vähittäispankkitoimintaa, johon olennaisena osana kuuluu korkoriski. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jällelrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista. Jäsenluottolaitosten kaupankäyntivarastot ovat vakavaraisuusasetuksessa määriteltyjä ns. pieniä kaupankäyntivarastoja, joiden korkoriskipositiot ovat vähäisiä.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten haitallista vaikutusta pankkitoiminnan taseen ja taseen ulkopuolisten erien markkina-arvoon (nykyarvoriski) tai korkokatteeseen (tuloriski). Korkoriski voidaan edelleen jakaa seuraaviin riskilajeihin:

- korkokäyräriski, joka syntyy korkokäyrän muutosten vaikutuksena varojen ja velkojen tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon
- uudelleenhinnoitteluriski, joka syntyy kiinteäkorkoisten erien osalta maturiteettien eriaikaisuudesta ja vaihtuvakorkoisten erien osalta varojen ja velkojen eriaikaisesta uudelleenhinnoittelusta
- korkoperusteriski, joka syntyy varojen ja velkojen erilaisista korkoperusteista
- optionaalisuusriski, joka syntyy itsenäisistä ja kytketyistä optioista, joissa päätös toteutuksesta voi riippua koroista. Tällaisia ovat mm. joukkovelkakirjoissa kytketyt osto- tai myyntioptiot sekä oikeus lainan takaisinmaksuun tai talletuksen nostoon ennakkoisesti ilman korvausta.

Korkoherkkyysanalyysi 1 % -yksikön paralleeli muutos korkokäyrään

(1 000 euroa)	Korkokatteen muutos			
	31.12.2016		31.12.2015	
Aika	Alas	Ylös	Alas	Ylös
Muutos tulevaan 12 kuukauteen	-1 171	14 361	-1 729	8 110
Muutos 12-24 kuukauteen	-1 894	26 254	-3 146	21 192

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan Säästöpankkiryhmässä Yhteenliittymän ja sen yksittäisen jäsenluottolaitoksen kykyä vastata sitoumuksistaan. Likviditeettiriski voi aiheutua sisään tulevien ja ulos menevien kassavirtojen hallitsemattomuudesta ja/tai ennakkoimattomuudesta. Likviditeettiriskiksi voidaan määritellä myös tarvittavan jällelrahoituksen kustannusten hallitsematon nousu.

Korkoriskien hallinnan tavoitteena on Yhteenliittymän korkokatteiden ja nykyarvon vakauttaminen tasolle, jossa Yhteenliittymän liiketoiminta on kannattavaa, sekä niiden vaihtelun rajoittaminen siten, että Yhteenliittymän vakavaraisuus ei ole uhattuna voimakkaissakaan korkoympäristön muutoksissa. Yhteenliittymän riskinottohalukkuus korkoriskin osalta kuvataan keskusyhteisön hallituksen asettamalla korkoriskilimiiteillä.

Korkoriskiä voidaan hallita muokkaamalla tuote- ja taserakennetta, suunnittelemalla sijoitusten ja liikkeeseenlaskujen korkosidonnaisuutta ja maturiteettia sekä tekemällä suojaavia korkojohdannaisia.

Yhteenliittymän jäsensäästöpankit käyttävät aktiivisesti korkokatteiden suojaamisessa korkojohdannaisia: korko-optioita ja koronvaihtosopimuksia. Johdannaisten korkoriskiä seurataan erikseen sekä nykyarvo- että tuloriskilaskennassa.

Yhteenliittymän korkoriskejä mitataan sekä Yhteenliittymän korkokatteiden että taseen nykyarvon muutoksen kautta. Nykyarvomenetelmässä mitataan, kuinka paljon taseen käypä arvo muuttuu korkojen muuttuessa ja kunkin tase-erän markkina-arvon odotetaan muodostuvan kyseisen instrumentin luomien rahavirtojen nykyarvona. Tuloriskimallissa ennustetaan tulevaa korkokatetta vuoden horisontilla markkinakorkojen muuttuessa.

Taulukossa esitetään korkokatteiden herkkyys korkokäyrän 1 prosenttiyksikön paralleeliin muutoksen yhteydessä.

Yhteenliittymällä oli 31.12.2016 LCR- kelpoisia (ennen arvonnleikkauksia) likvidejä varoja 1 294 miljoonaa euroa (745 milj.euroa), joista 79 % (67 %) oli käteistä ja keskuspankkisaatavia, 17 %

(21 %) valtioiden ja kansainvälisten yhteisöiden liikkeeseen laskemia tason 1 arvopapereita ja 4 % (11 %) muita likvidejä varoja. Yhteenliittymän LCR-tunnusluku 31.12.2016 oli 224 % (128 %).

Varat 2016 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Käteiset varat	1 100 784	1 100 784			
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	336 326	6 915	48 984	142 300	138 127
Saamiset luottolaitoksilta	20 855	16 832	2 523	1 500	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	6 944 304	392 191	530 491	2 254 335	3 767 287
Saamistodistukset	420 152	14 459	48 139	304 189	53 365
Osakkeet ja osuudet	546 666				546 666
Rahoitusvarat yhteensä	9 369 087	1 531 181	630 137	2 702 324	4 505 445

Velat 2016 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	227 050	111 128	85 631	23 390	6 900
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	6 131 143	5 150 919	775 641	200 571	4 012
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	2 049 589	92 210	329 657	1 627 722	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	121 651	600	31 642	87 068	2 341
Rahoitusvelat yhteensä	8 529 432	5 354 857	1 222 571	1 938 751	13 253

Johdannaiset, nettokassavirrat	79 995	5 377	15 157	47 686	11 775
--------------------------------	--------	-------	--------	--------	--------

Bruttoperusteisesti selvittävillä johdannaisilla ei ole oleellista likviditeettivaikutusta niiden vähäisen määrän vuoksi.

Varat 2015 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Käteiset varat	546 340	546 340			
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	328 918	7 946	44 625	142 091	134 256
Saamiset luottolaitoksilta	74 522	74 522			
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	6 314 362	349 360	511 677	2 064 878	3 388 447
Saamistodistukset	471 626	28 985	54 089	321 716	66 836
Osakkeet ja osuudet	666 288				666 288
Rahoitusvarat yhteensä	8 402 056	1 007 153	610 391	2 528 685	4 255 827

Velat 2015 (1 000 euroa)	Yhteensä	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	> 5 v
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	351 241	138 339	85 777	118 990	8 135
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 924 242	4 712 435	945 685	260 791	5 331
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	1 042 237	160 359	193 402	688 476	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	146 252	600	39 489	103 499	2 664
Rahoitusvelat yhteensä	7 463 973	5 011 734	1 264 353	1 171 757	16 130

Johdannaiset, nettokassavirrat	81 767	5 444	14 970	49 102	12 251
--------------------------------	--------	-------	--------	--------	--------

Bruttoperusteisesti selvittävillä johdannaisilla ei ole oleellista likviditeettivaikutusta niiden vähäisen määrän vuoksi.

Likviditeettiriskin hallinta

Yhteenliittymän Keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu Yhteenliittymän likviditeettiriskistrategiasta, riskinotto- ja linjauksesta ja likviditeettiriskin hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät likviditeettiriskin tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy Yhteenliittymän likviditeettistrategian, sen osana yhteenliittymätason jälleärahoitussuunnitelman ja likviditeetin palauttamissuunnitelman.

Säästöpankkien Keskuspankin Treasury vastaa yhteenliittymätason likviditeettistrategian operatiivisesta toteuttamisesta yhteenliittymätasolla ja tarvittavien operatiivisten ohjeistuksen laatimisesta ja ylläpidosta. Treasury vastaa myös yhteenliittymätason likviditeetin palauttamissuunnitelman operatiivisesta ylläpidosta ja sen testaamisesta. Säästöpankkien Keskuspankin Treasury on vastuussa yhteenliittymätason likviditeettireservin riittävydestä ja hallinnasta. Säästöpankkien ja Säästöpankkien Keskuspankin välillä on laadittu sopimus, joka antaa Säästöpankkien Keskuspankin Treasurylle mahdollisuuden käyttää kaikkia Yhteenliittymän likvidejä varoja likviditeettitilanteen tukemiseksi.

Yhteenliittymän Varainhallintakomitea valmistelee ja suunnittelee Säästöpankkiliitto osk:n hallitukselle Säästöpankkien yhteenliittymän likviditeettiriskistrategian sekä valvoo likviditeettistrategian toteutumista Yhteenliittymän tasolla.

Keskusyhteisön riskienvalvonta vastaa likviditeettiriskistrategiassa asetettujen yhteenliittymätason limiittien ja seurantarajojen riippumattomasta valvonnasta ja raportoinnista Keskusyhteisön johdolle, Varainhallintakomitealle, Riskivaliokunnalle ja hallitukselle.

Keskeisimmät likviditeettiriskin mittaus- ja seurantatavat yhteenliittymätasolla ovat kassa-asema, likviditeettireservin riittävyys ja maksuvalmiusvaatimus, joka on voimassa sekä yksittäisen jäsenluottolaitoksen että Yhteenliittymän tasolla.

Rakenteellinen rahoitusriski

Säästöpankkien Keskuspankin Treasury seuraa kuukausittain pankkitoiminnan rakenteellista rahoitusriskiä. Kyseistä riskiä mitataan sekä anto-/ottolainausuhteella että 10 vuoden horisontilla tehtävällä gap-analysillä, jossa mitataan pankkitoiminnan rahoitusrakenteen sopivuutta taseen varojen rahoittamiseen pitkällä ajanjaksolla.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomaisuuteen kohdistuvaa arvonalentumis-, tuotto- tai vahingoittumisriskiä. Kiinteistösiioitukset eivät kuulu pankkitoiminnan ydinliiketoimintaan. Liiketoimintastrategiansa mukaisesti Yhteenliittymään kuuluvat pankit ovat pienentäneet kiinteistösiioituksiin sitoutuneita pääomia. Pankkien kiinteistökohteet on vakuutettu pääosin täysarvovakuutuksilla. Pankkien sijoituskiinteistöomaisuus on arvostettu tilinpäätöksessä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvot ja hankintamenuot on kuvattu tarkemmin liitetiedossa sijoitusomaisuus (Liite 23). Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitteessä 40.

Operatiivinen riski

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheuttaa riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista,

henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Myös oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Myös luotto- ja kaupankäyntiprosessien eri vaiheisiin sisältyy sekä operatiivisia riskejä että luotto-, likviditeetti- ja markkinariskejä, joita on arvioitu ryhmätason operatiivisten riskien arvioinnissa. Strategiset riskit on tässä rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Kaikessa Säästöpankkiryhmän liiketoiminnassa noudatetaan voimassa olevia lain säännöksiä, viranomaisten antamia määräyksiä, Finanssialan Keskusliitossa vahvistettuja hyvän pankkitavan säännöksiä sekä operatiivisten riskien hallinnan periaatteita ja järjestämistä samoin kuin muita Ryhmän sisäisiä ohjeita.

Keskusyhteisön hallituksella on kokonaisvastuu pankkiliiketoiminnan operatiivisesta riskistä, riskinotto- ja linjauksesta ja operatiivisten riskien hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Keskusyhteisön hallitus hyväksyy operatiivisten riskien hallinnan periaatteet ja keskeiset operatiiviset ohjeet.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan. Operatiivisten riskien tunnistamisen kautta määritellään valvonta ja kontrollit. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvalla. Lisäksi jäsenpankkien ja tuote ja palveluyhtiöiden jatkuvuussuunnitelmilla varaudutaan toiminnan merkittäviin häiriöihin.

Operatiiviselle johdolle raportoidaan säännöllisesti operatiivisista riskeistä ja toteutuneista vahingoista sekä läheltä piti tilanteista.

Oikeudelliset riskit

Oikeudellisilla riskeillä tarkoitetaan pätemättömistä sopimuksista tai puutteellisesta dokumentaatiosta aiheutuvaa tappiota ja lain tai viranomaismääräysten rikkomisesta aiheutuvaa sanktioiden, korvausvelvollisuuden asiakasta kohtaan tai menetetyin liikearvon riskiä. Pankki-, varainhoito- ja henkivakuutustoiminnassa noudatetaan pankki- ja vakuutusalan vakioehtoja. Muita kuin vakioehtoisia sopimuksia laadittaessa käytetään lakiasiantuntijoita sekä tarvittaessa myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

Säännösten noudattamisesta ja koordinoinnista vastaa compliance -toiminto. Compliance -toiminto varmistaa, että lainsäädäntöä, sekä viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä noudatetaan. Compliance toiminnon vastuulla on myös valvoa, että annettu- ja sisäisiä ohjeita ja henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä myös muita rahoitus- ja vakuutusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita noudatetaan.

Liiketoimintariski

Liiketoimintariskit kuvaavat liiketoimintaympäristöstä johtuvien epävarmuuksien vaikutuksia liiketoimintaan. Liiketoimintariskit syntyvät kilpailusta, markkinoiden ja asiakaskäyttötymisen muutoksista sekä tuloksen muodostumisen odottamattomista heilahteluista. Liiketoimintariskit voivat syntyä myös väärän strategian valinnasta, puutteellisesta johtamisesta tai hitaasta reagoinnista toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Liiketoimintariskiä hallitaan ja minimoidaan strategia- ja liiketoimintasuunnittelun kautta.

Varainhoito ja henkivakuutus

Varainhoito

Säästöpankkiryhmässä Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa rahastotuotteiden hallinnointia ja varainhoitopalveluiden tuottamista sekä Säästöpankkien omien salkkujen hoidon osalta, että Säästöpankkien asiakkaille.

Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimat rahastopääomat olivat vuoden lopussa yhteensä 1 867,9 miljoonaa euroa (1 567,0 milj. euroa) Vuoden 2016 lopussa hallinnoitavia sijoitusrahastoja oli yhteensä 19 (18).

Henkivakuutustiliikkeen kannattavuus

(1 000 euroa)	31.12.2016			31.12.2015
	Riskimaksutulo	Korvausmeno	Korvaussuhde	Korvaussuhde
Riskivakuutus	2 279	1 312	57,6 %	29,3 %
Säästö- ja eläkevakuutus	16 800	16 114	95,9 %	93,7 %
Yhteensä	19 079	17 426	91,3 %	83,9 %

Vakuutusriski

Merkittävimmät vakuutusriskit sitoutuvat puhtaisiin riskituotteisiin. Tällaisia ovat lainaturvavakuutukset, joihin yhtiö myöntää turvat kuoleman ja pysyvän työkyvyttömyyden varalta. Näitä riskejä hallitaan vakuutusehdoilla, huolellisella vastuunvalinnalla, oikealla hinnoittelulla sekä jälleenvakuutuksella. Pysyvän työkyvyttömyyden vakuutuksissa on mahdollista korottaa olemassa olevan kannan maksuja korvaussuhteen heikentyessä. Vastuunvalintaa varten on määritetty selkeät perusteet vakuutusriskien ottamiselle. Riskivakuutusten vastuunvalinnassa käytetään jälleenvakuuttajan laatimia ja ylläpitämiä vastuunvalinnan ratkaisuehjeitä.

Omapidätysosuuden ylittävä määrä on jälleenvakuutettu ja jälleenvakuutusosuuden olemassaolo on riippuvainen olemassa olevan ohjeistuksen jatkuvasta noudattamisesta. Hallitus vahvistaa jälleenvakuuttamisen periaatteet ja omapidätysosuuden vuosittain. Samassa yhteydessä arvioidaan jälleenvakuuttajaan liittyvä luottoriski. Yhtiö on purkanut tasoitusmäärän, joka poistuu henkivakuutustoiminnasta osana lainsäädäntöä.

Korkoriski

Henkivakuutustoiminnan korkoriskit liittyvät joko sopimuksille hyvitettäviin korkoihin tai sitten vastuuvälille hyvitettävään korkoon. Säästötuotteissa yhtiö käyttää vuosittain vahvistettavaa vuosikoron ja lisäkoron yhdistelmää. Tämä mahdollistaa mukautumisen kulloisiinkin markkinatilanteisiin sovitamalla vuosittain asiakkaille hyvitettävän korkotason markkinaehtoisesti. Tämä alentaa merkittävästi vakuutus sopimuksista aiheutuvaa korkoriskiä. Kohtuusperiaatteen mukaan yhtiön tulee tavoitella tasaista tuottoa takuukorkoisille sopimuksille. Tähän on varauduttu korkotäydennyksin.

Henkivakuutustoiminta

Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät riskit kohdistuvat vakuutus sopimuksiin ja sijoitustoimintaan. Vakuutus sopimuksiin liittyvät ns. tekniset riskit ovat vakuutusriski, korkoriski ja liikekulariski. Vakuutusyhtiölain mukaisesti henkivakuutus tuotteisiin sovellettavat laskuperusteet ovat turvaavat tarkoittaen sitä, että normaalioloissa perusteiden mukainen hinnoittelu tuottaa yhtiöön ylijäämää.

Liikekulariski

Henkivakuutustoiminnan tuotteet on hinnoiteltu niistä saatavan kuormitustulon osalta kattamaan niistä aiheutuneet liikekulut. Kuormitustulo on mitoitettu tuotteiden elinkaariajattelulla, jolloin sopimuksista saatava kuormitustulo kohdistuu koko sopimuksen voimassaoloajalle. Henkivakuutustoiminnan osalta analysoidaan vähintään kerran vuodessa vakuutuslajikohtainen kannattavuus, minkä perusteella arvioidaan myönnettävien vakuutusten maksu- ja kuormitustaso. Analyysistä selviää saatujen riskimaksujen riittävyys riskimenoon, kuormitustulon riittävyys liikekulujen kattamiseen ja korkohyvitysten sopivuus saatuihin tuottoihin. Analyysin avulla seurataan vuosittain vakuutuslajeittain hinnoittelun riittävyttä ja tehdään tarvittavat korjausliikkeet.

Vastuuvälän herkkyysoanalyysi

Vakuutuskanta muodostuu riskivakuutuksista ja säästämismuotoisista vakuutuksista. Riskivakuutukset ovat myyntikanavien myöntämiin lainoihin liitettyjä henkivakuutuksia, joiden liitännäisturvina voi olla pysyvän työkyvyttömyyden vakuutuksia. Säästämismuotoiset vakuutukset ovat säästöhenki-, eläke ja ryhmäeläkevakuutuksia ja kapitalisaatiosopimuksia. Säästöpankkiryhmällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa olennaisesti jo myönnettyjen vakuutusten maksuihin tai muihin sopimusehtoihin.

Riskivakuutuksiin liittyy kuolevuus- ja työkyvyttömyysriski. Tätä riskiä hallitaan asianmukaisella vastuunvalinnalla, riskiliikkeen kannattavuuden seurannalla ja jälleenvakuuttamisella. Yhtiö on jälleenvakuuttanut jokaisen kuoleman tai pysyvän työkyvyttömyyden varalta vakuutetun siltä osin kuin riskisumma (tai vakuutussumma) ylittää 150 tuhatta euroa. Lisäksi Säästöpankkiryhmällä on katastrofisuoja, joka rajaa yhdestä vahinkotapahtumasta aiheutuvan vahingon enimmäismäärän 500 tuhanteen euroon.

Suurin osa säästämismuotoisesta vakuutuskannasta on sijoitussidonnaista, mutta kaikki vakuutus sopimukset sisältävät option säästöjen siirtämiseksi sijoitussidonnaisen ja takuukorkoisen säästöosan välillä. Viime vuosina tätä optiota on käytetty siten, että säästöjä on nettona siirretty takuutuottoisesta osasta sijoitussidonnaiseen. Vuonna 2016 nettosiirrot takuukorkoisesta osasta sijoitussidonnaiseen olivat 5,4 milj. euroa. Säästämismuotoisiin vakuutuksiin sisältyy takaisnosto-optio, jota on rajoitettu ehdoilla sopimusten kolmena ensimmäisenä vuotena. Lisäksi eläkevakuutusten osalta takaisnostoa rajoittaa verolainsäädäntö. Suuri osa säästöhenkivakuutuksista päättyy takaisnostoon ja se on huomioitu osana sopimuksen elinkaarta. Kolmas säästämismuotoisiin vakuutuksiin sisältyvä epävarmuustekijä on vakuutuksenottajan oikeus muuttaa vakuutuksen maksusuunnitelmaa. Maksusuunnitelman muuttamista ei sopimusehdoissa ole rajoitettu.

Säästämismuotoisten vakuutusten takuutuottoiseen osat on diskontattu käyttäen sopimuskohtaista korkoa, joka ei ole markki-

nakorko. Sopimuskohtainen korko vaihtelee välillä 0 % - 0,5 %. Keskimäärin vuonna 2016 se oli 0,02 %. Vastuuvetelässä tuleviin lisäetuihin on varattu 9,9 miljoonaa euroa, jonka arvioidaan kattavan kaksi kolmasosaa seuraavien 12 vuoden lisäeduista.

Sijoitustoiminnan riskit

Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman hyvä jatkuva tuotto hyväksyttävällä riskitasolla, huolehtien samalla yhtiön vakavaraisuusvaatimuksista ja varojen ja velkojen rakenteen yhteensopivuudesta. Merkittävimmät riskit ovat sijoitusten arvon alentuminen, riittämätön tuottotaso vastuuvetelän asettamiin vaatimuksiin sekä sijoituksista erääntyvien varojen uudelleensijoitusriski. Riskejä hallitaan tehokkaalla hajautuksella huomioiden samalla vastuuvetelän kateomaisuutta koskevat katekelpoisuusrajotteet. Vastuuvetelän kateomaisuuden arvon tulee olla jatkuvasti vähintään yhtä suuri kuin vakuutusyhtiölain säännösten mukainen katettava määrä.

Sijoitusomaisuuden jakauma

Sijoituslaji (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Joukkovelkakirjalainat		
Joukkovelkakirjalainat	8 435	21 192
Korkorahastot	146 321	109 445
Osakkeet, Kehittyneet markkinat		
Osakkeet	10 355	9 892
Osakerahastot	18 317	9 850
Strukturoidut sijoitukset	1 537	27 593
Hedge-rahastot	112	2 327
Kiinteistöt		
Kiinteistöt	0	0
Kiinteistörahastot	4 964	7 644
Pankkisaamiset sijoituksissa	7 869	5 497
Johdannaiset	0	0
Yhteensä	197 910	193 440

Korkoriski

Joukkovelkakirja- ja korkorahastosijoitukset modifioidun duraation mukaan

Modifioitu duraatio (1 000 euroa)	31.12.2016	Osuus	31.12.2015	Osuus
0 - 1	16 177	10%	37 683	29%
1 - 3	23 613	15%	20 562	16%
3 - 5	27 065	17%	32 119	25%
5 - 7	29 737	19%	22 238	17%
7 - 10	34 732	22%	11 761	9%
10 -	23 432	15%	6 275	5%
Yhteensä	154 756	100%	130 638	100%

Vastapuoliriski

Joukkovelkakirjalainat ja strukturoidut lainat maturiteetin ja luottoluokituksen mukaan (1 000 euroa)

Luotto- luokka	Maturi- teetti						31.12.2016		31.12.2015	
		0 - 1	1 - 3	3 - 5	5 - 7	7 - 10	10 -	Yhteensä	Osuus	Yhteensä
AAA	2 900	614	534	582	9 644	1130	15 404	10%	9 106	6%
AA	801	714	1 801	2 529	2 818	2 164	10 827	7%	15 913	10%
A	1 018	4 579	3 919	4 362	3 133	2304	19 315	12%	22 057	14%
BBB	3 825	11 693	8 119	8 151	8 208	8 629	48 625	31%	67 496	43%
< BBB	734	4 833	11 238	11 489	7 625	6 223	42 142	27%	24 876	16%
Luokittele- maton	6 900	2 716	1 453	2 624	3 302	2 982	19 977	13%	18 781	12%
Yhteensä	16 178	25 149	27 064	29 737	34 730	23 432	156 290	100%	158 229	100%

Valuutariski

Sijoitukset valuutoittain

Valuutta (1 000 euroa)	31.12.2016	Osuus	31.12.2015	Osuus
EUR	190 780	96%	181 587	94%
USD	3 141	2%	8 022	4%
GBP	2 094	1%	2 696	1%
Muut	1 894	1%	1 135	1%
Yhteensä	197 909	100%	193 440	100%

Vuoden 2016 lopussa rahastosijoitukset euro-suojattuihin rahastoihin on luokiteltu euromääräisiksi. Muiden rahastojen valuutat perustuvat rahaston sisältämien arvopapereiden noteerausvaluuttoihin.

Sijoitusomaisuuden osien suojaamiseksi voidaan tarvittaessa käyttää myös johdannaisia suojaustarkoituksessa. Sijoitusriskiä seurataan herkkyyksianalyysillä ja value-at-risk -tekniikalla. Sijoitustoiminnan luottoriskiä hallitaan liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiitein.

Herkkyyksianalyysi

(1 000 euroa)	Riskifaktori	Muutos	Omien varojen muutos	
			31.12.2016	31.12.2015
Korko		+ 1 %-yks.	-9 025	-5 154
		- 1 %-yks.	9 025	5 154
Osake		-10 %	-2 867	-1 974
Kiinteistö		-10 %	-496	-764
Valuutta		Muut/Euro -10 %	-713	-1 185
Strukturoidut lainat		-10 %	-154	-2 759

TILIKAUDEN TULOS

LIITE 6: SEGMENTTI-INFORMAATIO

Säästöpankkiryhmä raportoi segmenttitiedot IFRS 8 standardin mukaisesti. IFRS 8:n mukaan raportointi ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle muodostaa segmenttiraportoinnin perustan. Tilinpäätöksessä segmenttitietona esitettävän informaation segmenttijako perustuu täten samaan jakoon, jota noudatetaan johdon raportoinnissa.

Säästöpankkiryhmän ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä toimii Säästöpankkiliitto osk:n hallitus. Säästöpankkiliitto osk toimii Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä, ja Säästöpankkiliitto osk:n sääntöjen mukaan Säästöpankkiryhmän resurssien kohdistamisesta ja tuloksellisuuden arvioinnista vastaa ensisijaisesti Keskusyhteisön hallitus.

Säästöpankkiryhmän raportoitavat segmentit ovat Pankkitoiminta sekä Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta. Raportoitaviin segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään täsmäytyslaskelmilla.

Pankkitoimintasegmenttiin sisältyvät jäsensäästöpankit, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj. Säästöpankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa. Säästöpankkien Keskuspankki toimii jäsenpankkien keskusluottolaitoksena. Sp-Kiinnitysluottopankki harjoittaa kiinnitysluottopankkitoimintaa. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut sekä muut liiketoiminnan kulut.

Varainhoito- ja henkivakuutussegmenttiin sisältyy Sp-Rahastoyhtiö Oy sekä Sp-Henkivakuutus Oy. Sp-Rahastoyhtiö Oy harjoittaa sijoitusrahastojen hallinnointia sekä omaisuudenhoitoa ja Sp-Henkivakuutus Oy henkivakuutustoimintaa. Varainhoito- ja henkivakuutussegmentin merkittävimmät tuottoerät ovat palkkiotuotot, vakuutusmaksutulo sekä sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat palkkiokulut, korvauskulut, henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut.

Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Ryhmän sisäiset transaktiot eliminoidaan raportoitavien segmenttien sisällä ja välillä. Hankintameno-eliminoinnit, määräysvallattomien omistajien osuus sekä muut Ryhmän sisäiset järjestelyt sisältyvät täsmäytyslaskelmilla esitettäviin eliminoiteihin.

Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin.

IFRS 8 mukaisesti Säästöpankkiryhmän tulee ilmoittaa, jos tuotot liiketoimista yhden yksittäisen ulkoisen asiakkaan kanssa ylittävät 10 % Ryhmän tuotoista. Säästöpankkiryhmällä ei ole asiakkaita, joiden tuotot ylittäisivät 10 % Ryhmän tuotoista.

Tuloslaskelma 2016 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Raportoittavat segmentit yhteensä
Korkokate	131 722	-26	131 696
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	51 285	21 295	72 579
Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot	19 099		19 099
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot		11 810	11 810
Liiketoiminnan muut tuotot	12 201	13	12 215
Liiketoiminnan tuotot yhteensä *	214 306	33 093	247 399
Henkilöstökulut	-63 488	-5 739	-69 226
Liiketoiminnan muut kulut ja poistot yhteensä	-91 954	-6 344	-98 299
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-155 442	-12 083	-167 525
Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista	-8 411		-8 411
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	-482		-482
Tulos ennen veroja	49 971	21 010	70 982
Tuloverot	-8 281	-4 246	-12 527
Tilikauden tulos	41 690	16 765	58 455
* josta ulkoista	212 627	32 569	245 195
* josta sisäisiä	1 680	525	2 204
Tase 2016			
Käteiset varat	1 100 784		1 100 784
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	9 460		9 460
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	20 855		20 855
Lainat ja saamiset asiakkailta	6 942 946		6 942 946
Johdannaiset	72 024		72 024
Sijoitusomaisuus	1 344 047		1 344 047
Henkivakuutustoiminnan varat		708 019	708 019
Muut varat	135 912	7 019	142 931
Varat yhteensä	9 626 030	715 038	10 341 068
Velat luottolaitoksille	227 049		227 049
Velat asiakkaille	6 123 301		6 123 301
Johdannaiset	2 289		2 289
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	2 049 588		2 049 588
Henkivakuutustoiminnan velat		671 125	671 125
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	121 438	213	121 651
Muut velat	155 549	7 574	163 123
Velat yhteensä	8 679 214	678 912	9 358 126
Henkilöstön määrä kauden lopussa	1 076	79	1 155

Täsmäytyslaskelmat (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Tuotot		
Raportoitavien segmenttien tuotot yhteensä	247 399	237 345
Allokoimattomat tuotot, muut toiminnot **	-2 023	-6 814
Säästöpankkiryhmän tuotot yhteensä	245 376	230 531
Tulos		
Raportoitavien segmenttien tulos yhteensä	58 455	62 887
Allokoimattomat erät, muut toiminnot	-1 258	-5 268
Säästöpankkiryhmän tulos yhteensä	57 197	57 619

** Pankkitoiminnan liiketoiminnan muut tuotot sisältävät Säästöpankkien Vakuusrahaston pääomanpalautuksia, jotka tilikaudella 2015 oli 6,2 miljoonaa euroa. Säästöpankkien Vakuusrahasto lopetti toimintansa suunnitellusti keväällä 2015. Säästöpankkien Vakuusrahaston palauttamat varat esitetään pankkitoiminta-segmentin liiketoiminnan muissa tuotoissa. Säästöpankkiryhmän tuloksessa palautuneilla varoilla ei ole Ryhmän sisäisenä eränä tulosvaikutusta, minkä vuoksi allokoimattomat erät muista toiminnoista on tilikaudella 2015 negatiivinen.

	31.12.2016	31.12.2015
Varat		
Raportoitavien segmenttien varat yhteensä	10 341 068	9 073 880
Allokoimattomat varat, muut toiminnot	82 578	115 510
Säästöpankkiryhmän varat yhteensä	10 423 646	9 189 391
Velat		
Raportoitavien segmenttien velat yhteensä	9 358 126	8 161 267
Allokoimattomat velat, muut toiminnot	112 119	147 430
Säästöpankkiryhmän velat yhteensä	9 470 245	8 308 697

Tuloslaskelma 2015 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Raportoitavat segmentit yhteensä
Korkokate	125 019		125 019
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	49 490	18 883	68 373
Sijoitustoiminnan ja kaupankäynnin nettotuotot	19 792		19 792
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot		15 718	15 718
Liiketoiminnan muut tuotot	8 438	4	8 443
Liiketoiminnan tuotot yhteensä *	202 739	34 606	237 345
Henkilöstökulut	-59 906	-5 746	-65 652
Liiketoiminnan muut kulut ja poistot yhteensä	-83 522	-6 519	-90 041
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-143 428	-12 265	-155 693
Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista	-6 127		-6 127
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	-429		-429
Tulos ennen veroja	52 756	22 341	75 097
Tuloverot	-7 881	-4 329	-12 210
Tilikauden tulos	44 875	18 012	62 887
* josta ulkoista	200 207	33 975	234 182
* josta sisäisiä	2 533	631	3 163
Tase 2015			
Käteiset varat	563 340		563 340
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	18 163		18 163
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	74 522		74 522
Lainat ja saamiset asiakkailta	6 313 005		6 313 005
Johdannaiset	70 845		70 845
Sijoitusomaisuus	1 306 305		1 306 305
Henkivakuutustoiminnan varat		581 866	581 866
Sijoutukset osakkuusyhtiöissä	39 183		39 183
Muut varat	98 932	7 719	106 651
Varat yhteensä	8 484 295	589 586	9 073 880
Velat luottolaitoksille	351 241		351 241
Velat asiakkaille	5 915 969		5 915 969
Johdannaiset	1 588		1 588
Liikkeeseenlasketut velkakirjat	1 042 237		1 042 237
Henkivakuutustoiminnan velat		544 236	544 236
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	146 039	213	146 252
Muut velat	154 248	5 496	159 744
Velat yhteensä	7 611 322	549 945	8 161 267
Henkilöstön määrä kauden lopussa	1 104	72	1 176

LIITE 7: KORKOKATE

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Korkotuotot		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavista saamistodistuksista	4 457	4 894
Lainoista ja saamisista luottolaitoksilta	320	2 008
Lainoista ja saamisista asiakkailta *	131 978	131 216
Saamistodistuksista	16 703	17 644
Johdannaissopimuksista		
Suojaavista johdannaisista	24 326	24 436
Muista kuin suojaavista johdannaisista	252	797
Muista	2 626	1 818
Yhteensä	180 663	182 812
* josta korkotuotot arvonalentuneille lainoille	557	488
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	4 460	3 742
Veloista asiakkaille	26 543	37 637
Johdannaissopimuksista		
Suojaavista johdannaisista	3 133	3 186
Muista kuin suojaavista johdannaisista	106	
Liikkeeseenlasketuista velkakirjoista	10 678	9 480
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus	3 071	3 587
Muista	979	163
Yhteensä	48 970	57 794
Korkokate	131 693	125 018

LIITE 8: PALKKIOTUOTOT JA -KULUT, NETTO

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	19 419	16 528
Talletuksista	977	983
Maksuliikenteestä	29 126	30 600
Arvopapereiden välittämisestä	1 874	2 115
Rahastoista	18 145	17 058
OmaisuuDENhoidosta	1 978	2 109
Lainopillisista tehtävistä	3 145	2 812
Arvopaperien säilytyspalkkiot	1 253	1 194
Vakuutusten välityksestä	1 645	1 462
Takauksista	1 307	1 208
Muista	2 554	2 931
Yhteensä	81 422	78 999
Palkkiokulut		
Maksuliikenteestä	3 208	3 357
Arvopapereista	1 229	1 711
OmaisuuDENhoidosta	468	127
Muista *	5 090	4 954
Yhteensä	9 994	10 150
* josta merkittävimpanä pankkiautomaattien yhteiskäyttökulut 2 120 tuhatta euroa (2 707 tuhatta euroa).		
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	71 428	68 850

LIITE 9: KAUPANKÄYNNIN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Kaupankäyntivaroista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot	11	-124
Arvostusvoitot ja -tappiot*	136	-1 030
Osinkotuotot	1	
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-193	-43
Suojauslaskennan nettotuotot		
Suojaavien instrumenttien käyvän arvon muutos	2 047	-10 741
Suojattavien kohteiden käyvän arvon muutos	-2 057	10 588
Kaupankäynnin nettotuotot yhteensä	-56	-1 350

* Sisältää -172 (319) tuhatta euroa rahavirran suojauksen tehotonta osuutta.

LIITE 10: SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	145	-25
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretyt	2 988	2 452
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	-191	50
Saamistodistuksista yhteensä	2 941	2 477
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	312	-479
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretyt	12 396	16 618
Arvonalentumiset	-331	-231
Osinkotuotot	2 644	2 627
Osakkeista ja osuuksista yhteensä	15 021	18 535
Yhteensä	17 962	21 012
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokra- ja osinkotuotot	6 858	6 785
Myyntivoitot ja -tappiot	283	233
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	185	142
Vastike- ja hoitokulut	-5 051	-5 194
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-2 374	-2 419
Vuokrakulut sijoituskiinteistöistä	-53	-33
Yhteensä	-153	-486
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	17 809	20 526

LIITE 11: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Vakuutusmaksutulo		
Säästöpankkiryhmän osuus	137 975	148 834
Jälleenvakuuttajien osuus	-180	-91
Sijoitustoiminnan nettotuotot	33 102	34 610
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-38 812	-24 992
Korvausvastuun muutos	-497	-4 924
Vakuutusvelan muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-118 410	-137 224
Muut	-1 368	-1 034
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	11 810	15 178

Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Maksutulo vakuutus sopimuksista		
Maksutulo riskivakuutuksesta		
Riskivakuutus	7 895	7 360
Yhteensä	7 895	7 360
Maksutulo vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraisen osuuteen ylijäämästä		
Säästövakuutus	9 255	12 711
Yksilöllinen eläkevakuutus	594	683
Ryhmäeläkevakuutus	32	53
Yhteensä	9 881	13 447
Maksutulo sijoitussidonnaisista vakuutuksista		
Säästövakuutus	73 600	82 747
Yksilöllinen eläkevakuutus	5 706	5 785
Ryhmäeläkevakuutus	452	445
Kapitalisaatiosopimus	8 995	5 957
Yhteensä	88 753	94 935
Yhteensä	106 528	115 743
Maksutulo sijoitussopimuksista		
Maksutulo sijoitussidonnaisista sijoitussopimuksista	31 447	33 091
Yhteensä	31 447	33 091
Maksutulo yhteensä	137 975	148 834

Riskivakuutus on jatkuvamaksuisista vakuutusta, joka laskutetaan asiakkailta vuosittain. Muut vakuutukset ovat joustavamaksuisia. Niihin vakuutuksenottaja voi tehdä maksusuunnitelmia tai maksaa poikkeavia maksuja. Vakuutuksenottaja voi muuttaa maksujaan vapaasti.

Sijoitustoiminnan nettotuotot (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Korkokate	569	1 466
Osinkotuotot	516	27
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	275	94
Realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot	5 426	14 972
Realisoitumattomat arvonmuutokset	21 747	15 405
Muut sijoitukset	-105	-97
Valuuttatoiminnan nettotuotot	22	90
Sijoitussidonnaisten asiakasvarojen nettotuotot	4 651	2 652
Yhteensä	33 102	34 610

Korvauskulut (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Korvaukset vakuutus sopimuksista		
Korvaukset riskivakuutuksista	-828	-642

Korvaukset vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä

Säästö vakuutus

Eräntymiset	-294	-884
Kuolemantapauskorvaukset	-6 845	-5 211
Takaisinostot	-3 679	-2 611
Yhteensä	-10 817	-8 706

Eläkevakuutus

Eläkkeet	-458	-394
Kuolemantapauskorvaukset	-26	-19
Takaisinostot	-46	-52
Yhteensä	-531	-465

Ryhmäeläkevakuutus

Eläkkeet	-29	-45
Takaisinostot		-2
Yhteensä	-29	-47

Kapitalisaatiosopimukset

Eräntymiset	-382	
Takaisinostot	-1 486	-357
Yhteensä	-1 868	-357

Korvauskulut (1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Korvaukset vakuutus sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä		
Säästövakuutus		
Eräntymiset	-503	-667
Kuolemantapauskorvaukset	-7 816	-5 359
Takaisinostot	-10 697	-6 049
Yhteensä	-19 016	-12 075
Eläkevakuutus		
Eläkkeet	-513	-315
Kuolemantapauskorvaukset	-80	-208
Takaisinostot	-514	-647
Yhteensä	-1 106	-1 170
Ryhmäeläkevakuutus		
Eläkkeet	-21	-23
Takaisinostot	-7	-24
Yhteensä	-28	-46
Korvaukset vakuutus sopimuksista yhteensä	-34 223	-23 508
Korvaukset sijoitussidonnaisista sijoitus sopimuksista		
Kuolemantapauskorvaukset	-1 347	-889
Takaisinostot	-3 241	-596
Yhteensä	-4 588	-1 485
Korvaukset sijoitus sopimuksista yhteensä	-4 588	-1 485
Ensivakuutus yhteensä	-38 812	-24 992
Korvaukset yhteensä	-38 812	-24 992

Vakuutusvelan muutos

Vastuuvelan muutokset 2016 (1 000 euroa)	Vastuu 1.1.2016	Vakuutusmaksut	Korvaukset, talletusosa	Korvaukset riskiosa	Korot ja arvomuutokset	Muut ve-loitukset ja hyvitykset	Muut erät	Vastuu 31.12.2016
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Vakuutusvelka takuukorolla diskontattuna	133 324	9 881	-11 649	-51	1 720	-1 112	-5 543	126 570
Lisäetuvaraus	8 000						1 912	9 912
Korkotäydennys	1 105						3 025	4 131
Liikekustannustäydennys	4 157						881	5 038
Riskivakuutusten vastuuvelka	457	7 895	-2	-826	3	-7 883	1 279	923
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	342 381	82 758	-20 991		20 458	-4 049	5 278	425 835
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	53 408	37 441	-5 293		4 352	-772	405	89 541
Vastuuvelan riittävyystestin mukainen täydennys	0							0
Yhteensä	542 831	137 975	-37 934	-877	26 533	-13 816	7 239	661 951

Vastuuvelan muutokset 2015 (1 000 euroa)	Vastuu 1.1.2015	Vakuutusmaksut	Korvaukset, talletusosa	Korvaukset riskiosa	Korot ja arvomuutokset	Muut ve-loitukset ja hyvitykset	Muut erät	Vastuu 31.12.2015
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Vakuutusvelka takuukorolla diskontattuna	133 036	13 447	-9 299	-39	2 489	-1 187	-5 123	133 324
Lisäetuvaraus	0						8 000	8 000
Korkotäydennys	1 213						-107	1 105
Liikekustannustäydennys	5 410						-1 253	4 157
Riskivakuutusten vastuuvelka	460	7 360	-1	-640	3	-7 390	664	457
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka								
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	242 130	92 152	-13 519	-9	20 296	-3 792	5 124	342 381
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	18 464	35 874	-1 485		991	-437		53 408
Vastuuvelan riittävyystestin mukainen täydennys	0							0
Yhteensä	400 712	148 834	-24 304	-688	23 779	-12 806	7 305	542 831

LIITE 12: RAHOITUSINSTRUMENTTIEN TULOSERÄT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Korkotuotot		
Eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista, joiden arvo ei ole alentunut	984	925
Lainoista ja saamisista	134 924	135 042
Myytävissä olevista rahoitusvaroista	19 641	20 797
Korkotuotot yhteensä rahoitusvaroista, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti	155 549	156 764
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Osinkotuotot	2 644	2 627
Siirrot muista laajan tuloksen eristä	15 384	19 070
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - käyvän arvon nettomuutos		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	1 688	2 273
Rahavirran suojaukset - siirrot muista laajan tuloksen eristä	-172	319
Rahoitustuotot	175 092	181 053
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-45 731	-54 608
Arvonalentumistappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista	-522	-181
Arvonalentumistappiot lainasaamisista	-8 411	-6 127
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat - käyvän arvon nettomuutos		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	-1 380	-3 464
Rahoituskulut	-56 044	-64 380
Tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitustuotot ja -kulut, netto	119 048	116 673

LIITE 13: LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Vuokra- ja osinkotuotot oman käytön kiinteistöistä	177	154
Myyntivoitot oman käytön kiinteistöistä	103	130
Pankkitoiminnan muut tuotot *	11 936	1 895
Muut	476	130
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	12 692	2 309

* Pankkitoiminnan muut tuotot sisältävät n. 8 miljoonan euroa Visa Europe kauppaan liittyviä tuottoja. Visa Europe myytiin yhdysvaltalaiselle Visa Inc. -yhtiölle kesäkuussa 2016.

LIITE 14: HENKILÖSTÖKULUT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Palkat ja palkkiot	60 598	57 283
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	11 688	10 126
Etuuspohjaiset järjestelyt	998	921
Muut henkilösivukulut	2 833	2 302
Henkilöstökulut yhteensä	76 117	70 632
Kokopäiväiset	1 083	1 035
Osa-aikaiset	54	52
Määräaikaiset	133	143
Yhteensä	1 270	1 230
Henkilöstön määrä kokonaisresurssiksi muutettuna	1 242	1 181
Kokonaisresurssien määrä keskimäärin tilikaudella	1 250	1 189

Palkitseminen

Alla esitetään Pileri III:n mukaiset tiedot palkitsemisen osalta. Palkitsemisjärjestelmä on kuvattu tarkemmin hallinnointiperiaatteiden liitetiedossa.

2016		
Palkat ja palkkiot (1 000 euroa)	Kiinteät palkat ja palkkiot	Muuttuvat palkat ja palkkiot
Johto	5 078	746
Riskinottajat	8 948	586
Muu henkilöstö	41 964	3 274

2015		
Palkat ja palkkiot (1 000 euroa)	Kiinteät palkat ja palkkiot	Muuttuvat palkat ja palkkiot
Johto	3 893	479
Riskinottajat	11 822	797
Muu henkilöstö	38 834	1 458

Palkkioita maksettaessa noudatetaan Säästöpankkiryhmän yleisiä palkitsemisperiaatteita.

Yhteenlasketut tiedot palkitsemisesta jaoteltuna liiketoiminta-alueittain

2016 (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito ja henkivakuutus	Muut	Yhteensä 2016	Yhteensä 2015
Kiinteät palkat ja palkkiot	46 371	4 242	5 378	55 991	54 548
Muuttuvat palkat ja palkkiot	3 900	413	294	4 607	2 734
Henkilömäärä	1 076	79	115	1 270	1 230

Säästöpankkiryhmä noudattaa työehtosopimuksen mukaista irtisanomisajan palkanmaksua.

Uusille työntekijöille ei ole tilikauden aikana maksettu aloitusrahoja.

Tilikaudella erorahoja on maksettu 10 (11) henkilölle erorahoja yhteensä 272 (512) tuhatta euroa.

Säästöpankkien yhteenliittymässä ei sovelleta Luottolaitoslain 8 luvun 9,11 ja 12 §:ien säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden

muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ei ylitä 50 tuhatta euroa.

Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää edellä mainitun määrän, huomioidaan että sen maksamisen on suoritettava muuna kuin käteissuorituksena.

Tilikauden aikana ei ole myönnetty palkkoja tai palkkioita joiden maksua olisi kriteerien täytyessä lykätty. Tilikauden aikana ei ole maksettu palkkoja tai palkkioita, joihin olisi myönnetty oikeus aikaisemmilta kausilta.

LIITE 15: LIKETOIMINNAN MUUT KULUT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Muut hallintokulut		
Muut henkilöstökulut	6 442	6 118
Toimistokulut	7 151	6 922
ICT-kulut	28 967	30 790
Yhteyskulut	4 380	3 850
Edustuskulut	548	512
Markkinointikulut	8 683	8 156
Korttiliiketoiminnankulut*	6 786	565
Yhteensä	62 958	56 914
<p>* Maksukorttien liikkeeseenlasku siirrettiin loppuvuodesta 2015 Säästöpankkiryhmään, minkä vuoksi vertailuvuonna ei ollut vertailukelpoista kulueraa.</p>		
Muut liiketoiminnan kulut		
Vuokrakulut	4 011	3 008
Kulut oman käytön kiinteistöistä	6 192	6 738
Muut liiketoiminnan kulut**	8 783	8 836
Yhteensä	18 986	18 582
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	81 944	75 496
**Tilintarkastuspalkkiot		
Lakisääteinen tilintarkastus	400	444
Tilintarkastukseen liittyvät palvelut	41	57
Veroneuvonta	13	17
Muut palvelut	34	52
Yhteensä	488	571

LIITE 16: POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETTOMISTA HYÖDYKKEISTÄ

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Poistot aineellisista hyödykkeistä	5 635	6 080
Poistot aineettomista hyödykkeistä	4 978	4 611
Poistot yhteensä	10 613	10 691
Arvonalentumiset aineellisista hyödykkeistä	119	47
Arvonalentumiset yhteensä	119	47
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä yhteensä	10 732	10 737

LIITE 17: TULOVEROT

(1 000 euroa)	1-12/2016	1-12/2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-15 651	-12 398
Aikaisempien tilikausien verot	105	-9
Laskennallisen verosaamisen muutos	624	2 382
Laskennallisen verovelan muutos	2 593	-2 015
Tuloverot	-12 329	-12 041
Muut välittömät verot	-77	-39
Tuloverot yhteensä	-12 406	-12 080
Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin		
Verokantatäsmäytys		
Kirjanpidon tulos ennen veroja	69 603	69 699
Kirjanpidon ja verotuksen tuloksen erot	-7 048	-9 612
Verotettava tulos	62 555	60 087
Tilikauden tulokseen ennen veroja perustuvat verot yksikön verokannalla	-13 921	-13 993
Tuloslaskelman verovapaat tuotot	935	559
Tuloslaskelman vähennyskelvottomat kulut	-73	-25
Tuloslaskelman ulkopuoliset vähennyskelpoiset kulut	277	1 220
Tuloslaskelmaan sisältyvät veronalaiset tuotot	-16	-1 116
Aiempien vuosien vahvistettujen tappioiden käyttö	313	1 463
Tappio, josta ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-27	-178
Aikaisempien tilikausien verot	105	-9
Ylläolevan erittelyn mukainen verokulu	-12 406	-12 080
Yhteisön tuloveroprosentti	20%	20%

Laskennallisista veroista annetaan lisätietoa liitteessä 28.

VARAT

LIITE 18: RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN LUOKITTELU

31.12.2016 (1 000 euroa)	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat	Eräpäi- vään asti pidettävät	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät	Käyvän arvon optio	Muut rahoitus- velat	Ei rahoitus- varoja /-velkoja	Yhteensä
Käteiset varat	1 100 784							1 100 784
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					118 055			118 055
Lainat ja saamiset luotto- laitoksilta	20 855							20 855
Lainat ja saamiset asiakkailta	6 942 744							6 942 744
Johdannaiset				72 024				72 024
suojaavat johdannaiset				71 852				
josta rahavirran				5 678				
josta käyvän arvon				66 174				
muut kuin suojaavat johdannaiset				172				
Sijoitusomaisuus		1 217 701	46 454				42 625	1 306 780
Henkivakuutustoimin- nan varat*		187 205			518 043		3 127	708 374
Varat yhteensä	8 064 383	1 404 906	46 454	72 024	636 098	0	45 751	10 269 616

Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					108 595			108 595
Velat luottolaitoksille						227 049		227 049
Velat asiakkaille						6 121 627		6 121 627
Johdannaiset				2 289				2 289
suojaavat johdannaiset				2 247				
josta käyvän arvon				2 247				
muut kuin suojaavat johdannaiset				42				
Liikkeeseenlasketut velkakirjat						2 049 588		2 049 588
Henkivakuutustoimin- nan velat*					515 377	146 574	2 376	664 327
Velat, joilla on huonompi etuoikeus						121 735		121 735
Velat yhteensä	0	0	0	2 289	623 972	8 666 574	2 376	9 295 210

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset ja niihin liittyvät velat.

31.12.2015 (1 000 euroa)	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat	Eräpäi- vään asti pidettävät	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät	Käyvän arvon optio	Muut rahoitus- velat	Ei rahoit- usvaroja /-velkoja	Yhteensä
Käteiset varat	546 340							546 340
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				1 359	160 875			162 234
Lainat ja saamiset luotto- laitoksilta	74 522							74 522
Lainat ja saamiset asiakkailta	6 312 589							6 312 589
Johdannaiset				70 845				70 845
suojaavat johdannaiset				70 600				
josta rahavirran				5 499				
josta käyvän arvon				65 100				
muut kuin suojaavat johdannaiset				245				
Sijoitusomaisuus		1 178 887	49 011				42 691	1 270 588
Henkivakuutustoimin- nan varat*		156 312			422 345		3 210	581 866
Varat yhteensä	6 933 452	1 335 198	49 011	72 204	583 220	0	45 900	9 018 986

Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					144 071			144 071
Velat luottolaitoksille						351 241		351 241
Velat asiakkaille						5 914 898		5 914 898
Johdannaiset				1 588				1 588
suojaavat johdannaiset				1 588				
josta rahavirran				4				
josta käyvän arvon				1 585				
Liikkeeseenlasketut velkakirjat						1 042 238		1 042 238
Henkivakuutustoimin- nan velat*					395 788	147 043	1 404	544 236
Velat, joilla on huonompi etuoikeus						146 336		146 336
Velat yhteensä	0	0	0	1 588	539 860	7 601 756	1 404	8 144 608

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset ja niihin liittyvät velat.

LIITE 19: KÄTEISET VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Kassa	17 829	19 347
Vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta	1 082 955	526 993
Käteiset varat yhteensä	1 100 784	546 340

LIITE 20: KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Kaupankäynnin rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Saamistodistukset muilta	0	488
Osakkeet ja osuudet	0	871
Yhteensä	0	1 359
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut		
Saamistodistukset		
Saamistodistukset julkisyhteisöltä	438	396
Saamistodistukset muilta	9 022	16 408
Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista*	108 595	144 071
Yhteensä	118 055	160 875
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	118 055	162 234

* Erä sisältää Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä rahastoista, joita käsitellään tarkemmin liitteessä 43 Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.

LIITE 21: LAINAT JA SAAMISET

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset	19 232	72 461
Luotot ja muut saamiset	1 623	2 062
Yhteensä	20 855	74 522
Lainat ja saamiset asiakkailta		
Käytetyt tililuotot	82 767	78 586
Lainat	6 520 581	5 915 292
Korkotukilainat	279 612	252 007
Valtion varoista välitetyt lainat	4 037	5 353
Luottokortit	82 383	81 213
Takaussaamiset	2 350	2 091
Muut saamiset	2 168	4 010
Arvonalentumistappiot	-31 155	-25 963
Yhteensä	6 942 744	6 312 589
Lainat ja saamiset yhteensä	6 963 599	6 387 111

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumistappiot (1 000 euroa)	Sopimuskohtaisesti arvostetut	Ryhmäkohtaisesti arvostetut	Yhteensä
Arvonalentumiset 1.1.2016	20 263	5 701	25 963
+ arvonalentumistappioiden lisäykset	9 159	2 422	11 581
-arvonalentumistappioiden peruutukset	-993	-1 824	-2 817
-lopulliset luottotappiot	-3 572		-3 572
Arvonalentumiset 31.12.2016	24 856	6 298	31 155

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumistappiot (1 000 euroa)	Sopimuskohtaisesti arvostetut	Ryhmäkohtaisesti arvostetut	Yhteensä
Arvonalentumiset 1.1.2015	21 862	5 698	27 560
+ arvonalentumistappioiden lisäykset	7 976	1 299	9 275
-arvonalentumistappioiden peruutukset	-1 884	-1 297	-3 181
-lopulliset luottotappiot	-7 691		-7 691
Arvonalentumiset 31.12.2015	20 263	5 701	25 963

LIITE 22: JOHDANNAISET JA SUOJAUSLASKENTA

Säästöpankkiryhmä suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus. Rahavirran suojauksen kohteena on vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Käypää arvoa suojaettaessa myös suojattava kohde on suojauksen ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän

oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan suojausinstrumenttien rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehon osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

31.12.2016 (1 000 euroa)	Nimellisarvo/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot	
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta		Varat	Velat
Muut kuin suojaavat johdannaiset						
Korkojohdannaiset	15 000			15 000		42
Luottojohdannaiset	5 000			5 000	172	
Yhteensä	20 000	0	0	20 000	172	42
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käyvän arvon suojaus	130 949	1 603 491	10 000	1 744 440	66 174	2 247
Korkojohdannaiset	55 000	1 489 000	10 000	1 554 000	62 860	
Osake- ja indeksijohdannaiset	75 949	114 491		190 440	3 314	2 247
Rahavirran suojaus		25 000		25 000	5 678	
Korkojohdannaiset		25 000		25 000	5 678	
Yhteensä	130 949	1 628 491	10 000	1 769 440	71 852	2 247
Johdannaiset yhteensä					72 024	2 289

Kaudella 1-12/2016 kirjattiin 318 tuhatta euroa tehokasta rahavirran suojausta muihin laajan tuloksen eriin. Rahavirran suojauksen tehon osuus kaudella oli -172 tuhatta euroa ja se on kirjattu kaupankäynnin nettotuottoihin.

Periodit, joiden aikana suojattujen rahavirtojen odotetaan vaikuttavan tulokseen ovat seuraavat:

(1 000 euroa)	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 569	3 691	974	6 234
Yhteensä	1 569	3 691	974	6 234

31.12.2015	Nimellisarvo/jäljellä oleva juoksu-aika			Käyvät arvot		
(1 000 euroa)	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä	Varat	Velat
Muut kuin suojaavat johdannaiset						
Luottojohdannaiset	10 000	5 000		15 000	245	
Yhteensä	10 000	5 000	0	15 000	245	0
Suojaavat johdannais-sopimukset						
Käyvän arvon suojaus	166 587	900 350	274 000	1 340 937	65 100	1 588
Korkojohdannaiset	120 000	795 000	274 000	1 189 000	63 223	490
Osake- ja indeksijohdannaiset	46 587	105 350		151 937	1 877	1 099
Rahavirran suojaus	15 000	50 000		65 000	5 499	
Korkojohdannaiset	15 000	50 000		65 000	5 499	
Yhteensä	181 587	950 350	274 000	1 405 937	70 600	1 588
Johdannaiset yhteensä					70 845	1 588

Kaudella 1-12/2015 kirjattiin -1 231 tuhatta euroa tehokasta rahavirran suojausta muihin laajan tuloksen eriin. Rahavirran suojauksen tehoton osuus kaudella oli 317 tuhatta euroa ja se on kirjattu kaupankäynnin nettotuottoihin.

Periodit, joiden aikana suojattujen rahavirtojen odotetaan vaikuttavan tulokseen ovat seuraavat:

(1 000 euroa)	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 467	3 680	1 137	6 284
Yhteensä	1 467	3 680	1 137	6 284

LIITE 23: SIOITUSOMAISUUS

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	700 564	678 791
Osakkeet ja osuudet	517 137	500 096
Yhteensä	1 217 701	1 178 887
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset		
Saamistodistukset	46 454	49 011
Yhteensä	46 454	49 011
Sijoituskiinteistöt	42 625	42 691
Sijoitusomaisuus yhteensä	1 306 780	1 270 588

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

31.12.2016 (1 000 euroa)	Myytavissä olevat saamistodistukset	Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Kaikki yhteensä
		Käypään arvoon	Käypään arvoon	Hankinta- menoon*		
Noteeratut	659 731	509 653		509 653	46 454	1 215 838
Julkisyhteisöiltä	178 724				43 645	222 369
Muilta	481 007	509 653		509 653	2 809	993 469
Muut kuin noteeratut	40 833	5 077	2 408	7 484		48 317
Muilta	40 833	5 077	2 408	7 484		48 317
Yhteensä	700 564	514 729	2 408	517 137	46 454	1 264 155

* Oman pääoman ehtoiset instrumentit, joilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa ja joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvon alentumistappiot (1 000 euroa)	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2016	1 217	1 429	2 646
+ arvon alentumistappioiden lisäykset	264	331	595
- arvon alentumistappioiden peruutukset	-242	-982	-1 224
Arvon alentumiset 31.12.2016	1 239	778	2 017

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

31.12.2015 (1 000 euroa)	Myytavissä olevat saamistodistukset	Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	Kaikki yhteensä
		Käypään arvoon	Käypään arvoon	Hankinta- menoon*		
Noteeratut	636 161	494 922		494 922	47 001	1 178 084
Julkisyhteisöiltä	137 718				46 002	183 720
Muilta	498 443	494 922		494 922	999	994 364
Muut kuin noteeratut	42 630	3 183	1 991	5 174	2 010	49 814
Muilta	42 630	3 183	1 991	5 174	2 010	49 814
Yhteensä	678 791	498 104	1 991	500 096	49 011	1 227 898

* Oman pääoman ehtoiset instrumentit, joilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerattua hintaa ja joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvon alentumistappiot (1 000 euroa)	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2015	1 267	1 198	2 465
+ arvonalentumistappioiden lisäykset		231	231
-arvon alentumistappioiden peruutukset	-50		-50
Arvon alentumiset 31.12.2015	1 217	1 429	2 646

LIITE 24: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Sijoitusrahastot	330 174	265 857
Varainhoitosalkut	93 696	71 656
Muu sijoitussidonnainen kateomaisuus	92 637	59 632
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	516 506	397 146
Muut sijoitukset		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	1 537	25 199
Yhteensä	1 537	25 199
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	8 243	17 446
Osakkeet ja osuudet	178 961	138 866
Yhteensä	187 205	156 312
Muut sijoitukset yhteensä	188 741	181 511
Henkivakuutustoiminnan sijoitukset yhteensä	705 247	578 657
Muut varat		
Muut saamiset	2 846	2 639
Siirtosaamiset	280	571
Muut varat yhteensä	3 127	3 210
Henkivakuutustoiminnan varat yhteensä	708 374	581 866

Henkivakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen liikkeesenlaskijan perusteella

(1 000 euroa)	31.12.2016			31.12.2015		
	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset	Saamis- todistukset	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset
Noteeratut	1 537	516 506		25 199	397 146	
Muilta	1 537	516 506		25 199	397 146	
Yhteensä	1 537	516 506	0	25 199	397 146	0

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat

31.12.2016	Myytävissä olevat saamistodistukset	Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet
(1 000 euroa)	Käypään arvoon	Käypään arvoon
Noteeratut	8 243	173 885
Muilta	8 243	173 885
Muut kuin julkisesti noteeratut		5 076
Muilta		5 076
Yhteensä	8 243	178 961

Henkivakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat

31.12.2015	Myytävissä olevat saamistodistukset	Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet
(1 000 euroa)	Käypään arvoon	Käypään arvoon
Noteeratut	15 366	131 222
Muilta	15 366	131 222
Muut kuin julkisesti noteeratut	2 080	7 644
Muilta	2 080	7 644
Yhteensä	17 446	138 866

Henkivakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset

(1 000 euroa)	2016	2015
Hankintameno 1.1.	0	367
Vähennykset, myynnit	0	-367
Hankintameno 31.12.	0	0

LIITE 25: SIOITUKSET OSAKKUUSYHTIÖISSÄ

Tiedot Säästöpankkiryhmän olennaisista osakkuusyhtiöistä:

Nimi	Toimipaikka	Pääasiallinen toimiala	Omistusosuus (%)	Osuus äänivallasta (%)	Omistusosuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
			31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Oy Samlink Ab	Espoo	Ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus	42,00	44,70	42,00	44,70
Aktia Hypoteekkipankki Oyj	Helsinki	Luotonanto	0,00	0,00	31,61	16,08

Samlink -konsernin tarkoituksena on tuottaa Säästöpankkiryhmälle Ryhmän yhtiöiden liiketoiminnassaan tarvitsemat tietojärjestelmä- ja tukipalvelut. Samlink-konserni tuottaa Ryhmälle mm. pankkitoiminnan tietojärjestelmäpalveluja, taloushallinnon palveluja, toimistoinfrastruktuuriin liittyviä palveluja ja teknisiä tukipalveluja.

Aktia Hypoteekkipankin tarkoituksena on ollut mahdollisimman edullisen varainhankinnan kautta tuottaa kilpailukykyisiä, mahdollisimman alhaisin hankintakustannuksin tuotettuja kiinnitys-luottolaissa tarkoitettuja rahoituspalveluja osapuolten/omistajien välitettäväksi yhtiölle omaa myyntikanavaa luomatta. Säästöpankkiryhmän osuus äänivallasta Aktia Hypoteekkipankissa oli 16,08 %, mutta osakassopimuksen mukaan Säästöpankkiryhmällä oli huo-

mattava vaikutusvalta Aktia Hypoteekkipankissa, minkä vuoksi yhtiö yhdisteltiin Ryhmän tilinpäätökseen osakkuusyhtiönä.

Aktia Hypoteekkipankin toiminta rajattiin syyskuussa 2012 Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n hallituksen tekemällä päätöksellä olemassa olevan asuntovakuudellisen luottokannan hallintaan ja jälleenrahoitukseen. Lokakuussa 2015 Säästöpankkiryhmä sopi Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n vähemmistöosuuden myymisestä Aktia Pankille ja Hypoteekkipankin sulauttamisesta Aktia Pankiin. Säästöpankkiryhmä myi omistuksensa yhtiössä Aktia Pankille syyskuussa 2016. Aktia Hypoteekkipankki yhdisteltiin Ryhmän tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä myyntihetken saakka, kunnes Ryhmän huomattava vaikutusvalta yhtiössä kaupan myötä päättyi.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista osakkuusyhtiöistä yhtiöiden omien tilinpäätösten lukuihin perustuen:	Oy Samlink Ab	Oy Samlink Ab	Aktia Hypoteekkipankki Oyj
(1 000 euroa)	2016	2015	2015
Varat yhteensä	32 208	32 084	950 462
Velat yhteensä	11 831	12 990	815 913
Liikevaihto	99 436	99 415	0
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	99 477	99 487	317
Tilikauden voitto	4 552	6 163	-1 357
Muut laajan tuloksen erät	0	0	-215
Laaja tulos	4 552	6 163	-1 572
Osakkuusyhtiöstä kaudella saadut osingot	1 374	629	169

Osakkuusyhtiön taloudellisen informaation täsmäytys Ryhmän taseen kirjanpitoarvoon:			
Osakkuusyhtiön nettovarat	20 378	19 094	134 549
Ryhmän omistusosuus	42,00%	42,00%	31,61 %
Oikaisut	1 473	1 470	3 348
Osakkuusyhtiön tasearvo Ryhmän taseessa	7 086	6 549	39 183

Yhteisjärjestelyt

Säästöpankkiryhmällä ei ole olennaisia yhteisjärjestelyjä.

Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ja asunto-osakeyhtiöt käsitellään Ryhmän tilinpäätöksessä yhteisinä toimintoina. Nämä yhtiöt sisältävät sekä sijoituskiinteistöjä että omassa käytössä olevia kiinteistöjä. 5 keskinäistä kiinteistöyhtiötä katsotaan Säästöpankkiryhmän näkökulmasta olennaisiksi, mutta näiden osuus Ryhmän taseesta on kuitenkin vähäinen.

Alla esitetään tiedot Säästöpankkiryhmän olennaisista yhteisistä toiminnoista:

Yhtiön nimi	Toimipaikka	Omistusosuus	
		2016	2015
Kiinteistö Oy Ikaalisten Säästökeskus	Ikaalinen	90,80 %	90,80 %
Asunto Oy Salamankulma	Turku	37,01 %	37,01 %
Kiinteistö Oy Liedon Liikekeskus	Lieto	85,70 %	85,70 %
Kt Oy Lohjan Pankkitalo	Lohja	100,00 %	100,00 %
Koy Iisalmen Pohjolankatu 6	Iisalmi	100,00 %	100,00 %

LIITE 26: AINEELLISET HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa -ja vesialueet	1 073	1 093
Rakennukset	46 824	47 072
Koneet ja kalusto	4 934	5 008
Muut aineelliset hyödykkeet	872	850
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 007	7
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	56 711	54 029

31.12.2016					
Aineellisten hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	78 476	34 407	1 706	7	114 595
Lisäykset	2 884	1 784	70	3 001	7 739
Vähennykset	-403	-335	-6		-744
Siirrot erien välillä	77	-85			-8
Arvonkorotus					0
Hankintameno 31.12	81 034	35 772	1 769	3 007	121 583
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-30 311	-29 399	-856		-60 566
Tilikauden poistot	-2 823	-1 814	-47		-4 685
Tilikauden arvonalentumiset	-3				-3
Vähennykset		375	6		381
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-33 137	-30 838	-897		-64 872
Kirjanpitoarvo 31.12.	47 897	4 934	872	3 007	56 711

31.12.2015					
Aineellisten hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	79 260	33 250	1 659	17	114 187
Lisäykset	326	1 817	47		2 191
Vähennykset	-1 178	-661		-10	-1 849
Siirrot erien välillä	52				52
Arvonkorotus	14				14
Hankintameno 31.12	78 476	34 407	1 706	7	114 595
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-29 287	-28 131	-816		-58 233
Tilikauden poistot	-3 293	-2 019	-45		-5 356
Tilikauden arvonalentumiset	-2				-2
Vähennykset	2 270	751	4		3 025
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-30 311	-29 399	-856		-60 566
Kirjanpitoarvo 31.12.	48 164	5 008	850	7	54 029

LIITE 27: AINEETOMAT HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat oikeudet	9 799	11 245
Muut aineettomat hyödykkeet	9 651	2 644
Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	9 687	5 240
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	22 137	19 129

Keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden testaus on suoritettu markkinaperusteisesti eikä viitteitä arvonalentumisesta ole.

Aineettomat oikeudet ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet muodostuvat merkittävilta osin ulkoisilta toimijoilta hankituista tietojärjestelmistä.

31.12.2016				
Aineettomien hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1	23 551	16 942	5 240	45 733
Hankitut liiketoimet				0
Lisäykset	190	1 721	6 900	8 812
Vähennykset	-15		-55	-70
Siirrot erien välillä	2 433	11	-2 399	45
Hankintameno 31.12.	26 159	18 674	9 687	54 519
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-12 306	-14 298		-26 604
Tilikauden poistot	-4 051	-1 783		-5 834
Vähennykset	-3	58		55
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-16 360	-16 022		-32 382
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 799	2 651	9 687	22 137

31.12.2015				
Aineettomien hyödykkeiden muutokset (1 000 euroa)	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1	19 561	16 266	4 471	40 298
Hankitut liiketoimet				0
Lisäykset	2 089	941	3 167	6 197
Vähennykset	-187	-265	-1	-454
Siirrot erien välillä	2 088		-2 396	-308
Hankintameno 31.12.	23 551	16 942	5 240	45 733
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-8 923	-12 865		-21 788
Tilikauden poistot	-3 471	-1 804		-5 276
Vähennykset	88	371		460
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-12 306	-14 298		-26 604
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 245	2 644	5 240	19 129

LIITE 28: LASKENNALLISET VEROT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Laskennallinen verosaaminen	3 385	1 075
Tuloverosaaminen	592	2 238
Verosaamiset yhteensä	3 977	3 313
Laskennalliset verovelat	62 699	59 236
Tuloverovelka	3 705	2 886
Verovelat yhteensä	66 403	62 122

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset		
Arvon alentumiset	1 253	1 133
Rahoitusvarat	2 196	3 944
Aineelliset hyödykkeet	874	737
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	290	207
Vahvistetut tappiot	1 897	1 378
Muut	613	460
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 739	-6 784
Yhteensä	3 385	1 075

Säästöpankkiryhmällä on käyttämättömiä verotuksellisia tappioita n. 8 miljoonaa euroa, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Tappiot vanhenevat vuosina 2019-2026.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Laskennalliset verovelat		
Tilinpäätössiirrot	48 257	48 669
Rahoitusvarat	14 326	12 309
Rahavirran suojaukset	976	913
Aineettomat hyödykkeet	1 429	2 056
Aineelliset hyödykkeet	1 444	2 095
Muut	5	-21
Laskennallisten verojen netottaminen	-3 739	-6 784
Yhteensä	62 699	59 236

2016 (1 000 euroa)	1.1.2016	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset								
Arvon alentumiset	1 133	120						1 253
Rahoitusvarat	3 944		-1 748					2 196
Aineelliset hyödykkeet	737	138						874
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	207	35			49			290
Vahvistetut tappiot	1 378	519						1 897
Muut	460	153						613
Laskennallisten verojen netottaminen	-6 784						3 045	-3 739
Yhteensä	1 075	964	-1 748	0	49	0	3 045	3 385

2016 (1 000 euroa)	1.1.2016	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2015
Laskennalliset verovelat								
Tilinpäätössiirrot	48 669	-412						48 257
Rahoitusvarat	12 309	-602	2 619					14 326
Rahavirran suojaukset	913			64				976
Aineettomat hyödykkeet	2 056	-627						1 429
Aineelliset hyödykkeet	2 095	-651						1 444
Muut	-21	39					-12	5
Laskennallisten verojen netottaminen	-6 784						3 045	-3 739
Yhteensä	59 236	-2 253	2 619	64	0	0	3 033	62 699

2015 (1 000 euroa)	1.1.2015	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset								
Arvon alentumiset	0	1 133						1 133
Rahoitusvarat	989		2 955					3 944
Rahavirran suojaukset	47			-47				0
Äineelliset hyödykkeet	846	-109						737
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	388	-26			-155			207
Vahvistetut tappiot	455	924						1 378
Muut	0	460						460
Laskennallisten verojen netottaminen	0						-6 784	-6 784
Yhteensä	2 725	2 382	2 955	-47	-155	0	-6 784	1 075

2015 (1 000 euroa)	1.1.2015	Tuloslaskelman kautta kirjattu muutos	Rahoitusvarat	Rahavirran suojaus	Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	Rakenne- järjestelyt	Muut	31.12.2015
Laskennalliset verovelat								
Tilinpäätössiirrot	51 189	3 041					-5 561	48 669
Rahoitusvarat	13 301	18	-1 009					12 309
Rahavirran suojaukset	1 206			-293				913
Äineettomat hyödykkeet	2 538	-500				78	-60	2 056
Äineelliset hyödykkeet	2 588	-523					29	2 095
Muut	0	-21						-21
Laskennallisten verojen netottaminen	0						-6 784	-6 784
Yhteensä	70 822	2 015	-1 009	-293	0	78	-12 376	59 236

LIITE 29: MUUT VARAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Maksujenvälityssaamiset	374	172
Siirtosaamiset		
Korot	33 568	35 080
Muut siirtosaamiset	21 478	7 413
Muut	8 699	5 538
Muut varat yhteensä	64 119	48 202

VELAT JA PÄÄOMA

LIITE 30: KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVELAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista*	108 595	144 071
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat yhteensä	108 595	144 071

* Erä sisältää Säästöpankkiryhmän ulkopuolisten sijoittajien osuudet Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä rahastoista, joita käsitellään tarkemmin liitteessä 43 Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.

VELAT

LIITE 31: VELAT LUOTTOLAITOKSILLE JA ASIAKKAILLE

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Velat luottolaitoksille		
Velat keskuspankeille	18 000	90 000
Velat luottolaitoksille	209 049	261 241
Yhteensä	227 049	351 241
Velat asiakkaille		
Talletukset	6 059 467	5 845 755
Muut rahoitusvelat	4 362	5 914
Ottolainauksen käyvän arvon muutos	57 798	63 229
Yhteensä	6 121 627	5 914 898
Velat luottolaitoksille ja asiakkaille yhteensä	6 348 676	6 266 139

LIITE 32: LIIKKEESEENLASKETUT VELKAKIRJAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavat		
Joukkovelkakirjalainat	1 213 851 *	910 009
Vakuudelliset joukkovelkakirjalainat	498 460 **	0
Muut		
Sijoitustodistukset	337 277	132 228
Muut	0	1
Liikkeeseenlasketut velkakirjat yhteensä	2 049 588	1 042 238
Joista		
Vaihtuvakorkoiset	642 607	154 256
Kiinteäkorkoiset	1 406 981	887 982
Yhteensä	2 049 588	1 042 238

* Tilikauden aikana Säästöpankkiryhmään kuuluva Säästöpankkien Keskuspankki laski liikkeeseen Irlannin arvopaperipörssiin listatun EMTN - ohjelman alla yhteensä 524 miljoonan euron arvosta vakuudettomia seniorimuotoisia joukkovelkakirjoja, joista 250 miljoonaa kaksivuotisena julkisena emissiona.

** Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluva Sp-Kiinnitysluottopankki perusti marraskuussa 3 miljardin euron suuruisen katettujen joukkovelkakirjalainojen ohjelman, jonka puitteissa Sp-Kiinnitysluottopankki laski liikkeeseen 500 miljoonan euron suuruisen katetun joukkovelkakirjalainan. Euromääräisen viitelainan lana-aika on viisi vuotta. S&P Global Ratings myönsi joukkovelkakirjalainalle luotoluokituksen AAA ja laina on listattu Dublinin arvopaperipörssiin.

Säästöpankkiryhmällä ei ole ollut mitään viivästyksiä ja laiminlyöntejä liittyen sen liikkeeseenlaskemiin velkakirjoihin.

LIITE 33: HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VELAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Muu kuin sijoitussidonnaisten sopimusten velka		
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset	146 574	147 043
Sijoitussidonnaisten sopimusten velka		
Sijoitussidonnaisten vakuutusten velka	425 835	341 881
Sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velka	89 541	53 908
Vastuuvelan riittävyydestin mukainen täydennys	0	0
Muut velat		
Siirtovelat ja saadut ennakot	1 651	1 177
Muut	725	227
Henkivakuutustoiminnan velat yhteensä	664 327	544 236

Henkivakuutusliiketoiminnan vastuuvelka (1 000 euroa)	Vastuu 2016	Sopimukset (kpl) 2016	Duraatio 2016
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset			
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus			
Takuukorko 3,5 %	2 592	42	9,8
Takuukorko 2,5 %	16 943	438	9,4
Takuukorko 0,0 %	107 105	2 915	8,6
Yksilöllinen eläkevakuutus			
Takuukorko 3,5 %	1 879	126	3,4
Takuukorko 2,5 %	6 487	704	9,5
Takuukorko 0,0 %	8 901	517	18,3
Ryhmäeläkevakuutus (maksuperusteinen, takuukorko 0,0 %)	1 697	102	4,9
Kapitalisaatiosopimukset (takuukorko 0,0 %)	48	1	0,4
Riskivakuutus sopimukset	923	31 037	3,7
Sijoitussidonnaiset sopimukset			
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus	337 139	13 636	12,1
Yksilöllinen eläkevakuutus	77 339	10 742	20,5
Ryhmäeläkevakuutus	2 336	91	13,0
Kapitalisaatiosopimukset	9 022	77	15,6
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	89 541	506	13,6
Vastuuvelan riittävyydestin mukainen täydennys	0		
Yhteensä	661 951	60 934	

Henkivakuutusliiketoiminnan vastuovelka (1 000 euroa)	Vastuu 2015	Sopimukset (kpl) 2015	Duraatio 2015
Muut kuin sijoitussidonnaiset sopimukset			
Takuukorkoiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus			
Takuukorko 3,5 %	2 215	42	10,2
Takuukorko 2,5 %	16 007	490	9,4
Takuukorko 0,0 %	111 319	3 261	8,7
Yksilöllinen eläkevakuutus			
Takuukorko 3,5 %	1 788	133	5,6
Takuukorko 2,5 %	5 823	723	10,7
Takuukorko 0,0 %	7 685	529	19,9
Ryhmäeläkevakuutus (maksuperusteinen, takuukorko 0,0 %)	1 418	96	3,8
Kapitalisaatiosopimukset (takuukorko 0,0 %)	333	3	0,3
Riskivakuutus sopimukset	457	35 253	3,9
Sijoitussidonnaiset sopimukset			
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset			
Säästövakuutus	264 236	11 474	12,4
Yksilöllinen eläkevakuutus	69 276	10 842	21,8
Ryhmäeläkevakuutus	2 038	91	8,7
Kapitalisaatiosopimukset	6 331	51	15,9
Sijoitussidonnaiset sijoitus sopimukset	53 908	293	11,4
Vastuuelan riittävyydestin mukainen täydennys	0		
Yhteensä	542 831	63 281	12,8

Vastuuelka on arvostettu kansallisen tilinpäätöksen periaatteiden mukaisesti. Arvostusperiaatteet on kuvattu tarkemmin laatimisperiaatteissa (liite 2).

Vastuuelan riittävyydestissä verrataan vastuuelan riittävyyttä sisäisen mallin mukaiseen vastuuelkaan. Riittävyydesti on kuvattu tarkemmin laatimisperiaatteissa.

Duraatio perustuu sisäisen mallin mukaisiin vastuuelan kassavirtoihin ja riskittömään korkokäyrään.

LIITE 34: VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS

(1 000 euroa)	Keskikorko %	31.12.2016
Pääomalainat	4,00 %	297
Muut		
Debentuurit	2,20 %	121 438
Velat joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		121 735

(1 000 euroa)	Keskikorko %	31.12.2015
Pääomalainat	4,00 %	297
Muut		
Debentuurit	2,11 %	146 039
Velat joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		146 336

Tarkemmat tiedot debentuurilainoista esitetään Pilari III liitetiedossa 49.

LIITE 35: VARAUKSET JA MUUT VELAT

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	64 291	50 057
Muut	9 057	14 561
Yhteensä	73 349	64 618
Siirtovelat		
Korkovelat	12 431	17 252
Saadut korkoennakot	1 352	1 803
Muut siirtovelat	19 643	16 233
Yhteensä	33 427	35 289
Varaukset		
Eläkevaraukset	1 576	1 172
Muut varaukset	280	888
Yhteensä	1 856	2 060
Varaukset ja muut velat yhteensä	108 631	101 967

(1 000 euroa)	2016	2015
Varausten muutokset		
1.1.	2 060	2 090
Lisäys muut varaukset	280	888
Vähennys maksupohjaiset eläkkeet	-888	-150
Vähennys etuuspohjaiset eläkkeet	403	-768
31.12.	1 856	2 060

LIITE 36: OMA PÄÄOMA

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Peruspääoma	20 338	20 338
Rahastot		
Kantarahasto	34 475	34 475
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	60 354	59 122
Vararahasto	69 669	68 076
Käyvän arvon rahasto	37 523	21 163
Suojausinstrumenttien rahasto	3 905	3 651
Muut rahastot	85 435	81 278
Kertyneet voittovarot		
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	561 347	513 996
Tilikauden voitto (tappio)	56 361	56 135
Säästöpankkiryhmän omistajien osuus yhteensä	929 408	858 235
Määräysvallattomien osuus	23 994	22 458
Oma pääoma yhteensä	953 402	880 694

Peruspääoma

Erään kirjataan maksettu osake-, osuus- tai peruspääoma. Mikäli osakepääoma on kokonaan tai osittain merkitsemättä kaupparekisteriin, kaupparekisteriin merkitsemätön osuus on ilmoitettava taseessa omana eränään tämän erän alaeänä.

Säästöpankkiryhmän peruspääoma muodostuu Säästöpankki- en peruspääomasta, jota ei säästöpankkilain 11 § mukaan makseta takaisin.

Säästöpankkiryhmään kuuluu myös neljä osakeyhtiömuotoista säästöpankkia, joiden osalta osakepääoma sisältyy oman pääoman peruspääomaan.

Kantarahasto

Kantarahastoon kirjataan säästöpankkilain 13 §:ssä tarkoitettu kantarahasto.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahasto on sidottua pääomaa. Ylikurssirahastoon on kirjattu mm. omien osakkeiden myyntivoitot.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei merkitä osakepääomaan ja jota ei kirjanpitolain mukaan merkitä vieraaseen pääomaan, sekä sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. Rahastoon merkitään myös se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan ja jota ei käytetä tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen.

Vararahasto

Vararahasto on sidottua pääomaa. Erään merkitään säästöpankkilain (1502/2001) 10 §:ssä tarkoitettuun vararahastoon kirjatut määrät.

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahastoon kirjataan käypään arvoon arvostamisesta syntyneet erät.

Suojausinstrumenttien rahasto

Suojausinstrumenttien rahastoon kirjataan rahavirran suojauksesta syntyneet erät. Tällaiseksi eräksi kirjataan se osa rahavirran suojaukseen määritetyn suojausinstrumentin (johdannais-sopimuksen) käyvän arvon muutoksesta, jonka todetaan olevan tehokas suojaus.

Muut rahastot

Muita rahastoja ovat yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yleistä päätösvaltaa Säästöpankkiryhmässä käyttävän osuuskunnan kokouksen päätökseen perustuvia, aikaisempien tilikausien tuloksesta muodostettuja vapaita rahastoja.

Kertyneet voittovarot

Erään kirjataan tuloslaskelman osoittama tilikauden tulos sekä tulos edellisiltä tilikausilta siltä osin, kuin sitä ei ole siirretty muihin oman pääoman eriin tai jaettu voitonjakona.

Erittely käyvän arvon rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2016	2015
Käyvän arvon rahasto 1.1.	21 163	35 540
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, osakkeet ja osuudet	30 359	19 578
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahoitusravopaperit	12 983	-10 759
Laskennalliset verot käypään arvoon arvostamisesta	-4 367	3 690
Osuus käyvän arvon rahaston muutoksista osakkuusyhtiöissä	0	0
Määräysvallattomien omistajien osuus käyvän arvon rahastosta	-698	1 860
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	-21 918	-28 746
Käyvän arvon rahasto 31.12	37 523	21 163

Erittely suojausinstrumenttien rahaston muutoksista (1 000 euroa)	2016	2015
Suojausinstrumenttien rahasto 1.1.	3 651	4 568
Voitto/tappio käypään arvoon arvostamisesta, rahavirtaa suojaavat johdannaiset	146	-912
Osuus rahavirran suojauksesta osakkuusyhtiöissä	0	68
Laskennalliset verot, rahavirran suojaus	-64	246
Tuloslaskelmaan siirretty määrä	172	-319
Suojausinstrumenttien rahasto 31.12	3 905	3 651

MUUT LIITETIEDOT

LIITE 37: VAKUUDET

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Annetut vakuudet		
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	37 628	61 316
Luotot *	703 492	0
Muut	16 284	31 494
Annetut vakuudet yhteensä	757 404	92 810
Saadut vakuudet		
Kiinteistövakuudet	6 584 761	5 966 659
Saamistodistukset	42 032	37 952
Muut	73 282	66 638
Saadut takaukset	60 575	64 718
Saadut vakuudet yhteensä	6 760 650	6 135 967

* Sp-Kiinnitysluottopankin marraskuussa 2016 liikkeeseenlaskeman 500 miljoonan euron vakuudellisen joukkovelkakirjalainan vakuudeksi asetetut luotot.

LIITE 38: TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Takaukset	63 467	66 665
Luottolupaukset	487 120	388 321
Muut	8 120	8 564
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	558 707	463 550

LIITE 39: RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN NETTOUTUS

Säästöpankkiryhmän johdannaissopimuksiin sovelletaan joko ISDA:n tai Finanssialan Keskusliiton johdannaissopimusta. Näiden sopimusten perusteella johdannaisten maksuja voidaan nettouttaa transaktiokohtaisesti maksupäivittäin ja vastapuolen maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa. Sopimusehdoissa voidaan lisäksi vastapuolikohtaisesti sopia vakuuksista. Nämä johdannaiset esitetään taseessa bruttoperusteisesti.

30.12.2016				Määrät, joita ei ole nettoutettu mutta jotka sisältyvät päänetotussopimuksiin ja vastaaviin			
(1 000 euroa)	Kirjatut rahoitusvarat, brutto	Taseessa netotetut kirjatut rahoitusvelat, brutto	Kirjanpitoarvo taseessa, netto	Rahoitus-instrumentit	Vakuudeksi saadut/annetut rahoitus-instrumentit	Vakuudeksi saatu/annettu käteinen	Netto-summa
Varat							
Johdannaissopimukset				70 957		45 328	25 629
Yhteensä				70 957	0	45 328	25 629

Velat							
Johdannaissopimukset				2 289		400	1 889
Yhteensä				2 289	0	400	1 889

31.12.2015				Määrät, joita ei ole nettoutettu mutta jotka sisältyvät päänetotussopimuksiin ja vastaaviin			
(1 000 euroa)	Kirjatut rahoitusvarat, brutto	Taseessa netotetut kirjatut rahoitusvelat, brutto	Kirjanpitoarvo taseessa, netto	Rahoitus-instrumentit	Vakuudeksi saadut/annetut rahoitus-instrumentit	Vakuudeksi saatu/annettu käteinen	Netto-summa
Varat							
Johdannaissopimukset				69 946	15 858	39 048	15 040
Yhteensä				69 946	15 858	39 048	15 040

Velat							
Johdannaissopimukset				1 468		400	1 068
Yhteensä				1 468	0	400	1 068

LIITE 40: KÄYVÄT ARVOT ARVOSTUSMENETELMÄN MUKAISESTI

Käypään arvoon arvostus

Rahoitusinstrumentit esitetään Ryhmän taseessa käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kuvataan rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu arvostustavan mukaan sekä perusteet arvostamistavoille ja käyvän arvon määrittämiselle.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot määritetään ensisijaisesti käyttämällä noteerauksia julkisesti noteeratuilta markkinoilta tai kolmansilta osapuolilta saatuja markkinahintoja. Mikäli markkinanoteerausta ei ole saatavilla, on tase-erät pääosin arvostettu diskonttaamalla tulevat kassavirrat tilinpäätöspäivän markkinakorkojen avulla. Käteisvarojen osalta käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa. Myös vaadittaessa maksettavien talletusten osalta on nimellisarvon katsottu vastaavan käypää arvoa.

Sijoituskiinteistöt arvostetaan Ryhmän tilinpäätöksessä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ilmoitetaan liitetietona. Käypien arvojen määrittelyn perustana on käytetty mahdollisimman vertailukelpoisia markkinahintoja tai kiinteistön nettotuottoihin perustuvaa arvostusmallia. Merkittävimpjen kiinteistöjen osalta arvostukselle pyritään saamaan riippumattoman arvioitsijan lausunto.

Säästöpankkiryhmällä ei ole kertaluontoisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

Käyvän arvon hierarkiat

Taso 1 sisältää rahoitusvarat, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien noteerausten perusteella. Likvidik-

si katsotaan markkina, jossa hinnat ovat saatavilla helposti ja riittävän säännöllisesti. Taseon 1 kuuluvat noteeratut joukko-velkakirjalainat sekä muut arvopaperit ja pörssiosakkeet ja -johdannaiset, joille noteerataan julkisesti hinta.

Taso 2 sisältää rahoitusvarat, joille ei ole saatavissa noteerausta suoraan toimivilta markkinoilta ja joiden käypä arvo arvioidaan käyttäen arvostusmenetelmiä tai -malleja. Nämä perustuvat oletuksiin, joita tukevat todennettavissa oleva markkinainformaatio, kuten vastaavanlaisten instrumenttien noteerattuja korkoja tai hintoja. Tähän ryhmään kuuluvat mm. valuutta- ja korkojohdannaiset sekä yritys- ja sijoitustodistukset.

Taso 3 sisältää rahoitusvarat, joiden käypää arvoa ei saada julkisesta markkinanoteerauksesta tai todennettavissa olevaan markkinainformaatioon perustuvien arvostusmenetelmien tai -mallien avulla. Taseon 3 luetaan noteeraamattomat osakeinstrumentit, strukturoidut sijoitukset sekä muut arvopaperit, joille ei tällä hetkellä ole saatavissa sitovaa markkinanoteerausta. Usein taseon 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon. Taseon 3 luetaan myös Ryhmän sijoituskiinteistöille määritetyt käyvät arvot.

Siirrot tasojen välillä

Siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaman tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä ei ole ollut tilikauden 1.1.-31.12.2016 aikana.

31.12.2016	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			Käypä arvo
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	9 460	649		8 811	9 460
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	518 043	516 506		1 537	518 043
Muut toiminnot**	108 595	108 595			108 595
Johdannaispimukset					
Pankkitoiminta	72 024		70 785	1 239	72 024
Myytavissä olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	1 217 220	1 172 058	16 478	28 684	1 217 220
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	187 205	182 128		5 076	187 205
Muut toiminnot	482	482			482

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka sisältyvät taseon 1 saldoihiin.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

31.12.2016	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			Käypä arvo
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Jaksotettuun hankintameroon arvostettavat					
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset					
Pankkitoiminta	46 454	46 688		301	46 989
Lainat ja muut saamiset					
Pankkitoiminta	8 064 383		9 428 289	3 837	9 432 126
Rahoitusvarat yhteensä	10 223 865	2 027 106	9 515 552	49 485	11 592 143
Sijoituskiinteistöt					
Pankkitoiminta	42 625			68 410	68 410
Yhteensä	42 625	0	0	68 410	68 410

31.12.2016	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			Käypä arvo
Rahoitusvelat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	513 377	513 377			513 377
Muut toiminnot**	108 595	108 595			108 595
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	2 289		2 289		2 289

Jaksotettuun hankintameroon arvostettavat					
Pankkitoiminta	8 520 000	1 689 352	6 797 932	82 456	8 569 740
Rahoitusvelat yhteensä	9 146 260	2 313 323	6 800 221	82 456	9 196 001

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkoja, jotka raportoidaan tasolla 1 alla olevan sijoituksen arvostuksen mukaisesti.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

Tapahtumat tasolla 3

Täsmäytys muutoksille, jotka ovat tapahtuneet rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3

Tuloksen kautta arvostettavat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	14 431	5 700	20 130
Hankinnat	402		402
Myynnit	-3 104	-4 194	-7 298
Eräntyneet tilikauden aikana	-3 300		-3 300
Tuloslaskelmaan kirjatut arvomuutokset, realisoituneet	159	12	171
Tuloslaskelmaan kirjatut arvomuutokset, ei-realisoituneet	224	20	244
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	8 811	1 537	10 348

Tuloslaskelman kautta kirjatut arvomuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot" ja "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Johdannaiset (netto) (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henki- vakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	1 024	0	1 024
Hankinnat	946		946
Myynnit	-1		-1
Eräntyneet tilikauden aikana	-796		-796
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	66		66
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	1 239	0	1 239

Tuloslaskelman kautta kirjatut johdannaisten arvonmuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot".

Myytavissä olevat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja henki- vakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	38 618	8 794	47 412
Hankinnat	7 032		7 032
Myynnit	-4 257	-3 120	-7 377
Eräntyneet tilikauden aikana	-1 707		-1 707
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	16		16
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-6		-6
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset	191	-598	-406
Siirrot tasolle 1 ja 2	-11 202		-11 202
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	28 684	5 076	33 760

Tuloslaskelmaan vuoden aikana kirjatut käyvän arvon muutokset sisältyvät erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja "Henkivakuutus-
toiminnan nettotuotot". Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset on kirjattu muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman
käyvän arvon rahastoon.

Herkkyyksianalyysi rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3 (1 000 euroa)	Tulosvaikutus oletetuille muutoksille		
	Kirjanpito- arvo	Positiivinen	Negatiivinen
31.12.2016			
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Pankkitoiminta	8 811	315	-315
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	1 537	16	-16
Yhteensä	10 348	331	-331
Johdannaissopimukset			
Pankkitoiminta, varat	1 239		-1 239
Yhteensä	1 239	0	-1 239
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Pankkitoiminta	28 684	1 767	-1 767
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	5 076	761	-761
Yhteensä	33 760	2 529	-2 529
Yhteensä	45 348	2 860	-4 099

Yllä olevassa taulukossa esitetään tason 3 instrumenttien käyvän arvon herkkyyks oletetuille muutoksille. Käypää arvoa on testattu
olettamalla korkotason muuttuvan 1 % kaikissa maturitettiluokissa samanaikaisesti. Ei-korkoherkkien sijoitusten osalta herkkyyksana-
lyysissä on käytetty 15 % arvonmuutosta. Johdannaisten osalta herkkyyksianalyysissä on käytetty mahdollisena arvonmuutoksena koko
johdannaisen käypää arvoa.

31.12.2015	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			Käypä arvo
Rahoitusvarat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	18 163	3 732		14 431	18 163
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	422 345	416 645		5 700	422 345
Muut toiminnot**	144 071	144 071			144 071
Johdannaispimukset					
Pankkitoiminta	70 845		68 723	2 122	70 845
Myytävässä olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	1 178 427	1 133 307	6 502	38 618	1 178 427
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	156 312	147 518		8 794	156 312
Muut toiminnot	460	460			460
Jaksotettuun hankintameno arvos- tettavat					
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset					
Pankkitoiminta	49 011	49 357	2 033	299	51 690
Lainat ja muut saamiset					
Pankkitoiminta	6 933 452		8 215 007	12 892	8 227 899
Rahoitusvarat yhteensä	8 973 086	1 895 091	8 292 264	82 856	10 270 211
Sijoituskiinteistöt					
Pankkitoiminta	42 691			67 057	67 057
Yhteensä	42 691	0	0	67 057	67 057

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvät arvot, jotka sisältyvät tason 1 saldoihiin.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

31.12.2015	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo hierarkiatasoin			Käypä arvo
Rahoitusvelat (1 000 euroa)		Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostettavat					
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta*	395 788	395 788			395 788
Muut toiminnot**	114 071	144 071			144 071
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	1 588		490	1 099	1 588
Jaksotettuun hankintameno arvos- tettavat					
Pankkitoiminta	7 454 713	793 117	6 255 764	431 632	7 480 513
Rahoitusvelat yhteensä	7 996 161	1 332 977	6 256 254	432 730	8 021 961

* Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten sijoitussopimusten velkoja, jotka raportoidaan tasolla 1 alla olevan sijoituksen arvostuksen mukaisesti.

** Muiden sijoittajien osuus konsolidoitavista rahastoista.

Tapahtumat tasolla 3

Täsmäytys muutoksille, jotka ovat tapahtuneet rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3.

Tuloksen kautta arvostettavat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja hen- kivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	16 927	15 314	32 241
Hankinnat	2 294		2 294
Myynnit	-2 050	-10 837	-12 887
Eräntyneet tilikauden aikana	-1 200		-1 200
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	-64	935	871
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-728	288	-440
Siirrot tasolle 1 ja 2	-748		-748
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	14 431	5 700	20 130

Tuloslaskelman kautta kirjatut arvonmuutokset on kirjattu eriin "Kaupankäynnin nettotuotot" ja "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot".

Johdannaiset (netto) (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja hen- kivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	1 500	0	1 500
Hankinnat	1 139		1 139
Eräntyneet tilikauden aikana	-1 050		-1 050
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	0		0
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-565		-565
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 024	0	1 024

Tuloslaskelman kautta kirjatut johdannaisten arvonmuutokset on kirjattu erään "Kaupankäynnin nettotuotot".

Myytävikissä olevat rahoitusvarat (1 000 euroa)	Pankkitoiminta	Varainhoito- ja hen- kivakuutustoiminta	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	100 922	6 957	107 879
Hankinnat	8 750	8 813	17 563
Myynnit	-8 467	-5 714	-14 181
Eräntyneet tilikauden aikana	-22 166	-9	-22 175
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, realisoituneet	511	126	638
Tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset, ei-realisoituneet	-62		-62
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset	-184	-1 379	-1 563
Siirrot tasolta 1 ja 2	7		7
Siirrot tasolle 1 ja 2	-40 693		-40 693
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	38 618	8 794	47 412

Tuloslaskelmaan vuoden aikana kirjatut käyvän arvon muutokset sisältyvät eriin "Sijoitustoiminnan nettotuotot" ja "Henkivakuutustoiminnan nettotuotot". Realisoitumattomat käyvän arvon muutokset on kirjattu muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman käyvän arvon rahastoon.

Herkkyyksanalyysi rahoitusinstrumenteille, jotka kuuluvat tasoon 3 (1 000 euroa)			
31.12.2015	Kirjanpito- arvo	Positiivinen	Negatiivinen
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Pankkitoiminta	14 431	529	-529
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	5 700	323	-323
Yhteensä	20 130	852	-852
Johdannaisoppimukset			
Pankkitoiminta, varat	2 122		-2 122
Pankkitoiminta, velat	-1 099	1 099	
Yhteensä	1 024	1 099	-2 122
Myytävissä olevat rahoitusvarat			
Pankkitoiminta	38 618	1 610	-1 610
Varainhoito- ja henkivakuutustoiminta	8 794	1 243	-1 143
Yhteensä	47 412	2 853	-2 853
Yhteensä	68 566	4 804	-5 828

Yllä olevassa taulukossa esitetään tason 3 instrumenttien käyvän arvon herkkyyks oletetuille muutoksille. Käypää arvoa on testattu olettamalla korkotason muuttuvan 1 % kaikissa maturiteettiluokissa samanaikaisesti. Ei-korkoherkkien sijoitusten osalta herkkyyksanalyysissä on käytetty 15 % arvonmuutosta. Johdannaisen osalta herkkyyksanalyysissä on käytetty mahdollisena arvonmuutoksena koko johdannaisen käypää arvoa.

LIITE 41: ELÄKEVELKA

Säästöpankkiryhmän lakisääteinen eläketurva (TyEL) on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä ja se on maksupohjainen järjestely. Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluvissa yhtiöissä on henkivakuutusyhtiöissä useita etuuspohjaisia eläkevakuutuksia johdolle, tietyille johtavassa asemassa oleville työntekijöille sekä sellaisille henkilöille, jotka aikanaan kuuluivat Säästöpankkien Eläkekassaan.

Eläkeikä vakuutuksissa on 60-65 vuotta ja tavoite-eläke on 60 % sopimuksissa määritellystä eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Järjestelyjä säätelevät paikalliset verolait ja muu lainsäädäntö.

Vakuutusjärjestelyssä varojen määrä kuvastaa vakuutusyhtiön vastuulla olevaa osaa velvoitteesta ja se lasketaan samalla diskonttauskorolla kuin velvoite. Järjestelyyn kuuluvat varat sisältävät 100 % hyväksyttäviä vakuutuksia. Koska velvoitteet on vakuutettu, yhtiön vastuulle ei jää merkittäviä riskejä. Yhtiön vastuulla ovat lähinnä työeläkeindeksiin sidottujen eläkkeiden korotukset sekä diskonttauskoron ja palkankehityksen muutosten vaikutus.

Vakuutusyhtiöissä hoidettavien etuuspohjaisten järjestelyjen varat ovat osana vakuutusyhtiöiden sijoitusvarallisuutta, ja niiden sijoitusriski on vakuutusyhtiöillä.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Veloitteen nykyarvo	15 907	13 546
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	14 331	12 374
Taseessa oleva velka 31.12.	1 576	1 172
Vakuutusmatemaattiset oletukset		
Diskonttauskorko, %	1,20%	1,60 %
Palkankehitys, %	1,90%	2,10 %
Eläkkeiden nousu, %	0,00 - 1,65%	0,00 - 1,80 %

(1 000 euroa)	2016	2015
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	895	1 031
Aikaisempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot	93	0
Nettokorko	10	28
Kulut tuloslaskelmassa	998	1 059
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	243	-777
Laaja tulos ennen veroja	1 241	282
Veloitteen nykyarvo 1.1.	13 546	12 410
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	895	1 031
Aikaisempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot	93	0
Korkokulut	215	220
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) demografisten oletusten muutoksesta	0	291
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) taloudellisten oletusten muutoksesta	612	-9
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) / tappiot (+) kokemukseräisistä muutoksista	801	-207
Maksetut etuudet	-255	-190
Veloitteen nykyarvo 31.12.	15 907	13 546
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1	12 374	10 470
Korkotuotot	205	193
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto pl. korkokuluun/-tuottoon kuuluva erä	1 170	852
Maksetut etuudet	-255	-190
Järjestelyyn suoritettavat maksut	837	1 050
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	14 331	12 374
Veloitteen nykyarvo	15 907	13 546
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	14 331	12 374
Taseessa oleva velka 31.12.	1 576	1 172
Taseessa oleva velka 1.1.	1 172	1 940
Kulut tuloslaskelmassa	998	1 059
Järjestelyyn suoritettavat maksut	-837	-1 050
Uudelleenmäärittämiset laajassa tuloslaskelmassa	243	-777
Tasessa oleva velka 31.12.	1 576	1 172

Herkkyysanalyysi - nettovelka

Alla olevasta taulukosta näkyvät oletusten muutosten vaikutukset nettovelkaan

	2016	2015
Diskontokoron muutos +0,50%	-168	-182
Diskontokoron muutos -0,50%	259	209
Palkankehitys + 0,5 %	200	203
Palkankehitys - 0,5 %	-132	-195
Eläkkeiden nousun muutos + 0,5 %	715	612
Eläkkeiden nousun muutos - 0,5 %	-586	-553

Veloitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 16 (17) vuotta.

Säästöpankkiryhmä arvioi maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihinsä vuonna 2017 noin 774 (1 043) tuhatta euroa.

LIITE 42: MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Säästöpankkiryhmä vuokralle ottajana

Säästöpankkiryhmä toimii vuokralle ottajana mm. konttoritilojen, tulostimien ja kannettavien tietokoneiden osalta.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ei puretavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	1 682	2 542
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	8 249	3 332
Yli viiden vuoden kuluttua	4 809	672
Yhteensä	14 740	6 546

Säästöpankkiryhmän vuokralle antajana

Säästöpankkiryhmä toimii vuokralle antajana mm. pankkien omistamien asuinhuoneistojen osalta.

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ei puretavissa olevien vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	1 713	1 575
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	5 329	2 888
Yli viiden vuoden kuluttua	2 664	2 822
Yhteensä	9 706	7 286

LIITE 43: SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄN TILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVÄT YHTEISÖT

Säästöpankkiryhmän rakenne

Alla olevassa taulukossa esitetään tiedot Säästöpankkiryhmän yhdisteltyn tilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä.

YRITYS	TOIMIPAIKKA		
Laskentatekninen emoyritys:			
Säästöpankki Sinetti	Orivesi		
Huittisten Säästöpankki	Huittinen		
Aito Säästöpankki Oy	Tampere		
Kalannin Säästöpankki	Uusikaupunki		
Avain Säästöpankki	Kortesjärvi		
Lammin Säästöpankki	Hyvinkää		
Liedon Säästöpankki	Lieto		
Länsi-Uudenmaan Säästöpankki	Lohja		
Mietoisten Säästöpankki	Masku		
Myrskylän Säästöpankki	Myrskylä		
Säästöpankki Optia	Iisalmi		
Helmi Säästöpankki Oy	Lahti		
Pyhärannan Säästöpankki	Pyhäranta		
Someron Säästöpankki	Somero		
Suomenniemen Säästöpankki	Suomenniemi		
Sysmän Säästöpankki	Sysmä		
Ylihärman Säästöpankki	Ylihärnä		
Eurajoen Säästöpankki	Eurajoki		
Ekenäs Sparbank	Tammisaari		
Kiikoisten Säästöpankki	Sastamala		
Kvevlax Sparbank	Koivulahti		
Närpiön Säästöpankki Oy	Närpiö		
		OMISTUSOSUUS	OMISTUSOSUUS
Tytärtyritykset:		31.12.2016	31.12.2015
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	78,10 %	78,10 %
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Espoo	94,73 %	94,73 %
Sp-Rahastoyhtiö Oy	Helsinki	92,57 %	92,57 %
Säästöpankkiliitto osk	Espoo	100,00 %	100,00 %
SP Back Office Oy	Eurajoki	100,00 %	100,00 %
SP Taustataiturit Oy	Somero	100,00 %	100,00 %
Sp-Henkivakuutus Oy	Espoo	81,22 %	81,22 %
Sp-Koti Oy	Espoo	100,00 %	100,00 %
Säästöpankkien Holding Oy	Helsinki	80,10 %	80,10 %
Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj (ent. Sp-KLP Palvelu Oy)	Espoo	100,00 %	100,00 %

Yhdisteltävät sijoitusrahastot:

Säästöpankki Yrittäjälaina	Helsinki	35,32 %	45,28 %
Säästöpankki High Yield	Helsinki	50,00 %	64,60 %
Säästöpankki Lyhytkorko	Helsinki		37,58 %
Säästöpankki Kehittyvät korkomarkkinat	Helsinki	68,10 %	

Merkittävimmät kiinteistöyhtiöt:

Fast Ab Bankborg	Koivulahti	100,00 %	100,00 %
Fast Ab Kvevlax Affärshus	Koivulahti	65,90 %	65,90 %
Kiinteistö Oy Säästö-Erkko	Orimattila	64,58 %	64,58 %
Kiinteistö Oy Toritammi-Torgeken Fastighets Ab	Kaskinen	56,00 %	56,00 %
Kiinteistö Oy Eräjärven Pankkitalo	Eräjärvi	100,00 %	100,00 %
Kiinteistö Oy Oriveden Läsimäki	Orivesi	94,22 %	94,22 %
Kiinteistö Oy Kaustisen Säästökeskus	Pietarsaari	76,00 %	76,00 %
Kiinteistö Oy Käviän Säästöpuisto	Kokkola	100,00 %	100,00 %
Kiinteistö Oy Kalajoenrinne	Kalajoki	59,37 %	59,37 %

Merkittävät rajoitukset

Ei merkittäviä omistukseen ja varojen käyttöön liittyviä rajoituksia.

Määräysvallattomien omistajien osuudet tytäryrityksissä

Säästöpankkiryhmän tytäryritysten määräysvallattomat omistajat ovat pääosin säästöpankkeja, jotka eivät kuulu Säästöpankkien yhteenliittymään.

Alla olevassa taulukossa esitetään erittely yhtiöistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus.

Tytäryritys	Toimipaikka	Määräysvallattomien omistusosuus (%)	Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta, tuhatta euroa
		2016	2016
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	21,90	10 426
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Espoo	5,27	2 533
Sp-Henkivakuutus Oy	Espoo	18,78	8 630

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Tiedot esitetään ennen sisäisten erien eliminointia.

(1 000 euroa)	Nooa Säästöpankki Oy	Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Sp-Henkivakuutus Oy
	2016	2016	2016
Lainat ja saamiset	609 310	2 196 084	
Henkivakuutustoiminnan varat			701 721
Muut varat	142 780	109 048	2 762
Velat	704 094	2 257 061	673 968

Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluu yhtiöitä, joissa määräysvallattomien omistajien osuus omistuksesta on 5,78-44,00 % ja osuus omasta pääomasta yhteensä 2 405 tuhatta euroa. Yhdenkään näistä yhtiöistä ei katsota olevan yksittäin merkittävä.

Tytäryritys	Toimipaikka	Määräysvallattomien omistusosuus (%)	Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta, tuhatta euroa
		2015	2015
Nooa Säästöpankki Oy	Helsinki	21,90	9 811
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Espoo	5,27	2 565
Sp-Henkivakuutus Oy	Espoo	18,78	8 113

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksistä, joissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Tiedot esitetään ennen sisäisten erien eliminointia.

(1 000 euroa)	Nooa Säästöpankki Oy	Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj	Sp-Henkivakuutus Oy
	2015	2015	2015
Lainat ja saamiset	594 428	1 439 433	
Henkivakuutustoiminnan varat			580 286
Muut varat	156 898	108 479	3 422
Velat	707 472	1 501 269	553 017

Lisäksi Säästöpankkiryhmään kuuluu yhtiöitä, joissa määräysvallattomien omistajien osuus omistuksesta on 5,78-44,00 % ja osuus omasta pääomasta yhteensä 1 969 tuhatta euroa. Yhdenkään näistä yhtiöistä ei katsota olevan yksittäin merkittävä.

Konsolidoidut strukturoidut yhteisöt

Ryhmä on osallisena yhteisöihin, joka on rakennettu siten, etteivät äänioikeudet tai vastaavanlaiset oikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä, kenellä on määräysvalta yhteisössä, esimerkiksi kun äänioikeudet liittyvät vain hallinnollisiin tehtäviin ja merkityksellisiä toimintoja ohjataan sopimukseen perustuvien järjestelyjen avulla. Tällaiset yhteisöt ovat strukturoituja yhteisöjä. Arvioitaessa tarvetta yhdistellä strukturoituja yhteisöjä Ryhmän tilinpäätökseen huomioidaan Ryhmän ja kyseisen yhteisön välisen suhteen luonne sekä arvioidaan Ryhmän valtaa yhteisössä IFRS 10 -standardin määrittelemän määräysvallan periaatteen mukaan.

Ryhmän vaikutuspiiriin kuuluvat strukturoidut yhteisöt ovat Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja. Sp-Rahastoyhtiö toimii sijoitusrahastojen hallinnoijana, joten Ryhmällä katsotaan olevan sijoitusrahastoja koskeva valta, jonka avulla se pystyy vaikuttamaan saamaansa tuoton määrään. Ryhmässä on määritetty konsolidoitaviksi rahastoiksi ne sijoitusrahastot, joissa Ryhmään kuuluvien yhteisöjen omistusosuus on pidempiaikaisena sijoituskohteena ollut yli 40 %. Ryhmään kuuluvien yhtiöiden omistusosuus rahastossa on pitänyt olla yli 40 % yli puolen vuoden ajan, ennen kuin rahasto yhdistellään. Ryhmän tilinpäätökseen on yhdistelty 3 sijoitusrahastoa 31.12.2016 (3 vuonna 2015).

Alla olevassa taulukossa varoina esitetään niiden sijoitusrahastojen arvo, joissa Ryhmällä on edellä määritetyn mukaisesti määräysvalta ja jotka on yhdistelty Ryhmän tilinpäätökseen. Velka sisältää muiden omistajien osuuden kyseisten rahastojen arvosta. Velat eivät edusta vaateita Ryhmän varoja kohtaan, ja sijoitusrahastojen varoja puolestaan voidaan käyttää vain niiden omien velkojen suorituksiin.

(1 000 euroa)	31.12. 2016		21.12.2015	
	Varat yhteensä	Velat yhteenä	Varat yhteensä	Velat yhteensä
Rahastot yhteensä	173 479	108 595	254 560	144 071

Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävät sijoitusrahasto-omistukset on Ryhmän omistuksen osalta luokiteltu myytävissä oleviksi. Muiden omistajien osuudet varoista ja veloista arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Tiedot Säästöpankkiryhmän osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä esitetään liitteessä 25 "Sijoitukset osakkuusyhtiöissä".

LIITE 44: STRUKTUROITUJEN KONSOLIDOIMATTOMIEN YHTEISÖJEN TIEDOT

Alla olevassa taulukossa esitetään taloudellista informaatiota niistä strukturoiduista yhteisöistä, joita ei konsolidoida Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen, sekä Ryhmän sijoitus näihin yhteisöihin ja maksimitappioriski. Kyseiset yhteisöt ovat Säästöpankkiryhmään kuuluvan Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja. Niistä Sp-Rahastoyhtiön rahastoista, joissa Ryhmällä on sijoituksia, kolme on konsolidoitu Ryhmän tilinpäätökseen, kun taas 16 sijoitusrahastoa jää konsolidoinnin ulkopuolelle. Alla esitetyt rahastojen velat edustavat osuudenomistajien velkoja sekä Ryhmään kuuluville yhteisöille että ulkopuolisille omistajille.

(1 000 euroa)	31.12.2016			
	Varat yhteensä	Velat yhteensä	Ryhmän sijoitus	Maksimitappioriski
Sijoitusrahastot yhteensä	1 694 464	1 694 464	126 648	126 648

(1 000 euroa)	31.12.2015			
	Varat yhteensä	Velat yhteensä	Ryhmän sijoitus	Maksimitappioriski
Sijoitusrahastot yhteensä	1 312 426	1 312 426	111 042	111 042

Kaikki sijoitusrahasto-omistukset on luokiteltu myytävissä oleviksi. Konsolidoimattomien Sp-Rahastoyhtiön hallinnoimien sijoitusrahastojen realisoitumattomat käyvän arvon muutokset, 5 493 (7 657) tuhatta euroa, sisältyvät Ryhmän muihin laajan tuloksen eriin. Tilikaudella realisoituneet voitot ja tappiot, yhteensä 4 638 (5 863) tuhatta euroa sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

Ryhmän maksimitappioriski kutakin strukturoitua yhteisöä kohden rajoittuu Ryhmän tekemään sijoitukseen.

LIITE 45: LÄHIPIIRITIEDOT

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on määritellyt Säästöpankkiryhmän lähipiiriin kuuluvat tahot. Säästöpankkiryhmän lähipiiriin kuuluu Ryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävät yhtiöt ja yhteisöt, osakkuusyhtiöt ja johtoon kuuluvat avainhenkilöt sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. Lisäksi lähipiiriin kuuluu yhteisöt, joissa johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ja/tai heidän läheisillä perheenjäsenilään on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta. Säästöpankkiryhmän johtoon kuuluviin avainhenkilöihin luetaan Säästöpankkiliitto osk:n hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähipiirille myönnetty luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

2016 (1 000 euroa)				
Liiketaapahtumat lähipiirin kanssa	Johtoon kuuluvat avainhenkilöt*	Läheisytytykset**	Osakkuusyrytykset ja yhteisjärjestelyt	Yhteensä
Varat				
Luotot	5 933	1 267	6 716	13 915
Varat yhteensä	5 933	1 267	6 716	13 915
Velat				
Talletukset	5 667	1 850	3 500	11 018
Muut velat	1 029	396	3 674	5 099
Velat yhteensä	6 696	2 246	7 174	16 117
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Luottositoumukset	493	169	4 858	5 520
Yhteensä	493	169	4 858	5 520
Tuotot ja kulut				
Korkotuotot	49	22	141	210
Korkokulut	-49	-3		-53
Vakuutusmaksutuotot	242	76		317
Palkkiotuotot	4	3	219	225
Muut kulut			-36 626	-36 626
Arvon alentumiset				0
Yhteensä	245	97	-36 267	-35 927

* Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöt ja heidän läheiset perheenjäsenensä.

** Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöiden ja heidän läheisten perheenjäsentensä yhtiöt, joissa heillä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden saama kompensatio (1 000 euroa)		
	2016	2015
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	2 026	2 450
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0	97
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	192	0
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	0	211
Yhteensä	2 218	2 758

2015 (1 000 euroa)				
Liiketapahtumat lähipiirin kanssa	Johtoon kuuluvat avainhenkilöt*	Läheisyrietykset**	Osakkuusyrietykset ja yhteisjärjestelyt	Yhteensä
Varat				
Luotot	5 185	1 504	6 514	13 203
Varat yhteensä	5 185	1 504	6 514	13 203
Velat				
Talletukset	27 116	1 792	2 380	31 288
Muut velat	2 178	579	3 201	5 958
Velat yhteensä	29 295	2 371	5 581	37 247
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Luottositoumukset	129	243	4 877	5 249
Takaukset	10			10
Yhteensä	139	243	4 877	5 259
Tuotot ja kulut				
Korkotuotot	57	19	1 440	1 517
Korkokulut	-52	-5	-144	-202
Vakuutusmaksutuotot	1 120	63		1 184
Palkkiotuotot	3	2	160	165
Palkkiokulut			-402	-402
Muut kulut			-35 349	-35 349
Arvonalentumiset				0
Yhteensä	1 129	80	-34 296	-33 087

* Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöt ja heidän läheiset perheenjäsenensä.

** Sisältää johtoon kuuluvat avainhenkilöiden ja heidän läheisten perheenjäsentensä yhtiöt, joissa heillä on määräysvalta tai yhteinen määräysvalta.

LIITE 46: TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen tiedossa ei ole seikkoja, jotka olennaisesti vaikuttaisivat Säästöpankkiryhmän taloudelliseen asemaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeiseltä ajalta.

PILARI III LIITETIEDOT

LIITE 47: VAKAVARAISUUDEN YHTEENVETO

PILARI III julkistamisvaatimukset

Säästöpankkiryhmää koskevat julkistamisvaateet riskienhallintavoitteiden ja käytänteiden osalta on kuvattu riskienhallinnan liitetiedoissa. Säästöpankkiryhmän hallinto - ja ohjauksjärjestelmiä koskevat tiedot sekä palkitsemisjärjestelmä on kuvattu hallinnointiperiaatteissa. Liitetiedoissa 47-60 on esitetty EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 mukaiset tiedot Säästöpankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta, omista varoista ja pääomavaatimuksista.

Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö, jäsenluottolaitokset, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Säästöpankkiliitto osk toimii Yhteenliittymän Keskusyhteisönä.

Säästöpankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositioneille.

Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuuslaskennan pääerät

Omat varat (1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	915 685	849 784
Ydinpääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	-27 835	-25 252
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	887 850	824 531
Ensisijainen lisäpääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	0	0
Ensisijaiseen lisäpääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	0	0
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0	0
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	887 850	824 531
Toissijainen pääoma ennen lakisäätteisiä oikaisuja	48 717	44 776
Toissijaiseen pääomaan tehtävät lakisäätteiset oikaisut	0	4 956
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	48 717	49 732
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	936 567	874 263
Riskipainotetut erät yhteensä	4 805 436	4 643 728
josta luottoriskin osuus	4 250 278	4 097 876
josta vastuun arvonoinnivaara (CVA)	98 561	104 611
josta markkinariskin osuus	35 147	47 483
josta operatiivisen riskin osuus	421 450	393 759
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,5 %	17,8 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	18,5 %	17,8 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	19,5 %	18,8 %
Pääomavaatimus		
Omat varat yhteensä	936 567	874 263
Pääomavaatimus yhteensä*	504 571	487 591
Pääomapuskuri	431 996	386 672

* Pääomavaatimus 10,5 % muodostuu lakisäätteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8 %, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 % ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

LIITE 48: OMAT VARAT ERITTÄIN

31.12.2016 (1 000 euroa)			
EBA:n asetuksen numerointi		(A) Määrä julkistamispäivänä pankki	(B) Asetuksen (EU) N:o 575/2013 artikla, johon viitataan
			(C) Määrät, joihin sovelletaan asetusta (EU) N:o 575/2013 edeltänyttä kohtelua, tai asetuksessa (EU) N:o 575/2013 säädetty jäljelle jäävä määrä.
Ydinpääoma (CET1): instrumentit ja rahastot			
1	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	54 813	26 artiklan 1 kohta, 27, 28 ja 29 artikla, EPV:n luettelo 26 artiklan 3 kohta
	josta: osakepääoma	54 813	
2	Kertyneet voittovarot	547 727	26 artiklan 1 kohdan c alakohta
3	Kertyneet muun laajan tuloksen erät (ja muut rahastot, kattaa myös realisoitumattomat voitot ja tappiot sovellettavien tilinpäätösstandardien nojalla)	260 295	26 artikla 1 kohta
3a	Yleisten pankkiriskien rahasto	0	26 artikla 1 kohta f alakohta
4	Asetuksen 484 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain CET1:stä	0	483 artiklan 2 kohta
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1.tammikuuta 2018 asti		483 artiklan 2 kohta
5	Vähemmistöosuudet (määrä, joka voidaan sisällyttää konsolidoituun ydinpääomaan (CET1))		84, 479 ja 480 artikla
5a	Riippumattoman tahon tarkastamat kesken tilikauden kertyneet voitot, joista on vähennetty kaikki ennakoitavissa olevat kulut tai osingot	50 651	26 artiklan 2 kohta
6	Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja	913 486	
Ydinpääoma (CET1):lakisääteiset oikaisut			
7	Muut arvonoikaut (negatiivinen määrä)	-3 905	34 artikla, 105 artikla
8	Aineettomat hyödykkeet (joista on vähennetty niihin liittyvät verovelat) (negatiivinen määrä)	-21 730	36 artiklan 1 kohdan b alakohta, 37 artikla, 472 artiklan 4 kohta
10	Tulevista veronalaisista voitoista riippuvat laskennalliset verosaamiset, lukuun ottamatta niitä, jotka syntyvät väliaikaisten erojen seurauksena, (joista on vähennetty niihin liittyvät verovelat, jos 38 artiklan 3 kohdan ehdot täyttyvät) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan c alakohta, 38 artikla, 472 artiklan 5 kohta
11	Käyvän arvon rahastoon sisältyvät erät, jotka liittyvät rahavirtojen suojauksista saatuihin voittoihin tai tappioihin		33 artiklan 1 kohdan a alakohta
12	Odotettujen tappioiden yhteismäärän laskennasta saatavat negatiiviset määrät		36 artiklan 1 kohdan d alakohta, 40 artikla, 159 artikla, 472 artiklan 6 kohta
13	Kaikki oman pääoman lisäykset, jotka johtuvat arvopaperistetuista omaisuuseristä (negatiivinen määrä)		32 artiklan 1 kohta

14	Käypään arvoon arvostettuihin velkoihin liittyvät voitot tai tappiot, jotka aiheutuvat laitoksen oman luottokelpoisuuden muutoksesta		33 artiklan b kohta
15	Etuuspohjaisen eläkerahaston varat (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan e alakohta, 41 artikla, 472 artiklan 7 kohta
16	Laitoksen suorat ja välilliset omistussuudet omista ydinpääoman (CET1) instrumenteista (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan f alakohta, 42 artikla, 472 artiklan 8 kohta
17	Omistussuudet finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinomistus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan g alakohta, 44 artikla, 472 artiklan 9 kohta
18	Suorat ja välilliset omistussuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan h alakohta, 43, 45 ja 46 artikla, 49 artiklan 2 ja 3 kohta, 79 artikla, 472 artiklan 10 kohta
19	Suorat, välilliset ja synteettiset omistussuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 43, 45 ja 47 artikla, 48 artiklan 1 kohdan b alakohta, 49 artiklan 1-3 kohta, 79 ja 470 artikla, 472 artiklan 11 kohta
21	Väliaikaisten erojen seurauksena syntyvät laskennalliset verosaamiset (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty siihen liittyvät verovelat, jos 38 artiklan 3 kohdan ehdot täyttyvät) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan c alakohta, 38 artikla, 48 artiklan 1 kohdan a alakohta, 470 artikla, 472 artiklan 5 kohta
22	Määrä, joka ylittää 15 prosentin raja-arvon (negatiivinen määrä)		48 artiklan 1 kohta
23	josta: suorat ja välilliset omistussuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä		36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 48 artiklan 1 kohdan b alakohta, 470 artikla, 472 artiklan 11 kohta
26	Ydinpääomaan (CET1) tehtävät lakisäätöiset oikaisut, jotka koskevat määrää, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua		
26a	Realisoitumattomiin voittoihin ja tappioihin liittyvät lakisäätöiset oikaisut 467 ja 468 artiklan mukaisesti		
	josta:...realisoitumattoman voiton suodatin 1		468 artikla
26b	Määrä, joka vähennetään ydinpääomasta (CET1) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta		481 artikla
27	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) tehtävät vähennykset, jotka ylittävät laitoksen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan j alakohta
28	Ydinpääoman (CET1) tehtävät lakisäätöiset oikaisut yhteensä	-25 635	
29	Ydinpääoma (CET1)	887 850	
Ensisijainen lisäpääoma (AT1): instrumentit			
30	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot		51 artikla, 52 artikla
31	josta: luokitellaan sovellettavien tilinpäätösstandardien mukaisesti omaksi pääomaksi		
32	joista: luokitellaan sovellettavien tilinpäätösstandardien mukaiseksi velaksi		
33	Asetuksen 484 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain AT1:stä		486 artiklan 3 kohta
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1. tammikuuta 2018 asti		486 artiklan 3 kohta

34	Tytäryritysten liikkeeseen laskemat ja kolmansien hallussa olevat ehdot täyttävät ensisijainen pääoma (T1), joka sisältyy konsolidoituun ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) (mukaan lukien vähemmistöosuudet, joita ei sisällytetty riville 5)		85, 86 ja 480 artikla
35	josta: tytäryritysten liikkeeseenlaskemat instrumentit, jotka poistetaan asteittain		486 artiklan 3 kohta
36	Ensisijaisen lisäpääoma (AT1) ennen lakisäätteisiä oikaisuja:	o	
Ensisijainen lisäpääoma (AT1): lakisäätteiset oikaisut			
37	Laitoksen suorat ja välilliset omistusosuudet omista ensisijaisista lisäpääoman (AT1) instrumenteista (negatiivinen määrä)		52 artiklan 1 kohdan b alakohta, 56 artiklan a kohta, 57 artikla, 475 artiklan 2 kohta
38	Omistusosuudet finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinomistus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		56 artiklan b kohta, 58 artikla, 475 artiklan 3 kohta
39	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		56 artiklan c alakohta, 59, 60 ja 79 artikla, 475 artiklan 4 kohta
40	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävää sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		56 artiklan d alakohta, 59, 60 ja 79 artikla, 475 artiklan 4 kohta
41	Ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) tehtävät lakisäätteiset oikaisut, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)		
41a	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ydinpääomasta siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 472 artiklan mukaisesti		472 artikla, 472 artiklan 3 kohdan a alakohta, 472 artiklan 4 ja 6 kohta, 472 artiklan 8 kohdan a alakohta, 472 artiklan 9 kohta, 472 artiklan 10 kohdan a alakohta, 472 artiklan 11 kohdan a alakohta
41b	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät toissijaisesta pääomasta (T2) siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 475 artiklan mukaisesti		477 artikla, 477 artiklan 3 kohta, 477 artiklan 4 kohdan a alakohta
41c	Määrä, joka vähennetään ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) tai lisätään siihen niiden ylimääraisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta		467, 468 ja 481 artikla
42	Toissijaisesta pääomasta (T2) tehtävät vähennykset, jotka ylittävät laitoksen toissijaisen pääoman (T2) (negatiivinen määrä)		56 artiklan e kohta
43	Ensisijaisen lisäpääomaan (AT1) tehtävät lakisäätteiset oikaisut yhteensä	o	
44	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	o	
45	Ensisijainen pääoma (T1=CET1+AT1)	887 850	
Toissijainen pääoma (T2): Instrumentit ja varaukset			
46	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	48 717	62 ja 63 artikla
47	Asetuksen 484 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen ehtojen täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain T2:sta	o	486 artiklan 4 kohta
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1. tammikuuta 2018 asti		483 artiklan 4 kohta

48	Tytäryritysten liikkeeseen laskemat ja kolmansien hallussa olevat ehdot täyttävät omien varojen instrumentit, jotka sisältyvät konsolidoituun toissijaiseen pääomaan (T2) (mukaan lukien vähemmistöosuudet ja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumentit, joita ei ole sisällytetty riville 5 tai 34)		87, 88 ja 480 artikla
49	josta: tytäryritysten liikkeeseenlaskemat instrumentit, jotka poistetaan asteittain		486 artiklan 4 kohta
50	Luottoriskioikaisut		62 artiklan c ja d kohta
51	Toissijainen pääoma (T2) ennen lakisäätteisiä oikaisuja	48 717	
	Toissijainen pääoma (T2): lakisäätteiset oikaisut		
52	Laitoksen suorat ja välilliset omistusosuudet omista toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista (negatiivinen määrä)		63 artiklan b kohdan i alakohta, 66 artiklan a kohta, 67 artikla, 477 artiklan 2 kohta
53	Omistusosuudet finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinominimus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		66 artiklan b kohta, 68 artikla, 477 artiklan 3 kohta
54	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		66 artiklan c kohta, 69, 70 ja 79 artikla, 477 artiklan 4 kohta
54a	Josta uusia omistusosuuksia, joihin ei sovelleta siirtymäjärjestelyä		
54b	Josta omistusosuuksia, jotka olivat olemassa jo ennen 1. tammikuuta 2013 ja joihin sovelletaan siirtymäjärjestelyä.		
55	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)	o	66 artiklan d kohta, 69 ja 79 artikla, 477 artiklan 4 kohta
56	Toissijaisen pääomaan (T2) tehtävät lakisäätteiset oikaisut, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetuksen edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)		
56a	Toissijaisesta pääomasta (T2) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ydinpääomasta siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 472 artiklan mukaisesti		472 artikla, 472 artiklan 3 kohdan a alakohta, 472 artiklan 4 ja 6 kohta, 472 artiklan 8 kohdan a alakohta, 472 artiklan 9 kohta, 472 artiklan 10 kohdan a alakohta, 472 artiklan 11 kohdan a alakohta
56b	Toissijaisesta pääomasta (T2) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 475 artiklan mukaisesti		475 artikla, 475 artiklan 2 kohdan a alakohta, 475 artiklan 3 kohta, 475 artiklan 4 kohdan a alakohta
56c	Määrä, joka vähennetään toissijaisesta pääomasta (T2) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta	o	467, 468 ja 481 artikla
57	Toissijaiseen pääomaan (T2) tehtävät laikisäätteiset oikaisut yhteensä	o	
58	Toissijainen pääoma (T2)	48 717	
59	Pääoma yhteensä (TC=T1+T2)	936 567	

59a Riskipainotetut varat, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)

60	Riskipainotetut varat yhteensä	4 805 436	
	Vakavaraisuussuhteet ja puskurit		
61	Ydinpääoma (CET1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	18,5	92 artiklan 2 kohdan a alakohta, 465 artikla
62	Ensisijainen pääoma (T1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	18,5	92 artiklan 2 kohdan b alakohta, 465 artikla
63	Kokonaispääoma (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	19,5	92 artiklan 2 kohdan c alakohta
	Vakavaraisuussuhteet ja puskurit		
72	Suorat ja välilliset omistussuhteet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen pääomasta, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka alittaa 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot)	35 355	36 artiklan 1 kohdan h alakohta, 45 ja 46 artikla 56 artiklan c kohta, 59 ja 60 artikla 66 artiklan c kohta, 69 ja 70 artikla
73	Suorat ja välilliset omistussuhteet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka alittaa 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot)	25 249	36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 45 ja 48 artikla
	Ylärajat, joita sovelletaan varausten sisällyttämiseen toissijaiseen pääomaan (T2)		
76	Toissijaiseen pääomaan (T2) niiden riskien osalta sisällytetyt luottoriskinoikaisut, joihin sovelletaan standardimenetelmää (ennen ylärajan soveltamista)		62 artikla
77	Yläraja, luottoriskinoikaisujen sisällyttämiseksi toissijaiseen pääomaan, kun noudatetaan standardimenetelmää		62 artikla
	Pääomainstrumentit, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä (sovelletaan vain 1. tammikuuta 2013 - 1. tammikuuta 2022)		
80	Nykyinen yläraja ydinpääoman (CET1) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä		484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta
81	Ydinpääomasta (CET1) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)	0	484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta
82	Nykyinen yläraja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä	0	484 artiklan 4 kohta, 486 artiklan 3 ja 5 kohta
83	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)	0	484 artiklan 4 kohta, 486 artiklan 3 ja 5 kohta
84	Nykyinen yläraja toissijaisen pääoman (T2) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä	0	484 artiklan 5 kohta, 486 artiklan 4 ja 5 kohta
85	Toissijaisesta pääomasta (T2) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)	0	484 artiklan 5 kohta, 486 artiklan 4 ja 5 kohta

31.12.2015 (1 000 euroa)

EBA:n asetuksen numerointi		(A) Määrä julkistamispäivänä pankki	(B) Asetuksen (EU) N:o 575/2013 artikla, johon viitataan	(C) Määrät, joihin sovelletaan asetusta (EU) N:o 575/2013 edeltänyttä kohtelua, tai asetuksessa (EU) N:o 575/2013 säädetty jäljelle jäävä määrä.
	Ydinpääoma (CET1): instrumentit ja rahastot			
1	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	54 670	26 artiklan 1 kohta, 27, 28 ja 29 artikla, EPV:n luettelo 26 artiklan 3 kohta	
	josta: osakepääoma	54 670		
2	Kertyneet voittovarot	498 225	26 artiklan 1 kohdan c alakohta	
3	Kertyneet muun laajan tuloksen erät (ja muut rahastot, kattaa myös realisoitumattomat voitot ja tappiot sovellettavien tilinpäätösstandardien nojalla)	238 213	26 artikla 1 kohta	
3a	Yleisten pankkiriskien rahasto		26 artikla 1 kohta f alakohta	
4	Asetuksen 484 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain CET1:stä		483 artiklan 2 kohta	
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1.tammikuuta 2018 asti		483 artiklan 2 kohta	
5	Vähemmistöosuudet (määrä, joka voidaan sisällyttää konsolidoituun ydinpääomaan (CET1))		84, 479 ja 480 artikla	
5a	Riippumattoman tahon tarkastamat kesken tilikauden kertyneet voitot, joista on vähennetty kaikki ennakoitavissa olevat kulut tai osingot	56 613	26 artiklan 2 kohta	
6	Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja	847 721		
	Ydinpääoma (CET1):lakisääteiset oikaisut			
7	Muut arvonoi kaut (negatiivinen määrä)	-3 651	34 artikla, 105 artikla	
8	Aineettomat hyödykkeet (joista on vähennetty niihin liittyvät verovelat) (negatiivinen määrä)	-17 227	36 artiklan 1 kohdan b alakohta, 37 artikla, 472 artiklan 4 kohta	
10	Tulevista veronalaisista voitoista riippuvat laskennalliset verosaamiset, lukuun ottamatta niitä, jotka syntyvät väliaikaisten erojen seurauksena, (joista on vähennetty niihin liittyvät verovelat, jos 38 artiklan 3 kohdan ehdot täyttyvät) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan c alakohta, 38 artikla, 472 artiklan 5 kohta	
11	Käyvän arvon rahastoon sisältyvät erät, jotka liittyvät rahavirtojen suojauksista saatuihin voittoihin tai tappioihin		33 artiklan 1 kohdan a alakohta	
12	Odotettujen tappioiden yhteismäärän laskennasta saatavat negatiiviset määrät		36 artiklan 1 kohdan d alakohta, 40 artikla, 159 artikla, 472 artiklan 6 kohta	
13	Kaikki oman pääoman lisäykset, jotka johtuvat arvopaperistetuista omaisuuseristä (negatiivinen määrä)		32 artiklan 1 kohta	

14	Käypään arvoon arvostettuihin velkoihin liittyvät voitot tai tappiot, jotka aiheutuvat laitoksen oman luottokelpoisuuden muutoksesta		33 artiklan b kohta
15	Etuuspohjaisen eläkerahaston varat (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan e alakohta, 41 artikla, 472 artiklan 7 kohta
16	Laitoksen suorat ja välilliset omistusosuudet omista ydinpääoman (CET1) instrumenteista (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan f alakohta, 42 artikla, 472 artiklan 8 kohta
17	Omistusosuudet finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinomistus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan g alakohta, 44 artikla, 472 artiklan 9 kohta
18	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan h alakohta, 43, 45 ja 46 artikla, 49 artiklan 2 ja 3 kohta, 79 artikla, 472 artiklan 10 kohta
19	Suorat, välilliset ja synteettiset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 43, 45 ja 47 artikla, 48 artiklan 1 kohdan b alakohta, 49 artiklan 1-3 kohta, 79 ja 470 artikla, 472 artiklan 11 kohta
21	Väliaikaisten erojen seurauksena syntyvät laskennalliset verosaamiset (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty siihen liittyvät verovelat, jos 38 artiklan 3 kohdan ehdot täyttyvät) (negatiivinen määrä)	-2 312	36 artiklan 1 kohdan c alakohta, 38 artikla, 48 artiklan 1 kohdan a alakohta, 470 artikla, 472 artiklan 5 kohta
22	Määrä, joka ylittää 15 prosentin raja-arvon (negatiivinen määrä)		48 artiklan 1 kohta
23	josta: suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä		36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 48 artiklan 1 kohdan b alakohta, 470 artikla, 472 artiklan 11 kohta
26	Ydinpääomaan (CET1) tehtävät lakisääteiset oikaisut, jotka koskevat määrää, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua		
26a	Realisoitumattomiin voittoihin ja tappioihin liittyvät lakisääteiset oikaisut 467 ja 468 artiklan mukaisesti		
	josta:...realisoitumattoman voiton suodatin 1		468 artikla
26b	Määrä, joka vähennetään ydinpääomasta (CET1) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta		481 artikla
27	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) tehtävät vähennykset, jotka ylittävät laitoksen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) (negatiivinen määrä)		36 artiklan 1 kohdan j alakohta
28	Ydinpääoman (CET1) tehtävät lakisääteiset oikaisut yhteensä	-23 190	
29	Ydinpääoma (CET1)	824 531	
Ensisijainen lisäpääoma (AT1): instrumentit			
30	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot		51 artikla, 52 artikla
31	josta: luokitellaan sovellettavien tilinpäätösstandardien mukaisesti omaksi pääomaksi		
32	joista: luokitellaan sovellettavien tilinpäätösstandardien mukaiseksi velaksi		
33	Asetuksen 484 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu ehdot täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain AT1:stä		486 artiklan 3 kohta
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1. tammikuuta 2018 asti		486 artiklan 3 kohta

34	Tytäryritysten liikkeeseen laskemat ja kolmansien hallussa olevat ehdot täyttävät ensisijainen pääoma (T1), joka sisältyy konsolidoituun ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) (mukaan lukien vähemmistöosuudet, joita ei sisällytetty riville 5)		85, 86 ja 480 artikla
35	josta: tytäryritysten liikkeeseenlaskemat instrumentit, jotka poistetaan asteittain		486 artiklan 3 kohta
36	Ensisijaisen lisäpääoma (AT1) ennen lakisäätteisiä oikaisuja:		
	Ensisijainen lisäpääoma (AT1): lakisäätteiset oikaisut		
37	Laitoksen suorat ja välilliset omistusosuudet omista ensisijaisista lisäpääoman (AT1) instrumenteista (negatiivinen määrä)		52 artiklan 1 kohdan b alakohta, 56 artiklan a kohta, 57 artikla, 475 artiklan 2 kohta
38	Omistusosuudet finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinomistus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		56 artiklan b kohta, 58 artikla, 475 artiklan 3 kohta
39	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		56 artiklan c alakohta, 59, 60 ja 79 artikla, 475 artiklan 4 kohta
40	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävää sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		56 artiklan d alakohta, 59, 60 ja 79 artikla, 475 artiklan 4 kohta
41	Ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) tehtävät lakisäätteiset oikaisut, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)		
41a	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ydinpääomasta siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 472 artiklan mukaisesti		472 artikla, 472 artiklan 3 kohdan a alakohta, 472 artiklan 4 ja 6 kohta, 472 artiklan 8 kohdan a alakohta, 472 artiklan 9 kohta, 472 artiklan 10 kohdan a alakohta, 472 artiklan 11 kohdan a alakohta
41b	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät toissijaisesta pääomasta (T2) siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 475 artiklan mukaisesti		477 artikla, 477 artiklan 3 kohta, 477 artiklan 4 kohdan a alakohta
41c	Määrä, joka vähennetään ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta		467, 468 ja 481 artikla
42	Toissijaisesta pääomasta (T2) tehtävät vähennykset, jotka ylittävät laitoksen toissijaisen pääoman (T2) (negatiivinen määrä)		56 artiklan e kohta
43	Ensisijaisen lisäpääomaan (AT1) tehtävät lakisäätteiset oikaisut yhteensä		
44	Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		
45	Ensisijainen pääoma (T1=CET1+AT1)	824 531	
	Toissijainen pääoma (T2): Instrumentit ja varaukset		
46	Pääomainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	44 776	62 ja 63 artikla 16 461
47	Asetuksen 484 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen ehtojen täyttävien erien määrä ja siihen liittyvät ylikurssirahastot, jotka poistetaan asteittain T2:sta	4 956	486 artiklan 4 kohta
	Julkisen sektorin pääomasijoitukset, joiden sallitaan jatkua 1. tammikuuta 2018 asti		483 artiklan 4 kohta

48	Tytäryritysten liikkeeseen laskemat ja kolmansien hallussa olevat ehdot täyttävät omien varojen instrumentit, jotka sisältyvät konsolidoituun toissijaiseen pääomaan (T2) (mukaan lukien vähemmistöosuudet ja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumentit, joita ei ole sisällytetty riville 5 tai 34)		87, 88 ja 480 artikla
49	josta: tytäryritysten liikkeeseenlaskemat instrumentit, jotka poistetaan asteittain		486 artiklan 4 kohta
50	Luottoriskioikaisut		62 artiklan c ja d kohta
51	Toissijainen pääoma (T2) ennen lakisääteisiä oikaisuja	49 732	16 461
	Toissijainen pääoma (T2): lakisääteiset oikaisut		
52	Laitoksen suorat ja välilliset omistusosuudet omista toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista (negatiivinen määrä)		63 artiklan b kohdan i alakohta, 66 artiklan a kohta, 67 artikla, 477 artiklan 2 kohta
53	Omistusosuudet finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun näillä yhteisöillä on laitoksen kanssa keskinäinen ristiinomistus, jolla pyritään lisäämään keinotekoisesti laitoksen omia varoja (negatiivinen määrä)		66 artiklan b kohta, 68 artikla, 477 artiklan 3 kohta
54	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka ylittää 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		66 artiklan c kohta, 69, 70 ja 79 artikla, 477 artiklan 4 kohta
54a	Josta uusia omistusosuuksia, joihin ei sovelleta siirtymäjärjestelyä		
54b	Josta omistusosuuksia, jotka olivat olemassa jo ennen 1. tammikuuta 2013 ja joihin sovelletaan siirtymäjärjestelyä.		
55	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen toissijaisen pääoman (T2) instrumenteista ja etuoikeudeltaan huonommista lainoista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot) (negatiivinen määrä)		66 artiklan d kohta, 69 ja 79 artikla, 477 artiklan 4 kohta
56	Toissijaisen pääomaan (T2) tehtävät lakisääteiset oikaisut, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetuksen edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)		
56a	Toissijaisesta pääomasta (T2) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ydinpääomasta siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 472 artiklan mukaisesti		472 artikla, 472 artiklan 3 kohdan a alakohta, 472 artiklan 4 ja 6 kohta, 472 artiklan 8 kohdan a alakohta, 472 artiklan 9 kohta, 472 artiklan 10 kohdan a alakohta, 472 artiklan 11 kohdan a alakohta
56b	Toissijaisesta pääomasta (T2) vähennettävät jäljelle jäävät määrät, jotka liittyvät ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) siirtymäkaudella tehtäviin vähennyksiin asetuksen (EU) N:o 575/2013 475 artiklan mukaisesti		475 artikla, 475 artiklan 2 kohdan a alakohta, 475 artiklan 3 kohta, 475 artiklan 4 kohdan a alakohta
56c	Määrä, joka vähennetään toissijaisesta pääomasta (T2) tai lisätään siihen niiden ylimääräisten suodattimien ja vähennysten johdosta, joita edellytettiin ennen vakavaraisuusasetusta		467, 468 ja 481 artikla
57	Toissijaiseen pääomaan (T2) tehtävät laikisääteiset oikaisut yhteensä	0	0
58	Toissijainen pääoma (T2)	49 732	16 461
59	Pääoma yhteensä (TC=T1+T2)	874 263	16 461

59a	Riskipainotetut varat, jotka koskevat määriä, joihin sovelletaan vakavaraisuusasetusta edeltänyttä kohtelua ja siirtymäkauden kohtelua, ennen kuin ne poistetaan käytöstä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti (ts. vakavaraisuusasetuksen mukaiset jäljelle jäävät määrät)		
60	Riskipainotetut varat yhteensä	4 643 728	
	Vakavaraisuussuhteet ja puskurit		
61	Ydinpääoma (CET1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)		92 artiklan 2 kohdan a alakohta, 465 artikla
62	Ensisijainen pääoma (T1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)		92 artiklan 2 kohdan b alakohta, 465 artikla
63	Kokonaispääoma (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)		92 artiklan 2 kohdan c alakohta
	Vakavaraisuussuhteet ja puskurit		
72	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen pääomasta, kun laitoksella ei ole merkittävää sijoitusta näissä yhteisöissä (määrä, joka alittaa 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot)	35 536	36 artiklan 1 kohdan h alakohta, 45 ja 46 artikla 56 artiklan c kohta, 59 ja 60 artikla 66 artiklan c kohta, 69 ja 70 artikla
73	Suorat ja välilliset omistusosuudet, jotka laitoksella on finanssialan yhteisöjen ydinpääoman (CET1) instrumenteista, kun laitoksella on merkittävä sijoitus näissä yhteisöissä (määrä, joka alittaa 10 prosentin raja-arvon ja josta on vähennetty hyväksyttävät lyhyet positiot)	66 855	36 artiklan 1 kohdan i alakohta, 45 ja 48 artikla
	Ylärajat, joita sovelletaan varausten sisällyttämiseen toissijaiseen pääomaan (T2)		
76	Toissijaiseen pääomaan (T2) niiden riskien osalta sisällytetyt luottoriskinoikaisut, joihin sovelletaan standardimenetelmää (ennen ylärajan soveltamista)		62 artikla
77	Yläraja, luottoriskinoikaisujen sisällyttämiseksi toissijaiseen pääomaan, kun noudatetaan standardimenetelmää		62 artikla
	Pääomainstrumentit, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä (sovelletaan vain 1. tammikuuta 2013 - 1. tammikuuta 2022)		
80	Nykyinen yläraja ydinpääoman (CET1) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä		484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta
81	Ydinpääomasta (CET1) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)		484 artiklan 3 kohta, 486 artiklan 2 ja 5 kohta
82	Nykyinen yläraja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä		484 artiklan 4 kohta, 486 artiklan 3 ja 5 kohta
83	Ensisijaisesta lisäpääomasta (AT1) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)		484 artiklan 4 kohta, 486 artiklan 3 ja 5 kohta
84	Nykyinen yläraja toissijaisen pääoman (T2) instrumenteille, joihin sovelletaan asteittaisen poistamisen järjestelyjä	4 956	484 artiklan 5 kohta, 486 artiklan 4 ja 5 kohta
85	Toissijaisesta pääomasta (T2) ylärajan takia vähennetty määrä (ylärajan ylittävä määrä lunastusten ja erääntymisten jälkeen)	-2 124	484 artiklan 5 kohta, 486 artiklan 4 ja 5 kohta

LIITE 49: OMAAN PÄÄOMAAN LUETTAVIEN INSTRUMENTTIEN KESKEISET OMINAISUUDET

Taulukossa esitetään vakavaraisuuden omien varojen toissijainen pääoma instrumenttikohtaisesti.

2016 (1 000 euroa)					
Liikkeeseenlaskija	ISIN-koodi	Korko-%	Eräpäivä	Vakavaraisuusarvo	Tasearvo
Aito Säästöpankki Oy	FI4000102686	2,500	12/11/19	4 583	8 000
Aito Säästöpankki Oy	FI4000153903	2,000	25/08/20	3 650	5 000
Aito Säästöpankki Oy	FI4000207030	1,500	23/08/21	4 644	5 000
Avain Sp, Ylihärman Sp	FI4000099320	2,550	15/10/19	2 230	4 000
Avain Sp, Ylihärman Sp	FI4000153622	2,250	15/10/20	3 411	4 500
Avain Säästöpankki	FI4000201504	2,250	15/08/21	1 849	2 000
Eurajoen Säästöpankki	FI4000092606	3,000	02/06/19	467	5 513
Eurajoen Säästöpankki	FI4000157169	2,600	30/11/20	2 807	3 584
Helmi Säästöpankki Oy	FI4000157516	2,000	22/10/20	1 342	1 762
Huittisten Säästöpankki	FI4000071543	2,850	18/11/18	541	5 000
Kalannin Säästöpankki	FI4000108584	2,500	24/11/19	1 738	3 000
Liedon Säästöpankki	FI4000096896	2,500	26/08/19	1 172	2 211
Liedon Säästöpankki	FI4000153630	2,000	18/08/20	1 301	1 791
Liedon Säästöpankki	FI4000176474	2,000	17/02/21	2 801	3 390
Liedon Säästöpankki	FI4000201645	2,000	18/08/21	2 171	2 344
Liedon Säästöpankki	FI4000223946	2,000	21/02/22	2 341	2 341
Myrskylän Säästöpankki	FI4000099353	3,000	26/09/19	905	1 655
Myrskylän Säästöpankki	FI4000157482	2,100	26/10/20	620	812
Nooa Säästöpankki Oy	FI0002002577	1,684	18/09/17	71	500
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000090287	2,750	14/06/19	1 206	2 461
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000108469	1,922	10/12/19	863	1 468
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000108477	1,672	10/12/19	776	1 319
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000153523	2,500	04/08/20	1 026	1 428
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000170626	2,750	21/12/20	2 389	3 007
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000201520	1,500	20/07/21	1 304	1 433
Nooa Säästöpankki Oy	FI4000220165	1,500	20/12/21	1 616	1 626
Someron Säästöpankki	FI4000104823	1,500	14/11/19	891	1 553
Yhteensä				48 717	76 698

Taulukossa esitetään vakavaraisuuden omien varojen toissijainen pääoma instrumenttikohtaisesti.

2015 (1 000 euroa)	Liikkeeseenlaskija	ISIN-koodi	Korko-%	Eräpäivä	Vakavaraisuusarvo	Tasearvo
					2015	2015
	Aito Säästöpankki Oy	FI4000024344	3,750	24.5.2016	700	1 000
	Aito Säästöpankki Oy	FI4000102686	2,500	12.11.2019	6 186	8 000
	Aito Säästöpankki Oy	FI4000153903	2,000	25.8.2020	4 652	5 000
	Avain Säästöpankki ja Ylihärman Säästöpankki	FI4000099320	2,550	15.10.2019	3 032	4 000
	Avain Säästöpankki ja Ylihärman Säästöpankki	FI4000153622	2,250	15.10.2020	4 313	4 500
	Eurajoen Säästöpankki	FI4000092606	3,000	2.6.2019	660	5 513
	Eurajoen Säästöpankki	FI4000157169	2,600	30.11.2020	3 525	3 584
	Helmi Säästöpankki Oy	FI4000032982	0,586	21.11.2016	280	400
	Helmi Säästöpankki Oy	FI4000157516	2,000	22.10.2020	1 695	1 762
	Huittisten Säästöpankki	FI4000024112	0,462	23.5.2016	433	618
	Huittisten Säästöpankki	FI4000031547	0,324	21.11.2016	433	618
	Huittisten Säästöpankki	FI4000071543	2,850	18.11.2018	829	5 000
	Kalannin Säästöpankki	FI4000031059	0,390	5.10.2016	280	400
	Kalannin Säästöpankki	FI4000108584	2,500	24.11.2019	2 340	3 000
	Liedon Säästöpankki	FI4000024146	0,319	18.5.2016	604	863
	Liedon Säästöpankki	FI4000031604	0,224	21.11.2016	714	1 020
	Liedon Säästöpankki	FI4000096896	2,500	26.8.2019	1 615	2 211
	Liedon Säästöpankki	FI4000153630	2,000	18.8.2020	1 660	1 791
	Liedon Säästöpankki	FI4000176474	2,000	17.2.2021	2 673	2 673
	Myrskylän Säästöpankki	FI4000029400	3,250	21.9.2016	252	360
	Myrskylän Säästöpankki	FI4000099353	3,000	26.9.2019	1 237	1 655
	Myrskylän Säästöpankki	FI4000157482	2,100	26.10.2020	783	812
	Nooa Säästöpankki Oy	FI0002002577	1,867	18.9.2017	172	500
	Nooa Säästöpankki Oy	FI4000090287	2,750	14.6.2019	1 700	2 461
	Nooa Säästöpankki Oy	FI4000108469	3,000	10.12.2019	1 158	1 468
	Nooa Säästöpankki Oy	FI4000108477	2,750	10.12.2019	1 040	1 319
	Nooa Säästöpankki Oy	FI4000153523	2,500	4.8.2020	1 312	1 428
	Nooa Säästöpankki Oy	FI4000170626	2,750	21.12.2020	2 992	3 007
	Someron Säästöpankki	FI4000104823	1,500	14.11.2019	1 203	1 553
	Someron Säästöpankki, Avain Säästöpankki ja Ylihärman Säästöpankki	FI4000024377	3,500	16.5.2016	1 260	1 800
	Yhteensä				49 732	68 317

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2016 (1 000 euroa)	AITDo25019	AITDo20020	AITDo15021	AVADo255019	AVADo22520	AVADo22521	EURDVAIH9	EURDo26020
1	Liikkeeseenlaskija	Aito Säästöpankki Oy	Aito Säästöpankki Oy	Aito Säästöpankki Oy	Avain Säästöpankki, Ylihärman Säästöpankki	Avain Säästöpankki, Ylihärman Säästöpankki	Avain Säästöpankki	Eurajoen Säästöpankki	Eurajoen Säästöpankki
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000102686	FI4000153903	FI4000207030	FI4000099320	FI4000153622	FI4000201504	FI4000092606	FI4000157169
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä	4 583	3 650	4 644	2 230	3 411	1 849	467	2 807
9	Instrumentin nimellinen määrä	8 000	5 000	5 000	4 000	4 500	2 000	5 513	3 584
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	100	100
9b	Lunastushinta	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	12/08/14	25/05/15	23/05/16	23/06/14	11/05/15	02/05/16	02/06/14	08/06/15
12	Eräpäiväton vai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty
13	Alkuperäinen maturiteetti	12/11/19	25/08/20	23/08/21	15/10/19	15/10/20	15/08/21	02/06/19	30/11/20
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteä	kiinteä	kiinteä	kiinteä	kiinteä	kiinteä	vaihtuva	kiinteä
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	2,50%	2,00%	1,50%	2,55%	2,25%	2,25%	Korko: 12kk Eb - 2,0%, kuitenkin vähintään 3,0%.	2,60%
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdeettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaativuustenvastaiset ominaisuudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
37	Tarkenna mahdolliset vaativuustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2016 (1 000 euroa)	HSPD020020	HUID028518	KALDVAIH19	LIEDVAIH19	LIEDVAIH20	LIEDVAIH21	LIEDVAIH21A	LIEDVAIH22
1	Liikkeeseenlaskija	Helmi Säästöpankki Oy	Huittisten Säästöpankki	Kalannin Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000157516	FI4000071543	FI4000108584	FI4000096896	FI4000153630	FI4000176474	FI4000201645	FI4000223946
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä	1 342	541	1 738	1 172	1 301	2 801	2 171	2 341
9	Instrumentin nimellinen määrä	1 762	5 000	3 000	2 211	1 791	3 390	2 344	2 341
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9b	Lunastushinta	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	22/06/15	18/11/13	24/09/14	26/05/14	18/05/15	17/11/15	18/05/16	21/11/16
12	Eräpäiväton vai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty
13	Alkuperäinen maturiteetti	22/10/20	18/11/18	24/11/19	26/08/19	18/08/20	17/02/21	18/08/21	21/02/22
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteä	kiinteä	kiinteästä vaihtuvaksi	vaihtuva	vaihtuva	vaihtuva	vaihtuva	vaihtuva
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	0,02	2,85%	Korko 1. vuosi 2,5%, vuodet 2-5 12kk Eb + 0,5%-yks, kuitenkin vähintään 2,5%	viitekorko on 12 kuukauden Euribor(360)-korko lisättyä 0,50 %-yksiköllä, mutta kuitenkin yhteensä vähintään 2,50 %.	viitekorko on 12 kuukauden Euribor(360)-korko lisättyä 0,50 %-yksiköllä, min. 2%	12 kk Eb + 0,5%, min. 2%	12 kk Eb + 0,5%, min. 2%	12 kk Eb + 0,5%, min. 2%
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdeettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaativuustenvastaiset ominaisuudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
37	Tarkenna mahdolliset vaativuustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2016 (1 000 euroa)	MYRDo30019	MYRDo21020	NOOADEB2012	NOSDo27519	NOSDVAIH19	NOSDVAIH19A	NOSDVAIH20	NOSDVAIH20A
1	Liikkeeseenlaskija	Myrskylän Säästöpankki	Myrskylän Säästöpankki	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000099353	FI4000157482	FI0002002577	FI4000090287	FI4000108477	FI4000108469	FI4000153523	FI4000170626
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä	905	620	71	1 206	776	863	1 026	2 389
9	Instrumentin nimellinen määrä	1 655	812	500	2 461	1 319	1 468	1 428	3 007
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	100	100
9b	Lunastushinta	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	26/06/14	26/06/15	18/09/07	14/04/14	10/09/14	10/09/14	04/05/15	21/09/15
12	Eräpäiväton vai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	päivätty
13	Alkuperäinen maturiteetti	26/09/19	26/10/20	18/09/17	14/06/19	10/12/19	10/12/19	04/08/20	21/12/20
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	18.9.2012 MEUR 1450000	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteä	kiinteä	vaihtuva	kiinteä	kiinteästä vaihtuvaksi	kiinteästä vaihtuvaksi	kiinteä	kiinteä
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	3,00%	2,10%	korko 3 kk eur + 0,5 %-yks. 18.9.2012 asti, sen jälkeen + 2 %-yks.	2,75%	korko kiinteä 2,75% 10.12.2016 saakka, sen jälkeen 12kk Eb + 1,75 %.	korko kiinteä 3,0% 10.12.2016 saakka, sen jälkeen 12kk Eb + 2,0 %.	0,025	2,75%
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen	pakollinen
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaativuustenvastaiset ominaisuudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
37	Tarkenna mahdolliset vaativuustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2016 (1 000 euroa)	NOSDVAIH21	NOSD015021	SSPDVAIH19	Osakepääoma
1	Liikkeeseenlaskija	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Someron Säästöpankki	
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000201520	FI4000220165	FI4000104823	N/A
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	T2	T2	T2	CET1
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	N/A	N/A	N/A	CET1
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	Osakeyhtiölaki, luku 3, osa 1, kohta 1 ja Asetus (EU) N:o 575/2013 artikla 28
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä	1 304	1 616	891	54 670
9	Instrumentin nimellinen määrä	1 433	1 626	1 553	N/A
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	N/A
9b	Lunastushinta	1,00	1,00	1,00	N/A
10	Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	Vastuu jaksotettu hankintameno	osakkeenomistajien osuudet
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	20/04/16	19/09/16	14/08/14	Jatkuva
12	Eräpäiväton vai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty	eräpäiväton
13	Alkuperäinen maturiteetti	20/07/21	20/12/21	14/11/19	ei maturiteettia
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	ei
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	ei takaisinlunastusmahdollisuutta
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	ei takaisinlunastusmahdollisuutta
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	kiinteä	kiinteä	kiinteästä vaihtuvaksi	
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	0,015	0,015	1. vuosi kiinteä korko 2,50 %, 2.-5. vuonna korko 12kk Eb (360) + 0,5%-yksikköä. Kuitenkin 1,5% - 3,00%	ei
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei	ei
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	täysin harkinnanvarainen
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen	täysin harkinnanvarainen
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei	ei
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
23	Vaihdettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A

27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	ei
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Dentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Osakepääoma debentuurien jälkeen
36	Vaatimustenvastaiset ominaisuudet	kyllä	kyllä	kyllä	Ei
37	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	N/A

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2015 (1 000 euroa)	AITDo25019	AITDo32515	AITDo37516	AVADo255019	EURDVAIH19	EURDVAIH45	HSPDo35015	HSPDVAIH6
1	Liikkeeseenlaskija	Aito Säästöpankki	Aito Säästöpankki	Aito Säästöpankki	Avain Säästöpankki	Avain Säästöpankki ja Ylihärman Säästöpankki	Eurajoen Säästöpankki	Eurajoen Säästöpankki	Helmi Säästöpankki Oy
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000153903	FI4000102686	FI4000024344	FI4000153622	FI4000099320	FI4000157169	FI4000092606	FI4000157516
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	[N/A]	[N/A]	[T2]	[N/A]	[N/A]	[N/A]	[N/A]	[N/A]
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä)	4 652	6 186	700	4 313	3 032	3 525	660	1 695
9	Instrumentin nimellinen määrä	5 000	8 000	1 000	4 500	4 000	3 584	5 513	1 762
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	100	100
9b	Lunastushinta	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
10	Kirjanpidollinen luokittelu	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	25/05/15	12/08/14	24/05/11	11/05/15	23/06/14	08/06/15	02/06/14	22/06/15
12	Eräpäivän vai päivätty	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]
13	Alkuperäinen maturiteetti	25/08/20	12/11/19	24/05/16	15/10/20	15/10/19	30/11/20	02/06/19	22/10/20
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvotaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	[kiinteä]	[kiinteä]	[kiinteä]	[kiinteä]	[kiinteä]	[vaihtuva]	[vaihtuva]	[vaihtuva]
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	2,00%	2,50%	3,75%	2,25%	2,55%	2,60%	12kk Euribor - 2,0%, kuitenkin vähintään 3,0%	2,00%
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]
23	Vaihdeettava tai sidottu	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaatumustenvastaiset ominaisuudet	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]
37	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2015 (1 000 euroa)	HUIDo28518	HUIDVAIH5	HUIDVAIH6	HUIDVAIH5	HUIDVAIH6	KALDVAIH5	KALDVAIH6	KALDVAIH9
1	Liikkeeseenlaskija	Helmi Säästöpankki Oy	Huittisten Säästöpankki	Huittisten Säästöpankki	Huittisten Säästöpankki	Kalannin Säästöpankki	Kalannin Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000032982	FI4000071543	FI4000024112	FI4000031547	FI4000031059	FI4000108584	FI4000024146	FI4000096896
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	[T2]	[N/A]	[T2]	[T2]	[T2]	[N/A]	[T2]	[N/A]
6	Käytävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]
7	Instrumentin laji	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	62 ja 63 artikla	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä)	280	829	433	433	280	2 340	604	1 615
9	Instrumentin nimellinen määrä	400	5 000	618	618	400	3 000	863	2 211
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	100	100
9b	Lunastushinta	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
10	Kirjanpidollinen luokittelu	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]
11	Älkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	21/11/11	18/11/13	23/05/11	21/11/11	05/10/11	24/09/14	18/05/11	26/05/14
12	Eräpäivän vai päiväty	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]
13	Älkuperäinen maturiteetti	21/11/16	18/11/18	23/05/16	21/11/16	05/10/16	24/11/19	18/05/16	26/08/19
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[vaihtuva]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[vaihtuva]
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	1. vuosi 3,0%, 2.-5. 12kk Euribor + 0,25%	2,85%	1. vuosi 3,30%, 2.-5. vuonna korko 12kk Euribor + 0,3 %	1. vuosi 3,0%, 2.-5. 12kk Euribor + 0,25%	1. vuosi 3,0%, vuodet 2.-5. 12kk Euribor + 0,25%	1. vuosi 2,5%, vuodet 2.-5. 12kk Euribor + 0,5%, kuitenkin vähintään 2,5%	1. vuosi 3,5%, 2.-5. 12kk Euribor + 0,15%	12 kk Euribor + 0,50%, kuitenkin vähintään 2,50 %
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]
23	Vaihdeettava tai sidottu	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaatumustenvastaiset ominaisuudet	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]
37	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2015 (1 000 euroa)	LIEDVAIH15	LIEDVAIH16	LIEDVAIH19	LIEDVAIH45	LIEDVAIH46	MYRDo30019	MYRDo32516	NOOADEB2012
1	Liikkeeseenlaskija	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Liedon Säästöpankki	Myrskylän Säästöpankki	Myrskylän Säästöpankki	Myrskylän Säästöpankki	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000153630	FI4000176474	FI4000031604	FI4000157482	FI4000099353	FI4000029400	FI0002002577	FI4000090287
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	[N/A]	[N/A]	[T2]	[N/A]	[N/A]	[T2]	[N/A]	[N/A]
6	Käytävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä)	1 660	2 673	714	783	1 237	252	172	1 700
9	Instrumentin nimellinen määrä	1 791	2 673	1 020	812	1 655	360	500	2 461
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	100	100
9b	Lunastushinta	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
10	Kirjanpidollinen luokittelu	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	18/05/15	17/11/15	21/11/11	26/06/15	26/06/14	21/09/11	18/09/07	14/04/14
12	Eräpäivän vai päiväty	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]	[päiväty]
13	Alkuperäinen maturiteetti	18/08/20	17/02/21	21/11/16	26/10/20	26/09/19	21/09/16	18/09/17	14/06/19
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	[vaihtuva]	[vaihtuva]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteä]	[kiinteä]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[vaihtuva]	[kiinteä]
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	12kk Euribor + 0,5%, kuitenkin vähintään 2,0%	12kk Euribor + 0,5%, kuitenkin vähintään 2,0%	1. vuosi 3,50%, 2.-5. 12kk Euribor + 0,15 %	2,10%	3%	3,25%	3kk Euribor + 2,0%	2,75%
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]
23	Vaihdeettava tai sidottu	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeselaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa
36	Vaatumustenvastaiset ominaisuudet	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]
37	Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa

Kommission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1423/2013	31.12.2015 (1 000 euroa)	NOSDo27519	NOSDVAIH19	NOSDVAIH19A	PARDo32515	PARDo35016	SSPDVAIH19	Osakepääoma
1	Liikkeeseenlaskija	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Nooa Säästöpankki Oy	Someron Säästöpankki, Avain Säästöpankki ja Ylihärmin Säästöpankki	Someron Säästöpankki	
2	Yksilöllinen tunniste	FI4000108477	FI4000108469	FI4000153523	FI4000170626	FI4000024377	FI4000104823	N/A
3	Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö	Suomen lainsäädäntö
4	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkaudella	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[T2]	[CET1]
5	Vakavaraisuusasetuksen säännöt siirtymäkauden jälkeen	[N/A]	[N/A]	[N/A]	[N/A]	[T2]	[N/A]	[CET1]
6	Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella/alakonsolidointiryhmän tasolla]	[yksittäinen yritys]
7	Instrumentin laji	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	486 artiklan 4 kohta	62 ja 63 artikla	486 artiklan 4 kohta	Osakeyhtiölaki, luku 3, osa 1, kohta 1 ja Asetus (EU) N:o 575/2013 artikla 28
8	Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä (valuutta miljoonina viimeisimpänä raportointipäivänä)	1 040	1 158	1 312	2 992	1 260	1 203	54 670
9	Instrumentin nimellinen määrä	1 319	1 468	1 428	3 007	1 800	1 553	44 670
9a	Liikkeeseenlaskuhinta	100	100	100	100	100	100	44 670
9b	Lunastushinta	100%	100%	100%	100%	100%	100%	N/A
10	Kirjanpidollinen luokittelu	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[Vastuu jaksotettu hankintameno]	[osakkeenomistajien osuudet]
11	Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	10/09/14	10/09/14	04/05/15	21/09/15	16/05/11	14/08/14	Jatkuva
12	Eräpäiväton vai päivätty	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[päivätty]	[eräpäiväton]
13	Alkuperäinen maturiteetti	10/12/19	10/12/19	04/08/20	21/12/20	16/05/16	14/11/19	ei maturiteettia
14	Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää valvontaviranomaisen ennakkohyväksyntää	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	Viranomaisen ennakkohyväksyntä edellytetään	ei
15	Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	ei takaisinlunastusmahdollisuutta
16	Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	ei takaisinlunastusmahdollisuutta
17	Kiinteä tai vaihtuva osinko/kuponki	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[kiinteä]	[kiinteästä vaihtuvaksi]	[vaihtuva]
18	Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	2,75% 10.12.2016 saakka, sen jälkeen 12kk Euribor + 1,75 %	3,0% 10.12.2016 saakka, sen jälkeen 12kk Euribor + 2,0 %	2,5% 4.8.2017 asti sen jälkeen 12 kk euribor + 1,25%, kuitenkin vähintään 1,25%	2,75% 21.12.2017 asti sen jälkeen 12kk Euribor + 1,25%, kuitenkin vähintään 1,0%	3,50%	1. vuosi 2,50 %, 2.-5. 12kk Euribor + 0,5%	[ei]
19	Dividend stopper -lausekkeen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
20a	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoutuksen osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[täysin harkinnanvarainen]
20b	Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[pakollinen]	[täysin harkinnanvarainen]
21	Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]	[ei]
22	Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]	[ei-kumulatiivinen]
23	Vaihdeettava tai sidottu	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]	[sidottu]
24	Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat ehtoon?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
25	Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

26	Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
27	Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
28	Jos instrumentti on vaihdettava, tarketta, minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
29	Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna, minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	[ei]
31	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
32	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
33	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
34	Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
35	Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttilaji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Debentuurit ennen osakepääomaa ja kantarahastoa	Osakepääoma debentuurien jälkeen
36	Vaativuustenvastaiset ominaisuudet	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[kyllä]	[ei]
37	Tarkenna mahdolliset vaativuustenvastaiset ominaisuudet	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	Pääoma ei kokonaisuudessaan 5v. hallussa	N/A

LIITE 50: OMIEN VAROJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA

Omien varojen täsmäytys

(1 000 euroa)	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma yhteensä (IFRS)	953 402	880 694
Vähennykset	-37 717	-30 910
Ydinpääoma ennen lakisääteisiä oikaisuja	915 685	849 784
Tilikauden voitto	-2 199	-2 062
Rahavirran suojaus	-3 905	-3 651
Aineettomat hyödykkeet	-19 217	-17 227
Laskennallisten verosaamisten ero	-2 513	-2 312
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	887 850	824 531

LIITE 51: OMIEN VAROJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ

Luotto- ja vastapuoliriski	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2015
Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Riskipainotetut saamiset	Omien varojen vaade	Riskipainotetut saamiset	Omien varojen vaade
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta			181	15
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	415	33	283	23
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta				
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	250	20		
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta				
Saamiset laitoksilta	54 902	4 392	74 140	5 931
Saamiset yrityksiltä	917 146	73 372	867 793	69 423
Vähittäissaamiset	830 590	66 447	825 740	66 059
Kiinteistövakuudelliset saamiset	1 727 994	138 240	1 542 079	123 366
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	53 687	4 295	48 392	3 871
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	6 806	545	5 218	417
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	5 376	430	5 687	455
Ärvopaperistamispositiot				
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	420 818	33 665	420 694	33 656
Oman pääoman ehtoiset vastuut	97 589	7 807	199 770	15 982
Muut erät	134 706	10 776	107 897	8 632
Luottoriski yhteensä	4 250 278	340 022	4 097 876	327 830
Vastuun arvonokaisuriski (CVA)	98 561	7 885	104 611	8 369
Markkinariski	35 147	2 812	47 483	3 799
Operatiivinen riski	421 450	33 716	393 759	31 501
Yhteensä	4 805 436	384 435	4 643 728	371 498

LIITE 52: KOKONAISVASTUUT VASTUURYHMITÄIN

Luotto- ja vastapuoliriski 31.12.2016

Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuun määrä yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593			1 311 593
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	15 071	3 435		18 506
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203			1 203
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	1 235			1 235
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta				0
Saamiset laitoksilta	32 200	30 294	111 265	173 758
Saamiset yrityksiltä	936 024	110 494		1 046 517
Vähittäisaamiset	1 462 812	314 204		1 777 016
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 963 506	125 920		5 089 427
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 744	212		68 956
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	4 538			4 538
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	41 592			41 592
Arvopaperistamispositiot				0
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				0
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476			483 476
Oman pääoman ehtoiset vastuut	59 715			59 715
Muut erät	154 671			154 671
Yhteensä	9 536 381	584 558	111 265	10 232 203

Luotto- ja vastapuoliriski 31.12.2015

Vastuuryhmä (1 000 euroa)	Tase-erät	Taseen ulkopuoliset erät	Johdannaiset	Vastuun määrä yhteensä
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 211	397		728 608
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	17 579	2 221		19 800
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203			1 203
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	2 622			2 622
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	3 091			3 091
Saamiset laitoksilta	127 151	10 597	99 833	237 581
Saamiset yrityksiltä	873 311	69 483	15 000	957 794
Vähittäisaamiset	1 426 682	286 380		1 713 062
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 428 318	93 902		4 522 220
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 123	402		61 525
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	3 479			3 479
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	45 045			45 045
Arvopaperistamispositiot				0
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta				0
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656			468 656
Oman pääoman ehtoiset vastuut	99 487			99 487
Muut erät	130 261			130 261
Yhteensä	8 416 219	463 381	114 833	8 994 433

LIITE 53: KOKONAISVASTUUT RISKIPAINOITTAIN

Luotto- ja vastapuoliriski

Riskipaino (%)	31.12.2016 (1 000 euroa)	31.12.2015 (1 000 euroa)
0	1 778 221	1 121 045
10	40 943	44 307
20	173 211	247 827
35	5 069 804	4 502 667
50	79 893	97 842
75	1 407 545	1 377 576
100	1 599 350	1 471 161
150	57 977	65 003
250	25 259	66 855
350	0	150
1250	0	0
Yhteensä	10 232 203	8 994 433

LIITE 54: KOKONAISVASTUIDEN MATURITEETTIJAKAUMA VASTUURYHMITÄIN

Luotto- ja vastapuoliriski

(1 000 euroa)	31.12.2016					
Vastuuryhmä	Yhteensä	alle 3 kk	3 - 12 kk	1-5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593	876 655	42 261	85 893	102 707	204 076
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	18 506	997	235	2 562	4 353	10 359
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203		1 203	1		
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	1 235			356	813	66
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	0					
Saamiset laitoksilta	173 758	50 827	11 611	56 492	3 464	51 365
Saamiset yrityksiltä	1 046 517	60 597	72 706	403 676	176 775	332 762
Vähittäissaamiset	1 777 016	55 012	61 878	250 205	326 512	1 083 408
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 089 427	62 290	83 357	405 712	851 602	3 686 465
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 956	27 687	4 181	7 050	6 112	23 926
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	4 538					4 538
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	41 592	776		17 640	23 176	
Arvopaperistamispositiot	0					
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0					
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476					483 476
Oman pääoman ehtoiset vastuut	59 715					59 715
Muut erät	154 671	93 650		100		60 922
Yhteensä	10 232 203	1 228 492	277 433	1 229 686	1 495 515	6 001 078

(1 000 euroa)	31.12.2015					
Vastuuryhmä	Yhteensä	alle 3 kk	3 - 12 kk	1-5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 608	12 311	22 854	138 010	175 100	380 333
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	19 800	573	5	2 377	6 880	9 964
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203			1 203		
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	2 622	299			2 243	80
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	3 091			3 091		
Saamiset laitoksilta	237 581	165 500	6 066	42 659	12 811	10 545
Saamiset yrityksiltä	957 794	37 729	58 944	389 020	140 064	332 036
Vähittäissaamiset	1 713 062	53 914	55 661	301 201	406 160	896 127
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 522 220	40 681	67 749	406 475	793 315	3 213 999
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 525	28 893	3 258	4 050	5 811	19 513
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	3 479					3 479
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	45 045			30 524	14 521	
Ärvopaperistamispositiot	0					
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0					
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656					468 656
Oman pääoman ehtoiset vastuut	99 487					99 487
Muut erät	130 261	32 019		70		98 172
Yhteensä	8 994 433	371 919	214 536	1 318 682	1 556 906	5 532 390

LIITE 55: KOKONAISVASTUUT VASTUURYHMITÄIN VASTAPUOLITTAIN

Luotto- ja vastapuoliriski

(1 000 euroa)	31.12.2016					
Vastuuryhmä	Yhteensä	Muut	Yksityiset	Maatalous	Yritykset	- josta PK -yristyvastuut
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593	1 056 009	209 328	6 729	39 527	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	18 506	9 826		196	8 484	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203	1 203	1			
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	1 235	879			356	
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	0					
Saamiset laitoksilta	173 758	173 626	82	4	47	
Saamiset yrityksiltä	1 046 517	195 575	63 119	129 796	658 027	410 135
Vähittäisaamiset	1 777 016	64 228	1 011 981	268 906	431 900	465 588
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 089 427	151 650	4 331 475	198 986	407 315	424 559
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 956	3 224	40 225	6 111	19 396	
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	4 538	4 538				
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	41 592	40 240			1 352	
Ärvopaperistamispositiot	0					
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0					
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476	483 476				
Oman pääoman ehtoiset vastuut	59 715	52 842		110	6 763	
Muut erät	154 671	154 671				
Yhteensä	10 232 203	2 391 987	5 656 211	610 838	1 573 168	1 300 282

(1 000 euroa)	31.12.2015					
Vastuuryhmä	Yhteensä	Muut	Yksityiset	Maatalous	Yritykset	- josta PK-yristyvastuut
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 608	255 192	385 874	15 683	71 859	
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	19 800	11 141		295	8 364	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203	1 200	2			
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	2 622	2 622				
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	3 091	3 091				
Saamiset laitoksilta	237 581	237 202	274	15	90	
Saamiset yrityksiltä	957 794	153 659	75 881	120 439	607 815	131 135
Vähittäissaamiset	1 713 062	62 597	844 537	300 515	505 413	357 944
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 522 220	136 178	3 797 388	201 036	387 619	359 099
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 525	1 960	33 057	4 387	22 121	
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	3 479	3 479				
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	45 045	43 732			1 313	
Arvopaperistamispositiot	0					
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0					
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656	468 656				
Oman pääoman ehtoiset vastuut	99 487	82 944		192	16 351	
Muut erät	130 261	130 261				
Yhteensä	8 994 433	1 593 913	5 137 012	642 563	1 620 945	848 178

LIITE 56: VAKAVARAISUUSLASKENNASSA HYÖDYNNETYT VAKUUDET

Luotto- ja vastapuoliriski

(1 000 euroa)	31.12.2016			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593			
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	18 506		234	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203			
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	1 235			
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	0			
Saamiset laitoksilta	173 758			
Saamiset yrityksiltä	1 046 517	40 250	9 150	433
Vähittäissaamiset	1 777 016	329 306	38 979	1 185
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 089 427			5 089 427
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 956	1 355	102	28
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	4 538			
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	41 592			
Arvopaperistamispositiot	0			
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0			
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476			
Oman pääoman ehtoiset vastuut	59 715			
Muut erät	154 671			
Yhteensä	10 232 203	370 911	48 465	5 091 073

(1 000 euroa)	31.12.2015			
Vastuuryhmä	Vastuut yhteensä	Takaukset	Rahoitusvakuudet	Muu vakuus
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 608			
Saamiset aluehallinnolta tai paikallisviranomaisilta	19 800		38	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	1 203			
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	2 622			
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	3 091			
Saamiset laitoksilta	237 581			
Saamiset yrityksiltä	957 794	35 016	6 880	128
Vähittäissaamiset	1 713 062	297 512	36 695	1 279
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 522 220			5 880 512
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 525	1 895	329	14
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	3 479			
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	45 045			
Ärvopaperistamispositiot	0			
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0			
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656			
Oman pääoman ehtoiset vastuut	99 487			
Muut erät	130 261			
Yhteensä	8 994 433	334 423	43 942	5 881 934

LIITE 57: MERKITYKSELLISTEN LUOTTOVASTUIDEN MAANTIETEELLINEN JAKAUTUMINEN

Luotto- ja vastapuoliriski

(1 000 euroa)	31.12.2016		
Vastuuryhmä	Yhteensä	Suomi	Muut maat
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	1 311 593	1 178 729	132 864
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	18 506	18 506	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisilta laitoksilta	1 203	1 203	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	1 235		1 235
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	0		
Saamiset laitoksilta	173 758	100 245	73 513
Saamiset yrityksiltä	1 046 517	932 156	114 362
Vähittäissaamiset	1 777 016	1 773 114	3 902
Kiinteistövakuudelliset saamiset	5 089 427	5 081 307	8 120
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	68 956	68 895	61
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	4 538	4 538	
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	41 592	12 560	29 032
Ärvopaperistamispositiot	0		
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0		
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	483 476	309 771	173 704
Oman pääoman ehtoiset vastuut	59 715	52 389	7 326
Muut erät	154 671	154 671	
Yhteensä	10 232 203	9 688 085	544 119

(1 000 euroa)	31.12.2015		
Vastuuryhmä	Yhteensä	Suomi	Muut maat
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	728 608	612 074	116 534
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	19 800	19 800	
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisilta laitoksilta	1 203	1 203	
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	2 622		2 622
Saamiset kansainvälisiltä organisaatioilta	3 091		3 091
Saamiset laitoksilta	237 581	185 772	51 809
Saamiset yrityksiltä	957 794	851 423	106 371
Vähittäissaamiset	1 713 062	1 709 332	3 730
Kiinteistövakuudelliset saamiset	4 522 220	4 516 125	6 095
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	61 525	61 420	105
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	3 479	3 479	
Vastuut katettujen joukkolainojen muodossa	45 045	17 165	27 880
Arvopaperistamispositiot	0		
Saamiset laitoksilta ja yrityksiltä, joissa on käytettävissä lyhyen aikavälin luottoluokitusta	0		
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavissa yrityksissä (CIU) oleviin osuuksiin tai osakkeisiin liittyvät saamiset	468 656	320 410	148 246
Oman pääoman ehtoiset vastuut	99 487	92 334	7 153
Muut erät	130 261	130 261	
Yhteensä	8 994 433	8 520 797	473 637

LIITE 58: VAROJEN SIDONNAISUUDEN ASTE

31.12.2016 (1 000 euroa)	Sidottujen varojen kirjainpitoarvo	Sidottujen varojen käypä arvo	Sitomattomien varojen kirjainpitoarvo	Sitomattomien varojen käypä arvo
Laitoksen varat	762 118	762 118	8 872 204	0
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet			546 666	
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	58 626	58 626	712 125	
Muut varat	703 492	703 492	7 613 413	

Saadut vakuudet				
	Saatujen sidottujen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien käypä arvo	Vakuuskäyttöön soveltuvien saatujen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien käypä arvo		
Laitoksen saamat vakuudet	0	0		
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet				
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit				
Muut saadut vakuudet				
Liikkeeseen lasketut vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit, paitsi omat katetut joukkolainat tai omaisuusvakuudelliset arvopaperit (ABS)				

Sidotut varat/saadut vakuudet ja niihin liittyvät velat				
	Vakuus-sidonnaisia omaisuuseriä vastaan saatu rahoitus (velat), ehdolliset velat tai lainatut arvopaperit	Varat, saadut vakuudet ja vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit, paitsi vakuuskäytössä olevat katetut joukkolainat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit		
Tiettyjen rahoitusvelkojen kirjainpitoarvo	516 504	762 118		

Tiedot varojen sidonnaisuuden merkityksestä

Yhteenliittymä on käyttänyt vakuuksina taseeseen kirjattuja arvopapereita käyvältä arvoltaan 762 118 tuhatta euroa.

Yhteenliittymän saamista vakuuksista ei ollut vakuuskäytössä. Tiedot koskevat tilannetta 31.12.2016.

31.12.2015 (1 000 euroa)	Sidottujen varojen kirjanpitoarvo	Sidottujen varojen käypä arvo	Sitomattomien varojen kirjan- pitoarvo	Sitomattomien varojen käypä arvo
Laitoksen varat	106 610	106 610	8 385 056	0
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet			570 559	
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	106 610	106 610	652 322	
Muut varat			7 162 175	

Saadut vakuudet				
	Saatujen sidottujen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien käypä arvo	Vakuuskäyttöön soveltuvien saatujen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien käypä arvo		
Laitoksen saamat vakuudet	0	0		
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet				
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit				
Muut saadut vakuudet				
Liikkeeseen lasketut vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit, paitsi omat katetut joukkolainat tai omaisuusvakuudelliset arvopaperit (ABS)				

Sidotut varat/saadut vakuudet ja niihin liittyvät velat				
	Vakuus-sidonnaisia omaisuuseriä vastaan saatu rahoitus (velat), ehdolliset velat tai lainatut arvopaperit	Varat, saadut vakuudet ja vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit, paitsi vakuuskäytössä olevat katetut joukkolainat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit		
Tiettyjen rahoitusvelkojen kirjanpitoarvo	90 000	106 610		

Tiedot varojen sidonnaisuuden merkityksestä

Yhteenliittymä on käyttänyt vakuuksina taseeseen kirjattuja arvopapereita käyvältä arvoltaan 106 610 tuhatta euroa.

Yhteenliittymän saamista vakuuksista ei ollut vakuuskäytössä. Tiedot koskevat tilannetta 31.12.2015.

LIITE 59: OPERATIIVISEN RISKIN LASKELMA

(1 000 euroa)	2016	2015	2014	2013	2012	Omien varojen vähimmäismäärä
Bruttotuotot yhteensä	237 005	216 160	221 155	192 699		
Tuottoindikaattori	35 551	32 424	33 173	28 905		33 716

(1 000 euroa)	2015	2014	2013	2012	2011	Omien varojen vähimmäismäärä
Bruttotuotot yhteensä	216 160	221 155	192 699			
Tuottoindikaattori	32 424	33 173	28 905			31 501

Tuottoindikaattori lasketaan EU:n vakavaraisuusasetuksen N:o 575/2013 mukaisen perusmenetelmän mukaisesti.

Omien varojen vähimmäismäärä = positiivisten vuotuisten tuottoindikaattorien summa / niiden vuosien lukumäärällä, joina tuottoindikaattori on ollut positiivinen.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan sitä tappionvaaraa, joka pankeille saattaa aiheutua riittämättömistä tai puutteellisista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

LIITE 60: VÄHIMMÄISOMAVARAISUUSASTE

Yhteenveto vähimmäisomavaraisuusasteen kokonaisvastuiden täsmäyttämistä tilinpäätöksessä julkistettavaan taseeseen

(1 000 euroa)		31.12.2016	31.12.2015
1	Tilinpäätöksessä julkistettu taseen loppusumma	9 634 323	8 491 667
2	Oikaisut liittyen yksiköihin, jotka konsolidoidaan laskennallisesti, mutta ovat säännellyn konsolidoinnin ulkopuolella	0	0
3	(Fidusiaarisiin varoihin liittyvät oikaisut, jotka huomioidaan taseessa sovellettavan kirjanpitoikäytännön mukaan, mutta joita ei huomioida vähimmäisomavaraisuuden laskennassa Vakavaraisuusasetuksen (EU) No 575/2013 kohdan 429(13) mukaisesti)	0	0
4	Rahoitusjohdannaisiin liittyvät oikaisut	28 888	34 988
5	Arvopapereilla toteutettaviin rahoitustoimiin liittyvät oikaisut	0	0
6	Taseen ulkopuolisiin eriin liittyvät oikaisut	210 883	463 381
EU-6a	(Konserniin sisäiset erät, jotka vapautettu vähimmäisomavaraisuuden laskennasta Vakavaraisuusasetuksen (EU) No 575/2013 kohdan 429 (7) mukaisesti)	0	0
EU-6b	(Oikaisut eriin, jotka vapautettu vähimmäisomavaraisuuden laskennasta Vakavaraisuusasetuksen (EU) No 575/2013 kohdan 429 (14) mukaisesti)	0	0
7	Muut oikaisut	-72 261	-45 552
8	Vähimmäisomavaraisuusasteen kokonaisvastuut	9 801 832	8 944 483

Vähimmäisomavaraisuusasteen julkistaminen		Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden arvo	
		31.12.2016	31.12.2015
Taseen vastuut (pl johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet)			
1	Taseen vastuut (pl. johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja fidusiaariset varat, mutta ml vakuudet)	9 504 627	8 389 462
2	(Ensisijaisen pääoman lakisäätteiset oikaisut)	-25 635	-23 190
3	Taseen vastuut yhteensä (pl. johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja fidusiaariset varat)	9 478 992	8 366 272
Johdannaiset			
4	Johdannaiset: markkina-arvo	83 070	79 700
5	Johdannaiset: korotetun käyvän arvon menetelmä	28 888	35 133
11	Johdannaiset yhteensä	111 958	114 833
Arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet			
16	Arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet yhteensä	0	0
Muut taseen ulkopuoliset vastuut			
17	Taseen ulkopuoliset vastuut nimellismäärältään	584 558	463 381
18		-373 675	
19	Muut taseen ulkopuoliset vastuut	210 883	463 381
Vakavaraisuusasetuksen kohtien 429 (7) ja(14) mukaiset vapautukset			
Pääoma ja kokonaisvastuut			
20	Ensisijainen pääoma	887 850	824 531
21	Kokonaisvastuut	9 801 832	8 944 486
Vähimmäisomavaraisuusaste			
22	Vähimmäisomavaraisuusaste	9,06%	9,22 %
Siirtymäsäännösten mukaiset valinnat ja taseesta pois otetut fidusiaariset varat			
EU-23	Pääoman määrittämisessä käytetyt siirtymäsäännösten mukaiset valinnat	0	0
EU-24	Fidusiaaristen taseesta pois luettujen erien määrä Vakavaraisuusasetuksen (EU) NO 575/2013 kohdan 429(11) mukaisesti	0	0

Taseen vastuiden jaottelu (pl johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja vapautetut vastuut)		Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden arvo	
		31.12.2016	31.12.2015
EU-1	Taseen vastuut yhteensä (pl johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja vapautetut vastuut), joista:	9 504 627	8 389 459
EU-2	Kaupankäyntivarastoon kuuluvat erät	0	0
EU-3	Kaupankäyntivaraston ulkopuoliset vastuut, joista:	9 504 627	8 389 459
EU-4	Katetut joukkovelkakirjat	41 592	45 045
EU-5	Valtiovastuiksi katsotut vastuut	1 651 362	1 030 266
EU-6	Aluehallintojen, kansainvälisten kehitys pankkien, kansainvälisten organisaatioiden, julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten vastuut, joita ei katsota valtiovastuiksi	1 933	0
EU-7	Laitokset	33 375	128 465
EU-8	Kiinteistövuoksuvelvoitteet	4 963 506	4 428 318
EU-9	Vähittäisvastuut	1 139 536	1 132 552
EU-10	Saamiset yrityksiltä	924 375	881 214
EU-11	Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	48 669	43 874
EU-12	Muut vastuut (kuten oman pääoman ehtoiset vastuut ja muut vastuut, jotka eivät koske luottovelvoitetta)	700 279	699 725

Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen allekirjoitukset

Olemme hyväksyneet lain talletuspankkien yhteenliittymästä tarkoittaman Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 31.12.2016 päättyvältä tilikaudelta. Toimintakertomus ja tilinpäätös annetaan tiedoksi Säästöpankkiliitto osk:n osuuskunnan kokoukselle 16.3.2017.

Espoossa 16.2.2017

Säästöpankkiliitto osk:n hallitus

Jussi Hakala
hallituksen puheenjohtaja

Matti Saustila
hallituksen varapuheenjohtaja

Hans Bondén
hallituksen jäsen

Pirkko Ahonen
hallituksen jäsen

Toivo Alarautalahti
hallituksen jäsen

Kalevi Hilli
hallituksen jäsen

Hanna Kivelä
hallituksen jäsen

Jan Korhonen
hallituksen jäsen

Pasi Kämäri
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 16. helmikuuta 2017.

KPMG Oy Ab

Petri Kettunen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Säästöpankkiliitto osk:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain tarkoittaman Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää yhdistellyn taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että yhdistelty tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Säästöpankkiryhmän taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamisten arvostaminen (lainat ja saamiset asiakkailta) Tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 5 ja 21

- Saamiset asiakkailta, yhteensä 6 943 milj. euroa, on Säästöpankkiryhmän yhdistellyn taseen merkittävin erä muodostaen 67 % taseen loppusummasta 31.12.2016.
- Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan saamisryhmäkohtaisesti.
- Saamisten arvostamiseen liittyy johdon harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat erityisesti arvonalentumisten määrää ja kirjausajankohtaa.
- Tasearvon merkittävydestä ja arvostamiseen liittyvästä johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.
- Olemme perehtyneet noudatettuihin arvonalentumistappioiden kirjaamisperiaatteisiin.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt lainojen arvonalentumisten määrittämiseen ja kirjaamiseen liittyvien kontrollien testausta.
- Olemme pyytäneet muilta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen tilintarkastajilta lausunnon siitä, että tilinpäätökseen yhdistellyissä yhteisöissä on noudatettu Säästöpankkiliitto osk:n antamia ohjeistuksia saamisten arvostamisesta.
- Lisäksi olemme arvioineet saamia ja arvonalentumisia koskevien tilinpäätöksen liitetietojen asianmukaisuutta.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat - arvostaminen Tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 18, 23 ja 40

- Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat muodostavat 20 % Säästöpankkiryhmän taseesta. Tilinpäätöksen 2016 käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ovat sijoitusomaisuus 1 218 milj. euroa, henkivakuutus toiminnan varat 705 milj. euroa, johdannaiset 72 milj. euroa ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat 118 milj. euroa.
- Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien
- Olemme arvioineet Säästöpankkiryhmän käyttämien arvostusperiaatteiden asianmukaisuutta sekä soveltuvan tilinpäätösnormiston noudattamista.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt mm. käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen riskienhallintaan ja arvostusprosessiin liittyvien kontrollien testausta.

hinnanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkinnanvaraisuutta erityisesti niiden instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista.

- Tilinpäätöstarkastuksen yhteydessä olemme arvioineet käypään arvoon arvostettaville rahoitusvaroilta määritettyjen käypien arvojen oikeellisuutta.
- Olemme pyytäneet muilta Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen tilintarkastajilta lausunnon siitä, että tilinpäätökseen yhdistellyissä yhteisöissä on noudatettu Säästöpankkiliitto osk:n antamia ohjeistuksia rahoitusvarojen arvostamisesta.
- Lisäksi olemme arvioineet käypään arvoon arvostettavia rahoitusvaroja koskevien tilinpäätöksen liitetietojen asianmukaisuutta.

Henkivakuutustoiminnan vastuuelka Tilinpäätöksen liitteet 2, 3, 5 ja 33

- Henkivakuutustoiminnan vastuuelka, yhteensä 662 milj. euroa, on Säästöpankkiryhmän yhdistellyssä taaseessa merkittävä erä, jonka määrittämisessä käytetään erilaisia laskentamenetelmiä ja vakuutusmatemaattisia oletuksia. Merkittävimmät oletukset liittyvät laskentamenetelmiin, kuolevuuteen ja korkeiden kehitykseen.
- Aktuaariasiantuntijamme on arvioinut henkivakuutustoiminnan vastuuelan laskennassa käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta sekä verrannut käytettyjä oletuksia muun muassa toimialan kehitykseen ja markkinainformaatioon.
- Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt vastuuelan laskentaprosessiin liittyvien kontrollien arviointia.
- Lisäksi olemme arvioineet henkivakuutustoiminnan vastuuelkaa koskevien tilinpäätöksen liitetietojen asianmukaisuutta.

Tietojärjestelmät ja niihin liittyvä kontrolliympäristö

- Säästöpankkiryhmän tilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen keskeiset prosessit ovat teknologiariippuvaisia. Tietojärjestelmien merkitys on toiminnan kannalta keskeinen
- Olemme muodostaneet käsityksen taloudelliseen raportointiin liittyvistä tietojärjestelmistä ja niiden kontrolliympäristöstä sekä testanneet niihin liittyvien

niin jatkuvuuden ja häiriötilanteiden hallinnan kuin taloudellisen raportoinnin oikeellisuuden näkökulmasta.

- Merkittävimmät riskit liittyvät tiedon eheyteen ja luottamuksellisuuteen sekä palveluiden häiriöttömyyteen.
- Taloudelliseen raportointiin liittyvällä tietojärjestelmien kontrolliympäristöllä on merkittävä vaikutus valittuun tilintarkastuksen lähestymistapaan.

sisäisten kontrollien tehokkuutta mm. ulkoisilta palveluorganisaatioilta saatujen varmennusraporttien avulla.

- Tarkastustoimenpiteisiin on sisältynyt merkittävässä määrin aineistotarkastustoimenpiteitä sekä data-analyyseja.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisesta siten, että yhdistelty tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteliset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan Säästöpankkiryhmän kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos Säästöpankkiryhmä aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon Säästöpankkiryhmän sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä Säästöpankkiryhmän kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei Säästöpankkiryhmä pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä Säästöpankkiryhmään kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon yhdistelystä tilinpäätöksestä. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.
- Pehdymme Säästöpankkiryhmän jäsenyhteisöjen noudattamiin tilinpäätösperiaatteisiin sekä jäsenyhteisöjen tilintarkastuskertomuksiin, jotka on annettu Säästöpankkiryhmän yhdistellyn tilinpäätöksen tarkastusta varten.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Espoossa 16. helmikuuta 2017

KPMG OY AB

Petri Kettunen
KHT

Säästöpankki